

ИЗДАЊЕ ШУМАДСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

4/2009

Цена 80 динара

интервјуи:

Митрополит Амфилохије

Епископ Јован

Верољуб Стевановић

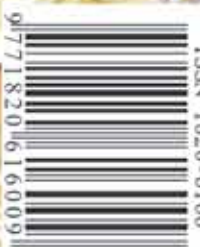
Свети Григорије Неокесаријски Чудотворац

Христос Малевицис

Иван Теодосић

Негослав Јованчевић

www.eparhija-sumadinska.org.rs

ПРАВОСЛАВНА ГИМЕРИЈА

МАРНИЈА ГАРОВИЌ

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

КАЛЕНИК

Излази са
благоденством Његовог
преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXI
Број 4, (184), 2009.

Издавач
Српска православна епархија
шумадијска

Излази
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног
уредника

Негослав Јованчевић

Редакција

Др Зоран Крстић, протојереј -
ставрофор

Милић Марковић, протојереј

Марко Митић, протојереј

Рајко Стефановић, протојереј

Драган Икић, јереј

Небојша Младеновић, јереј

Гордана Јоцић

Владан Костадиновић

Уредништво и администрација
"Каленић"

Владимира Роловића број 1,
34000 Крагујевац,

e-mail :

n.milovic@sezampro.yu

Тираж

5000 примерака

Дизајн и припрема
Дејан Манделц

Штампа

БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)

ISSN 182-6166 = Каленић

COBISS.SR - ID 50771212

Свети Симеон Столпник - Владимир Киришић, из живописа храма
Светог Симеона Столпника у Дубоци

Свети Григорије Неокесаријски, <i>О светима</i>	2
Христос Малевицис, <i>Од знања до информације</i>	4
Иван Теодосић, јереј, <i>Добро заветање сачувај Духом Светим који је у нама, (наставка из прошлог броја)</i>	6
Негослав Јованчевић, <i>Наше спасење започиње са вером</i>	10
Интервју са митрополитом Амфилохијем.....	13
Интервју са епископом Јованом и Верољубом Стевановићем.....	15
Негослав Јованчевић, <i>О ктитору манастира Никоља рудничког</i>	30

Из летописа Епархије шумадијске

Нова издања

Изложбе

Промене у Епархији шумадијској

Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована

Дечија страна

Насловна страна: Христос Сведржител, из живописа храма Светог
великомученика Димитрија у Крагујевцу, Атеље Минић, Београд

О СВЕТИМА

Проповед светог Григорија епископа Неокесаријског Чудотворца, коју је 1770. године у Болоњи објавио Joannes Aloysius Mingarelli

Даруј Твој благослов, Господе.

Била ми је жеља да будем тих, да не показујем јавно¹ неотесану грубост свога језика. Јер тишина има велике последице када је нечији говор незнатан.² А уздржати себе од говорења је заиста нешто чему се треба дивити, када постоји недостатак вежбе; и уистину је највећи филозоф онај који зна да прикрије своје незнање тако што се уздржава од јавног обраћања. Познајући, тако, слабост сопственог језика (говора), требало је да пратим такав ток. Па ипак, посматрање гледалаца ме је приморало да говорим.

Будући да је, тако, ова свечаност она која је славна међу нашим празницима, и посматрачи образују велика окупљања, и наше сабрање је од узвишеног заноса у вери, суочићу се са задатком да са смелошћу започнем обраћање.³ А ово могу да покушам тим боље што отац⁴ од мене то захтева, и Црква је уз мене, и посвећени мученици тако оснажују оно што је слабо код мене. Јер они су надахнули старце да дуг пут пређу са више љубави, и принудили су их копљем речи⁵ да подрже недостатне кораке; и они су подстицали жене да доврше свој ток живота као и младићи, и довели су до овога, такође, оних болних година, да, чак и децу која пузе.

На овај начин су мученици показали своју снагу, поскакујући од радости у присуству смрти, смејући се пред мачем, правећи забаву од одмазде кнегиње, хрлећи у смрт као у израђивача бесмртности, правећи од своје пропасти победу, кроз тело освајајући скок на небеса, допуштајући да им делови тела буду исечени и разасути унаоколо како би могли да сачувају⁶ своје душе, и, пострадавши животним удовима, како би могли да отворе⁷ двери небеса.

И ако ко не верује у то да је смрт униште-на, да је Ад прегажен, да су ланци од овог покида-ни, да је угњетач сvezан, нека погледа на мученике како се веселе⁸ у присуству смрти, и како ликујући задобијају венац победе Христове. О чудесног дела! Од часа у којем је Христос опленио Ад, људи играју прослављајући победу над смрћу. *Где ти је, смрти, жалац? Гробе, где ти је победа?*⁹ Ад и ђаво су побеђени, и лишени су свог древног оружја, и прогнани су ван своје посебне власти.

И као што је Голијат одсекао своју главу сопственим мачем, тако је и ђаво, који је отац смрти, нагнан у бекство кроз смрт; и њега ће да снађе она иста ствар коју се он навикао да користи као приправно оружје своје обмане, која је постала моћно оруђе његове сопствене пропасти. Да, ако можемо тако да кажемо,

бацајући своје копље на Бога, дохвативши се навикнутог уживања бесног задовољства, он се сам показао као ухваћен иако му је изгледало да је он хватач/поробљивач, и открио је тако да је на месту човеком додирнуо Бога.

Из тог разлога мученици су журнули ка глави аждајиној, и презрели сваку врсту мучења. Јер откад је други Адам извео првог Адама из дубина Ада, као што је Јона избављен из утробе немани, и уздигао њега који је као грађанин небеса био обманут до обешчашћења варалице, врата Ада су срушена, и двери небеса су отворене, тако да се указују беспрекоран пролаз онима који су се уздигли у том правцу у вери.

У прастаро доба Јаков је видео лествицу уздигнуту до небеса, и анђеле Божије као се успињу и силазе њом. Али сада, када је постао човеком ради спасења човека, Онај који је Пријатељ човеков је стопом свог божанства смрскоа онога који је непријатељ човека, и пренео је (горе) човека руком свог христовства/месијанства (Christhood),¹⁰ и учинио је беспутним ("trackless") небо како би на њега ступила људска нога. Онда су се анђели успињали и силазили; сада Анђео Великог Савета нити силази нити се успиње: јер из ког места или где ће Он променити свој положај, Он који је присутан свуда, и који све

испуњава, и који држи у својим рукама крајеве света?

Једном је, заиста, Он сишао, и једном се вазнео, – не, међутим, кроз било какву промену¹¹ природе, већ само по снисхођењу¹² свог човекољубивог христовства;¹³ и Он седи као Реч са Оцем, и као Реч Он обитава у утроби, и као Реч Он се налази свуда, и никада није одвојен од Бога васељене.

Претходно се ђаво ругао природи човека са великим подсмехом, и добио је своју радост у времену наше несреће као своје празничне дане. Али исмејавање је било само триндневно задовољство, док је јадиковање вечно; и његов велики подсмех је за њега припремио још веће јадиковање и незауостављиве сузе, и неутешно плакање, и мач у његовом срцу.

Овај мач је наш Војвода за непријатеља исковао ватром у дјевином котлу, на онај начин и по оном облику какав је Он хтео, и дао му језичак/шиљак снагом свог непобедивог божанства, и потопио га у воду неокаљаног крштења, и наоштрио га страдањима без страсти, и учинио га блиставим кроз тајанствено васкрсење; и тиме је Он сам погубио осветољубивог противника, заједно са свим његовим мноштвом.

Какве ће речи, стога, да изразе нашу радост или његов (ђаволов – прим. прев.) јад? Јер онај који је једном био арханђел је сада ђаво; оног који је некада живео на небесима сада видимо како гамиже као змија по земљи; онај који је некада ликовоао са херувимима, сада је ућуткан болом у тамници свиње; и њега, такође, на крају, ћемо сатрти ако се бринемо за оне ствари које су супротне његовом избору, благодаћу и милосрђем нашег Господа Исуса Христа, чија је слава и сила у векове векова. Амин.

Наслов изворника: St Gregory Thaumaturgus, *On All the Saints*, преузето из: „Ante-Nicene Christian Library“, vol. 6 - *Gregory Thaumaturgus, Dionysius the Great, Julius Africanus, Anatolius and Minor Writers, Methodius, Arnobius*, ed. Philip Schaff et al., T&T CLARK, EDINBURGH 1867-1885., стр. 72-73;

превели са енглеског
Маријана и Срећко Петровић

напомене:

¹ У кодексу стоји δημοσιεύουσαν, што читамо као δημοσιεύειν.

² У кодексу стоји ἀτελής, што приређивач чита као εὐτελής.

³ Читамо θαρρόουντος уместо θαρρόουτος.

⁴ Ово се према напоменама у латинском преводу односи на епископа, можда на Федима Амасијског (Phædimus of Amasea), јер у то време нико није имао слободу да проповеда у цркви онда када је епископ био присутан, осим по његовом захтеву или са његовим благословом.

⁵ Или: Речи (the Word).

⁶ σφίγξωσι.

⁷ Или: да откључају.

⁸ κυβιστώντες.

⁹ 1. Кор 15, 55.

¹⁰ Χριστότης, уместо којег се, међутим, препоручје χρηστότης, благод (benignity). [Понекад су двосмислености намерне.]

¹¹ μεταβάσει.

¹² συγκαταβάσει.

¹³ Или: добротинства, благодсти.

Свети Јефрем Сирин

ХИМНА О ЉУБАВИ

(десета, строфе 8-10)

У твом Хлебу скривен је Дух који се не једе,
У твом Вину обитава Ватра која се не испија;
Дух је у твом Хлебу, Ватра је у твом Вину,
многи се питају шта наше усне примају.

Када је Господ дошао на земљу смртним бићима,
Он их је изнова створио, новим стварањем, попут
анђела,

сједињујући унутар њих Ватру и Дух
да би на скривен начин могли да буду саздани од
Ватре и Духа.

Серафим није могао сопственим прстима
да се дотакне живог угљевља,
и само је додирнуо Исајина уста;
серафим није држао живо угљевље,
Исаја га није употребио,
Међутим, кад смо ми у питању,
Господ нам је допустио да чинимо и једно и
друго.

превела с енглеског Јасмина Лазих

ОД ЗНАЊА ДО ИНФОРМАЦИЈЕ

Доносимо чланак грчког филозофа Христоса Малевичиса, преведен из америчког издања часописа *Синаксис* бр. 50, април/јун 1994. године, о проблематици карактеристичној за савремени свет који, како нас уверавају, живи у добу информатике и информације. Поседовање информације, са једне стране, постаје извор највеће моћи и, самим тим, највреднији производ, али, са друге стране, та иста информација сву стварност ставља у исту раван и своди на пуку вест међу другим вестима, дакле, на нешто лишено значаја и објективне реалности. Малевичис разоткрива духовну позадину оваквог стања, ишчитавајући знаке времена и указујући на последице, које су, у извесној мери, већ наступиле

Остојање знања је на примитивног човека остављало изузетан утисак. Знање му је отварало нове могућности постојања, људске могућности без премца. Путем знања човек постаје или бог или демон; сазнањем откривате да сте голи и да ћете умрети. Све ово представља ужас и улива страх. То значи да сте бачени ван окриља Бога, а заузврат ово значи вртлоглаво понирање ка непознатом. Јер знање је увек познање новог, а ново је увек опасно. Отуда је знање увек праћено клетвом, Божијом клетвом. Али Бог не може да баци анатему на некога ко није згрешио. И отуда грех је знање, јер је знање непослушност.

У Старом Завету је речено да је прикупљање знања било прво човеково дело. А и у грчкој литератури баш знање је приковало Прометеја на Кавкаске планине по Зевсовој наредби.

Данас смо стигли до краја знања. Овај крај се поклапа са крајем другог миленијума после Христа. Са почетком трећег миленијума човечанство улази у простор информација. Информација неће узнемиравати људску душу на исти начин као знање, јер једно је знати, а друго је бити информисан. Са знањем постајете свесни ужасне слободе, која вас доводи до руба ништавила. Поред тога, узевши у обзир да знање укључује и свест о самој могућности сазнања, онај који сазнаје постаје свестан своје апсолутне одговорности према постојању. Пошто зна да зна, он онда мора бити одговоран за оно што ради. Стога је постојање знања имало историјски значај широм света, са многим несагледивим и кобним последицама.

Једна од ових последица је претварање знања у информацију. На тај начин, сва агонија оног који сазнаје нестаје. Модеран човек налази утеху у преживању информације, као што овце преживају своју траву. Наравно, информација је врста знања, али без икакве дубине разумевања. Информација је заборављање знања, љуска која окружује воће. Кобно воће знања је одбачено, а само је љуска задржана.

Знање је одбачено баш зато што је било уклето, да би се утишао метафизички страх. Али оно што је било суђено, то се и десило: знање је сведено на информацију. Ако се пад човека из Раја десио због знања, онда је чин настанка информације последњи чин пада. То је пад баш оног субјекта који је и довео до пада човека. Јер у ери после пада, када је знање превладало, процеп између палог живота и васкрслог живота остаје отворен. Овај процеп је човек испуњавао својим духовним активностима, својим религијским животом, филозофијом и уметношћу, који су створени његовом јаком носталгијом за пређашњим стањем. Сада, са падом самог знања у просту

информацију, овај процеп је нестао, заједно са јаком људском носталгијом. Сада су религија, филозофија и уметност остале без икакве духовне подршке. Време је информације, тоталног заборављања. Време је поравнавања свих нивоа постојања. Јаковљева лествица је сломљена и бачена натраг на земљу.

Постојање Бога, живота, смрти, одговорности, љубави, мржње, убиства – све ове ствари се данас посматрају као информација. Христово

Васкрсење је информација. Еколошко уништење планете је информација. Ратови су информација. Ми смо информисани о свим овим стварима путем медија, не само звучним већ и визуелним средствима. Све ове ствари су део машинерије информационе потрошње: човек више није сазнајни чинилац, већ потрошач информације. Али, потрошња претпоставља производњу, и тако имамо глобалну мрежу за производњу информација. Због овога су сателитски инструменти постављени у свемир да гледају на нашу планету. Уместо Божијег ока имамо око сателита. А са неба, уместо мане, падају отпаци информација. Реч Божија се ширила светом кроз рибаре. Информација се данас шири најнапреднијим технолошким средствима са универзалним могућностима. Рибари су преображавали људске душе; сателити остављају људске душе непромењеним. Јер док вас знање буди, информација вас шаље у сан. Свака соба са телевизором је исто тако и спаваоница.

Ако је прикупљање знања био трагичан догађај, и душом схваћен као такав, прикупљање информација је једнако трагичан догађај, чак трагичнији од првог, али душа ово не разуме. Јер иако вас је знање доводило до ивице ништавила, ипак због тога што је душа била тога свесна, ове границе су биле и Божије границе. Информација такође може да вас доведе до ивице ништавила, али сада душа тога није свесна. Ово је разлог због кога она стално обитава са ништавилом. А ово је све још трагичније, као што рекосмо, јер се излаз из овог ништавила нити види нити тражи. Савремени човек онолико тражи задовољство у њој колико се и сама информација нуди у тако примамљивом облику. Човек знања је скитао земљом у сузама и зноју. Информисана особа данас путује преко ње у превозним средствима са клима уређајима. Управо зато је коцка и бачена у корист информације.

Уколико би неко био у могућности да види и чује све електричне таласе који испуњавају свемир, полудео би од буке и збрке призора. Ако би неко могао да прочита све новине које дневно круже, упао би у одвод информационог нужника. Јер сасвим је сигурно да овај канал са информацијама слаже само нечистоће у душу, јер баш ништа у тим вестима нема везе са људским телом и душом, ништа није животно-давно. То је смрт за душу, и душа умире. Можда је ово и најшокантнија вест у нашем времену. Схваћена као део вести она има малу популарност, чак и не долази до новинских мрежа, из следећег демонског разлога: док су у доба знања само важне ствари биле објављиване, а неважне по-

тискиване, сада, у ери информације, само се неважне ствари објављују, док се важне потискују. Ако је ово дело демонског елемента у животу, онда он ради свој посао веома ефикасно. А опет, потискивање оног што је важно је можда чак и пожељно: јер када би се оно што је важно преносило као информација, оно би аутоматски било прекројено у нешто неважно или чак смешно, док овако у својој прикривености, оно може да сачува значај, чекајући своје право време. Јер, све има своје право време.

Ми смо сада у ери информације, која се преноси *ubi et orbi* масовним медијима. То је као да је ноћ пала преко целог универзума. Колико дуго ће ова тама трајати? Може ли трајати довека?

Ово све значи да свођење знања на информацију поседује светски историјски значај, као што је имало и преобраћање невиног незнања у кажњиво знање. Могли бисмо звати информацију невиним знањем. Ви сте информисани да је Бог мртав, или да се смањује озонски омотач, или да су мора загађена, и ви примате ове вести седећи удобно у својој фотели испред својих светлих и живописних телевизора, невини и срећни. Одиста људи нашег времена се проглашавају невиним, јер су они са Богом, који би их оптужио, рашчистили. У присуству знања ви сте увек криви. У присуству информације увек сте невини. Сви научници коју су направили оружја све веће и веће моћи уништавања су невини. Нико никада није помишљао да их прогласи кривим – чак ни њихова савест. А свакако научно знање је информација у том степену да оно не суочава човека са његовом одговорношћу према животу.

Питали смо да ли можда ова историјска тама може трајати довека. Нико не зна – а Бог није створио човека узалуд. Ипак постоје многи знаци у нашем времену који изазивају ужас, а најважнија од њих је свођење знања на информацију. Речено је да је експерт онај који зна све више и више о све мањем и мањем броју ствари, све док не сазна све ни о чему. Граја масовних медија је активна на глобалном нивоу, дању и ноћу, тежећи да нам да комплетну информацију ни о чему. Крајњи резултат је, дакле, ништа. Информисана особа је историјски најбезначајнија. Дакле, историја сама постаје безначајна. Ми живимо у времену у коме је универзални живот сведен на ништавило. Паукове мреже информација су екрани таме која постаје све гушћа. Ми не можемо да замислимо ноћ без зоре. Али ко зна какви све други пејсажи ће нас окруживати када се једном пробудимо.

Филотеи, 9. мај 1994.

превео са енглеског
Александар Першић

ДОБРО ЗАВЕШТАЊЕ САЧУВАЈ ДУХОМ СВЕТИМ КОЛИ ЈЕ У НАМА (2 Тим 1,14)

(наставак из прошлог броја)

Богословски реферат прочитан на братском састанку свештенства Орашачког архијерејског намесништва, у петак треће недеље Великог поста, након великопосне исповести у манастиру Светих Архангела у Брезовцу

реба рећи да међу православнима данас постоји двострука криза – криза богословља и криза литургије, тј. нашег односа према Литургији. Ова двострука криза извире првенствено из размимоилажења у нама самима, богословља (предања) и литургије (епископ Атанасије, *Живо предње у*

Цркви). Често имамо спољни изглед побожности, како каже Апостол Павле, али смо се унутрашње силе њене одрекли. Потребна је међусобна критичка провера између богословља и предања, јер је у претходних неколико векова дошло до несумњивих утицаја западног хришћанства, римокатолицизма и протестантизма, на бројне православне теологе, па чак и на извесне православне средине. Поједини истакнути православни богослови назвали су тај период (три последња века) “западним вавилонским ропством” православне теологије. У овом периоду схоластичко богословље са запада утицало је на стварање и увођење различитих нових “предања” која представљају удаљавање од аутентичног апостолско-отачког Предања Православне Цркве. Изворно Предање током живе историје Цркве пролазило је више пута кроз богословску проверу и критику, па можемо слободно рећи да је баш зато и сачувало своју аутентичност, што најбоље показују црквено-догматске борбе са великим јересима у периоду Васељенских сабора.

“Следујући Светим Оцима...” У древној Цркви било је уобичајено да догматичка одређења започињу на овакав начин. Догматско одређење Халкидонског сабора почиње управо овим речима. Седми Васељенски сабор започиње своју одлуку о светим Иконама на још разрађенији начин “Следујући богонадахнутом учењу Светих Отаца и Предању Католичанске Цркве...” Дакле, учење Отаца је обавезујући и нормативни референтни појам. “Следујући Светим Оцима...” је било много више од пуког позивања на древност. Црква је свагда наглашавала постојану истоветност своје вере кроз векове, од самога почетка. Но, древност сама по себи није доказ истинитости вере. Хришћанска благовест је била запрепашћујућа новина за стари свет и позив на корениту обнову. Старо је прошло и све је учињено новим. Са друге стране, јереси су могле да се позивају на прошлост као и на ауторитет извесних традиција, а древне формулације неретко могу да буду опасно заводеће. Свети Викентије Лерински био је потпуно свестан ове опасности. Довољно је било навести само његове потресне речи: “И где каквог ли запањујућег

преокрета! Ауторе истог мишљења сматрамо католичанским, а следбенике јеретицима; учитељи су спасени, а ученици осуђени; писци списа ће бити деца царства, а њихови следбеници ће отићи у Геену!” Свети Викентије је наравно мислио на Светог Кипријана и донатисте. Сам Свети Кипријан Картагински се суочио са истом ситуацијом. Древност сама по себи може да се испостави као незастарива предрасуда, јер “древност без Истине јесте старина заблуде”. Древни обичаји као такви нису гаранција истине. Истина није пуки обичај. Истинито предање јесте искључиво преда(ва)ње истине. Ово предање, по светом Иринеју, засновано је и чувано поузданим благодатним даром истине који је од самог почетка био положен у Цркву и чуван кроз непрекинуту прејемственост епископског служења. Међутим, данас смо у опасности да управо истину апостолског прејемства, која нам се предаје у Светој тајни Свештенства, повежемо искључиво са њеном историјском димензијом, пренебрегавајући да ова истина управо јесте једино схватљива у контексту есхатолошке Истине (Г. Флоровски, *Црква је живот*).

Неретко се данас и Света Литургија схвата само као леп обичај из прошлости коме “ваља” присуствовати, али који нема везе са нашим духовним животом који је, по правилу, сам себи довољан. Свако наглашавање да се ми као личности једино остварујемо у Светој Евхаристији, у заједници са Епископом као саслужитељем Христовим и верним народом сабраним на једном месту, схвата се као нешто ново што нема потпору у Црквеном предању. Да је тумачење Светог Предања као и Светог Писма мимо оквира конкретне литургијске заједнице опасно само по себи, јер се у таквом тумачењу пројектују властита убеђења и предрасуде, сведочи нам историја Цркве која је сваку одлуку доносила у контексту Васељенских сабора, учествовањем пре свега у Светој Литургији. Свети Јован Златоусти је говорио: “Постоји Предање, не тражи ништа више.” У истом смислу говорио је и Свети Јован Дамаскин: “Стојмо браћо на камену вере и у предању Цркве; не померајмо границе које поставише наши Свети Оци, нити преступајмо божанско Предање.”

Свето Предање је сама Црква у својој католичанској пуноћи, само Тело Христа Богочовека у којем обитава Дух Свети. Међутим, у наше време принуђени смо да се самокритички запитамо: а које предање? Јер су се у међувремену, уз свето Предање Цркве, појавила и многа "људска предања", која представљају удаљавање, а често и директно извитоперавање аутентичног црквеног, литургијско-подвижничког и богословског Предања Православља. Старост и уобичајеност новоуведених "предања" (реч је о само пар векова) није никаква гаранција њихове вредности, истинитости и спасоносности. Вратимо се на Светог Кипријана (који је био ватрени бранилац јеванђелског и апостолског предања), који нас подсећа да је Господ Христос рекао: *Ја сам Истина*, а не: *Ја сам обичај*, јер како је већ наведено: "Обичај без истине јесте у ствари само стара заблуда." Управо зато је потребна богословска провера онога што се у новије време у Православљу почело сматрати за Предање, а ради се заправо о "људским предањима". Ово важи и за само богословље, јер без њега нема ни пуноће богопознања, ни пуноће вечног живота. *А ово је живот вечни – да познају Тебе, Јединог Истинитог Бога, и Кога си послао Исуса Христа* (Јн 17, 3). Зато је светоотачко богословље увек било потврда једне исте вере и истог спасоносног живота Цркве, која се у њега облачила "као у ризу истине изаткану од вишњег богословља", како се вели у кондаку Светих Отаца.

Дакле Предање није пука непрекинутост људскога памћења, нити трајност обреда и обичаја. Предање је живо. Оно не може да се сврста у мртва правила. Оно је непрекидност обитавајућег присуства Духа Светога у Цркви, непрекидност Божанског руковођења и просветљења који нам заправо и омогућује да залог који смо примили и очувамо. Залог којим хришћани, а пре свега свештенослужитељи, треба да буду *образац вернима у речи, у живљењу, у љубави, у духу, у вери, у чистоти* (1 Тим 4, 12).

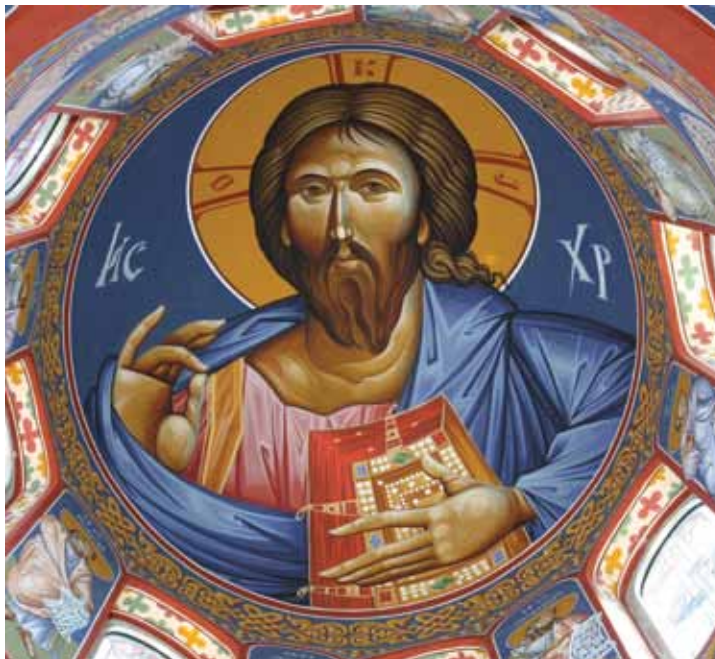
Свети Симеон Нови Богослов каже: "Ако ти почаствујеш Христа и примиш га у себе (кроз црквени литургијско-подвижнички живот), и даш му место и спокојство у себи, онда знај добро да ћеш чути и дознати тајне из ризница Светог Духа, и не само да ћеш се наслонити на груди Господње, као некада љубљени ученик Христов Јован, него ћеш у грудима носити свег Логоса Божијег, и богословствоваћеш

нове и старе теологије, и схватићеш добро све већ речене и написане (у Светом предању) теологије" (*Етичко слово*).

Када је Апостол Павле писао Тимотеју о *залогу Духа Светога* и *Великој Тајни Побожности* он је то чинио да би овај знао како треба живети у *Дому Божијем*, који је Црква Бога Живога, *Стуб и тврђава истине* (1 Тим 3,15). Ово значи да се Тајна односи директно на живот нас хришћана као чланова Цркве, на наше истинско доживљавање и благодатно искуство саме богооткривене Истине која нам је дата у Цркви и чије живо и опитно сазнање *једино спасава, ослобађа, оживљава, просвећује и обоготворава* (Јн 8, 32).

Светитељи Божији самога Христа називају вером. Вера по Апостолима и Оцима значи саборни догађај хришћанства Новог Завета у свим његовим Божанским и човечанским димензијама. Ова вера је Тајна Христа у нама, у Цркви, *велика тајна побожности* (1 Тим 3, 15-16), и по речима светог Игњатија

Антиохијског "савршена вера јесте Исус Христос" (Смир. 10, 2), или како је то изразио свети Максим Исповедник: "Христос је вера оваплоћена." Апостолско и светоотачко предање тиче се живе вере и духовног искуства и зато се никада није одвајало од живљења у благодати светих Тајни и подвига јеванђелских врлина. Зато је Предање у Православној Цркви као Телу Христовом и Дому Божијем, увек првенствено живот. И то не само живот као такав, већ као живо сведочење

Христа, што и јесте задатак Хришћана, а пре свих свештенослужитеља. Целокупно Христово месијанско дело било је лично сведочење о Богу, о Светој Тројици, о свету о човеку и није имао потребе да му ко сведочи за човека, јер *Сам знађаше шта је у човеку*" (Јн 2, 25). Христово сведочење је равно Његовом Божанском откривењу Свете Тројице и Његовом месијанском и спаситељском делању у свету. Својим сведочењем Он је пројављивао свој идентитет. Нови Завет показује да су и ученици Христови, Свети Апостоли, сведочили лично о Христу и били Његови лични сведоци, као што их је и сам Христос називао: *Ви сте моји сведоци и бићете ми сведоци пред људима* (Јн 14, 26-28). Апостол Јован бележи у свом јеванђељу да је он ученик *који сведочи* (Јн 21, 24) о Њему, тј. Христу, или пак у Апокалипсису вели: *Јован, који посведочи реч Божију и сведочанство Исуса Христа* (Отк 1, 2).

Апостоли су били сведоци Христовог васкрсења, којим се пројавила, коначно и заувек, Личност Христа Месије Богочовека, Његов прави и пуни идентитет. Зато се и каже на почетку Дела Апостолских да Апостоли давају сведочанство о васкрсењу Господа Исуса. Нарочито пак Апостол Павле сведочаше малом и великом о Христу васкрсломе и Његовом јеванђељу. Апостолско сведочење о Христу и Његовом спасоносном делу, потврђеном Васкрсењем, ишло је до краја, до сведочења животом и смрћу, тј. до страдања, што ће наставити и Свети Мученици, што се јасно види из Дела Апостолских и Откривења.

Свети Апостоли и мученици су својом личношћу, својим животима и својом крвљу сведочили о Христу, и то и такво сведочење било је метод њиховог рада и проповедања Спаситеља света и људи. Свети мученици су, дакле, давали своје сведочанство о Христу и за Христа својом крвљу. Одмах за њима и са њима давали су Свети оци и Подвижници своје сведочанство или мучеништво савешћу. Тако је у Православној Цркви на неки начин изједначено сведочење крвљу и сведочење савешћу, јер је и код једних и код других иста вера и иста љубав према Христу и безрезервно сведочење о Њему речју, делом и животом, ишло до краја, само што су мученици све то запечаћивали и сопственом крвљу, а Подвижници вољним и свесавесним идејем за Њим

– Јагњетом Божијим – *куд год оно пође*. И једни и други давали су своје свеживотно сведочанство истом вером, истом љубављу и истим Духом Светим. О томе нам говори и Свети Кирило Јерусалимски: "Силом Духа Светога мученици сведоче, јер је о Христу немогуће сведочити другачије осим Духом Светим" (Катихезе, 16, 21). Ове се речи протежу и на свете Подвижнике, јер и они своје сведочење о Христу дају истим Духом Светим. Подвиг сведочења савешћу почињао је увек *покајањем*, које је истовремено почетак и самог Христовог Јеванђеља и наступања Царства Небеског: *Покајте се, верујте у Јеванђеље* (Мк 1, 15), *покајте се јер се приближи Царство Небеско* (Мт 3, 2). Покајање је свеживотни подвиг верности Христу и Његовом Јеванђељу, јер се кроз покајање стално обнавља благодат Духа Светога. Подвижнички живот у Цркви који је *нови живот у Духу Светоме* (Рим 8, 2) који препорађа и

обнавља, суди и очишћује, просветљује и преображава, освећује и истинским богопознањем испуњује, то је управо оно јеванђељско *творење истине* (Јн 4, 23-24), то је *хођење и живљење у истини и сведочење о истини* (Јн 8, 32; 17, 17-19; Јн 3, 18-19). То је *Живот у Христу* (Гал 2, 20), који је *Пут Истина и Живот* (Јн 14, 6), то је живот у благодатној заједници Духа Утешитеља, који једини уводи у сваку истину (Рим 8, 2. 9. 11. 14; Јн 15, 26; 16, 13).

Још је свети Максим Исповедник рекао да се наше хришћанско, црквено, православно сведочење састоји најпре у *бити* па онда *чинити*, тј. да се претходно буде хришћанин, па да из тог бића извире наше делање. Очигледно је да овде предност има хришћанска онтологија над деонтологијом (наука о дужностима), предност личног егзистенцијалног стања над моралним захтевима и потребама делања и рада. Сетимо се само Светог Игњатија Антиохијског, који идући на страдање у Рим говори "тек сада почињем да бивам хришћанин", тј. сада када страда за Христа, иако је и до тада проводио свој живот у хришћанском делању. По среди је, дакле, предност хришћанског исповедања над хришћанском апологетиком, тј. предност показивања и сведочења над брањењем и доказивањем. Као што је Бог у Христу својим сведочењем испољио и открио свој идентитет, тако и наше хришћанско сведочење јесте и треба да буде откривање и пројављивање нашег хришћанског идентитета. Наше сведочење о Христу

и Његовој Цркви треба да је сведочење из љубави и о љубави, јер се ученици Христови познају по љубави и нарочито по међусобној љубави (Јн 13, 34-35). Сведочење о Христу и Цркви као *заједници Духа Светога* и не може бити другачије него из љубави и љубављу, јер је само наше хришћанско биће дар Бога Љубави, *који нас избави из власти таме и премести у Царство Сина Љубави Своје* (Кол 1,13). Дакле, сведочење у Цркви треба да је пре свега саборно, богослужбено, Евхаристијско. Даром Благодатне Силе Духа Светога који и чини да је наше сведочење увек ново и обновитељско, увек духовно, спасоносно и преображајно, те је зато Христос и рекао Светим Апостолима и свима нама у Цркви: *Примићете силу доласком Духа Светога на вас, и бићете Ми сведоци у Јерусалиму и до краја земље* (Дап 1,8).

Истинско предање јесте преда(ва)ње *новог у Христу живота* (Рим 8, 2), и онда у заједници вере и

љубави са свима светима (Еф 3, 18), познање благодати Божије, познање Тајне Божије која је Христос, у Којем су све *ризнице премудрости и знања сакривене* (Кол 1, 4-6; 2, 2-3). Или, како је говорио авва Јустин: "Природна атмосфера овог живог предања, као богоживљења и богоопштења и из њега настајућег живог богопознања и богословља, јесте Света Литургија Цркве и уопште светотајински, евхаристијски живот у Цркви, праћен истовремено и врлинским подвижништвом, хришћанским умномолитвеном и врлинско-практичним живљењем и делањем у свету" (Јустин Поповић, *Тумачење посланице Колошанима*).

Карактеристична је чиње-ница да су стара хришћанска Црква и наша српска средњовековна Црква одлучно одбациле и осудиле Месалијанску и Богумилску јерес, које су училе да је довољно бити добар хришћанин, побожан и молитвен за себе, те да није потребно ићи у цркву, учествовати у Светој Литургији и причешћивати се. Ово, на жалост, и данас многи говоре и практикују, показујући тиме да у ствари нису хришћани, него само обични религиозни људи слични припадницима многобожачких и незнабожачких религија пре и после Господа Христа. Али ако је довољно бити добар хришћанин, а не бити црквен, онда им није потребан Господ Христос, јер такав став представља протестантско разоваплоћење Господа Христа, јер је Он на свет дошао у телу и у Телу Цркве свагда остао, оваплоћен и утеловљен на сву вечност, тј. неразделиво богочовечански сједињен са Црквом као Телом Својим, чега је Света Литургија пројава, манифестација, стварно присуство и партиципација, наше стварно учешће и заједничарење у јединственој Тајни над тајнама, која се зове Богочовек и Његово Тело.

Хришћанство није само наша лична вера, лично надахнуће, макар оно било и харизматичко, благодатно надахнуће, попут неких харизматика или чак "пророка" и тзв. "светих људи", узетих самих за себе (таквих, на пример, има међу сектантима, мада најчешће самозваних и самонадахнутих), него је и наша лична вера увек Црквена реалност, саборни дар Христов Његовим Црквеним удовима. Отуда су православни богонадахнути светитељи увек били и остајали потпуно црквени људи, саборно уткани у Тело Христово више него други чланови Цркве. Зато је њихов благодатни дар имао такву моћ и значај за целу Цркву.

Оно што желим да нагласим је да смо у свом проповедању и катихизирању ми свештеници увек апостоли и посленици Цркве Христове, а не индивидуални посленици у име неког или нечег, у име неке идеје или партије, или било кога или било чега у овом свету и од овога света. Ми смо органи Цркве, удови и чланови Тела Живога Христа, Духом Светим вођени и покретани на дело служења Јеванђељу спасења. Органи смо Цркве Христове, не толико као организације колико као Богочовечанског организма.

Света Литургија је управо и извор и пројава Цркве као организма, Духом Светим оживљаваног и надахњиваног. Да Црква није богочовечански организам, а ми у њој живе ћелије, *живи удови заједнице и породице Јединороднога Сина и Његове многе браће* (Рм 8, 29), она се не би као људска организација одржала, јер је све људско трошно и пропадљиво. А Света Црква је себе одржала и очувала само зато што је одржала као срце своје Свету Литургију своју, увек нову и увек живу реалност.

Дакле, Црква није ограничена словом, већ је непрестано покреће Дух, исти Дух истине који је Говорио кроз пророке, који је водио апостоле,

и који даље непрестано узводи Цркву у потпуније поимање и познање Божанске Истине, из славе у славу.

"Следујући светим Оцима..." Ово није упућивање на некакво апстрактно предање у погледу формулација и дефиниција. То је првенствено позивање на свето сведочење. Ми се позивамо на Апостоле, а не на апстрактну "апостолност". На сличан начин се позивамо и на Оце. Сведочење Отаца суштински припада самом саставу православне вере. Црква је једнако посвећена проповеди Апостола и догматима Отаца.

Можда мноштво термина који су поменути у овом реферату могу да на први поглед збуне. Међутим, оно што је најважније и заједничко за Залог (завештање), Предање, Предавање и себе предавање, сведочење, прејемство, поучавање и др. јесте да је све од Једнога, све је у Једноме и све је за Једнога и Јединога Богочовека Христа, који је исти јуче, данас и сутра, који нам се као Залог за Живот Вечни даје Духовском Благодаћу и коме заједно са Његовим Оцем који нема почетка, Пресветим и Благим и Животворним Духом, приличи свака Слава, Част и поклоњење, сада и увек и у векове Векова. Амин!

НАШЕ СПАСЕЊЕ ЗАПОЧИЊЕ С ВЕРОМ

„Ништа не треба желети, осим радости Истине – која је Христос. И ништа друго не треба избегавати осим стања у коме је Он одсутан: Његова одсутност је једини и кључни узрок све вечите жалости. Узми ми Христа, и неће ми остати ништа добро; ниједна казна ме неће уплашити: бити лишен Њега, Његова одсутност – то, и ништа друго, је казна за створење које поима смисао... “ (Ј. С. Ериугена, *О подели природе*)

рађење утицаја византијске теолошке или патристичке књижевности на западну филозофију и латинско богословље, и на школском, информативном нивоу, омогућава да се зна како је превод текстова Псеудо-Дионисија Ареопажита (*Areopagitika, Corpus Areopagiticum*, насталим око 500. године, вероватно у Сирији, од непознатог аутора, али са потписом атинског ученика апостола Павла) са грчког на латински ирског хришћанског писца (монаха?) и филозофа Јована Скота Ериугене (Johannes Scotus Eriugena, 810 – 877) омогућио да дела која чине *Corpus Areopagiticum*, са исто тако важним коментарима (*Ambigua*) светог Максима Исповедника, изузетно снажно утичу на филозофско-теолошке идеје многих, односно да овај превод обилато за своје мисаоне системе користе Анселмо, Алберт Велики, Тома Аквински (преко хиљаду пута цитира Дионисија), Мајстор Екарт, Н. Кузански, М. Фичини, Лутер. Зна се да је Ериугенин превод заслужан и за Дантеову инспирацију аеропажитским списима.

Ериугена је имао и сопствено теолошко-филозофско дело, писано са високом ерудицијом, готово несхватљивом за то време, које је често узнемиривало чуваре латинске црквене правоверности. Најпознати спис је *О подели природе (De Divisione Naturae)*. Али код нас, ако се изузме хрватски знанствени простор, само озбиљније историје средњовековне филозофије (на пример, преводи Ф. Коплстона, П том и Етјен Жилсонове *Филозофије у срећем веку*, односно *Средњовековна филозофија – cogito i credo* Ратка Нешовића) пружају детаљнију анализу теолошко-филозофских схватања Ј. С. Ериугене. Тек када је почетком овог века на српски језик преведена књига *Посредовања – увод у хришћанску филозофију*, угледног словеначког интелектуалца и филозофа Горазда Коцијанчића (Јасен, Никшић 2001, преводилац Павле Рак, уредник Богољуб Шијаковић), могли смо се сусрести, уз Коцијанчићево промишљање утицаја Ериугениног учења на модерну и савремену филозофију (*Ериу/гена и деконструкција онтологије*) и са једним оригиналним текстом ирског мислиоца. Реч је о Ериугениној омилији о прологу Јовановог Јеванђеља, познатој и под насловом *Vox spiritualis*, по њеним првим речима: *Глас духовног орла одзвања у ушима Цркве*. Проповед је на словеначки преведена према критичком издању: Jean Scot; *Homélie sur prologue de Jean, Sources chrétiennes 151, Paris 1969*.

Име Јована Скота Ериугене актуелизовано је овог лета, нарочито међу онима који прате (пре све-

га електронски) догађања на ширем хришћанском простору, када је 10. јуна 2009. године папа Бенедикт XVI, на такозваној општој аудијенцији у римској цркви Светог Петра одржао катихезу о Јовану Скоту Ериугени. Очигледно је да Ј. Рацингеру није био само циљ да ради пропагандистичких интереса рехабилитује још једног слободоумног латинског мислиоца који је осуђиван у мрачним временима, већ је, као врстан теолог, верницима саопштио да су Ериугенини ставови и те како важан део хришћанског предања.

Дакле, изузимајући друге мотиве, који нису занемарљиви, више података (само информативних) о животу и делу Ј. С. Ериугене, саопштавамо у наредним редовима, пре свега, због тога што је био западњачки откривалац огромног света грчке светоотачке теологије, *посредник-стваралац* каквих је мало у другом миленијуму хришћанске историје.

Ериугенино духовно и интелектуално узрастање у ирским манастирима IX века није осветљено изворима, али се може посредно доказати да је тадашње поимање хришћанства у Ирској давало могућност да се грчки језик научи релативно добро. Може се претпоставити да због учености и ерудиције лако стиче статус учитеља на двору Карла Пелаваг у Паризу и на палатинској академији. Изгледа да је боравио (не зна се да ли као монах) у чувеном манастиру Лаон. Истовремено, укључује се у текуће расправе о предестинацији – неко је унапред одређен за вечни живот, а други за вечну смрт – делом *De praedestinatione*. Бранећи људску слободу и одговорност, на помесним саборима 855. и 859. године бива осуђен.

У периоду од 860. до 866. године на латински, са грчког преводи: „Божанског Дионисија“ – *Corpus Areopagiticum*, уверен, као и остали теолози и филозофи, да је писац први атински епископ, преобращен у хришћанство проповедима светог апостола Павла; па саставни део аеропажитских списа – теолошке коментаре светог Максима Исповедника (*О неким посебно тешким местима код Дионисија и код*

Григорија Назијанзина – *Ambigua*); *О стварању човека – De hominis opificio* светог Григорија Ниског и *Путања Таласију – Quaestiones ad Thalassium* светог Максима. Између 864. и 866. пише своје најзначајније и најоригиналније дело, *О подели природе (De Divisione Naturae)*, познато и под грчким насловом *Pery physeos merismoi*, или *Periphyseon*. Учесници париског сабора (1210) и папа Хонорије III (1225) забранили су читање овог дела, проналазећи у њему пантеизам. Након превођења Псеудо-Дионисија Ареопагита, Ериугена се (између 865. и 870) бави коментарисањем *Небеске хијерархије*, у спису *Expositiones super heirarchiam sancti Dionysii*. Још се зна да је започео коментаре Јовановог Јеванђеља, односно да је остала већ помињана омилија о прологу овог Јеванђеља – *Vox spiritualis*.

Као и о почетку, извора нема ни о крају живота Јована Скота Ериугене: тешко да је надживео Карла Ђелавог (877).

Недовољна компетентност и природа овог чланка не омогућавају нека наша домишљања о неоплатонистичком слоју (преко Динисија Ареопагита), о односу вере и разума (теологије и филозофије), апофатичком поимању Бога, рационализму, пантеизму, о утирању пута схоластици... у мисаоном систему Ј. С. Ериугене. Истицањем меродавних ставова несумњиво ауторитативних тумача, доступних на нашем језику, можда ћемо мотивосати позваније на ново читање његових дела које, на пример, може још више истаћи велику важност (неопходност) *посредника и посредовања*, не само између истока и запада, у хришћанској теологији – и данас.

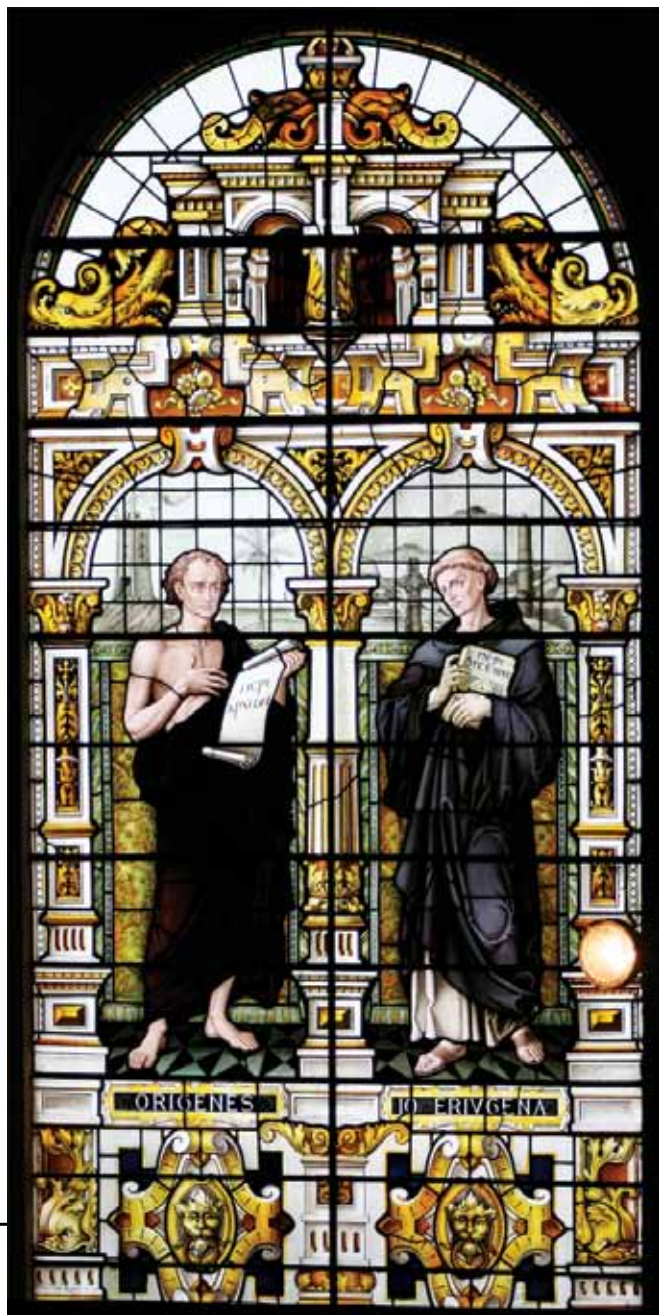
Полазећи од познатог „рационалистичког“ Ериугениног навода да „није на нама да судимо о мишљењима святих Отаца, већ да их прихватимо са побожношћу и поштовањем, иако нас то не спречава да бирамо (између њихових мишљења) она која разуму изгледају сагласнија са Божанским речима“, Ф. Колпстон контроверзу о његовом пантеизму и исправном хришћанском учењу разрешава следећим закључком: „Објава – хришћанска догма – јасно учи да је Бог створио из

ничега и да створена бића нису Бог. Међутим општи систем Јована Скота захтева да створена бића треба да се врате Богу и да Бог треба да буде све у свему. Сматрајући да су обадве истине засноване на Божанском учењу, Јован Скот је морао рационално да их помири на тај начин да, с једне стране, *reditus in Deum* (враћање Богу) не доведе до закључка коме он на први поглед води, наиме до пантеистичке апсорпције, и, с друге стране, да предочавање дистинкције између Бога и створених бића не доведе у контрадикцију са Павловом тврдњом да ће Бог бити све у свему.“

Међу тумачима Ериугениног дела, најугледнији француски професор историје средњовековне филозофије XX века и академик Етјен Жилсон, упорно и врло ауторитативно доказује да код њега вера у оваплоћеног Исуса Христа увек има примат:

„Као прво, пошто је Бог говорио, за разум хришћана је немогуће да то не узме у обзир. Од сада је за њега вера услов разумевања: *Nisi credideritis, non intelligetis* – *Ако не верујеш нећеш се одржати* (Исаија 7, 9). Она долази прва и, према себи својственом начину, досеже предмет разумевања пре

самог разумевања... На првом месту, ако је вера заиста полазиште, то је управо због тога што се, *уистину*, од ње полази. Бог је није дао човеку да би се овај ту задржао: сасвим супротно, ‘она је само врста принципа од кога у једном створењу обдареном разумом спознаја властитог творца почиње да се развија’. Дакле, сам Бог је онај који заповеда да се иде даље... Вера је принцип који тежи да се развије у једно савршеније знање... Хришћанску душу осветљава светлост, а ова светлост је светлост вере. То још није пуна светлост која ће се јавити тек у блаженој визији, али између њих две место заузима она, све живља светлост, светлост филозофске спекулације, која води од једне ка другој и постепено осветљава таму вере... Разум се пред ауторитетом Светог писма мора приклонити; Бог говори, ми вером прихватимо оно што Он каже,

ТЕЖЊА КА ИСТИНСКОЈ СВЕТЛОСТИ

(Одломак омилије о прологу Јеванђеља
по Јовану – *Vox spiritualis*)

*Беше светлост истинита која обасјава
сваког човека који долази на свет.*

Шта значи: *који долази на свет*? И ко је *сваки човек*, који долази на свет? Одакле долази на свет? И у који свет долази? Ако мислиш да ова реченица говори о оним створењима која долазе на свет из скривених недара природе, која по рођењу ступају у простор и време (треба да одговориш на питање) какво просветљење (*illuminatio*) се односи на ствари које се у овај свет рађају да би умрле, које расту да би пропале, које се формирају да би се распале и које напуштају мир тихе природе да би ступиле у немир будуће несреће? Реци, молим те, каква би требало да буде духовна Светлост ствари створених за пролазни и лажни живот? Није ли овај свет одговарајуће боравиште за све што је отуђено од истинске Светлости? Није ли с правом назван предео сенке смрти и долина плача, дубина незнања и земно пребивалиште које оптерећује људску душу и спречава је да унутрашњим очима гледа истинску Светлост (Исаија 9, 2; Псалм 83, 7)? Не смемо, дакле, мислити да се ова реченица *која обасјава сваког човека који долази на свет* односи на ствари које из загонетних семенских разлога (*seminum causae*) долазе од телесних облика, него треба знати да се односи само на оне људе који су, услед благодатног (пре)порађања (*per generationem gratiae*), којег су се удостојили приликом крштења, духовно ступили у невидљиви свет; односи се на оне људе који су одбацили рођење до којег је дошло кроз пропадљиво тело, и изабрали рођење које је по Духу (Јован 3, 3), који су погазили овај доњи свет и уздигли се до горњег, који су напустили сенку незнања и смрти, и пожелели Светлост мудрости и живота, који су престали да буду синови људски, и почели да постају синови Божији; који су за собом оставили свет грехова и у себи га уништили; који су поставили свет врлина пред очи свог духа и који се свим снагама труде да га достигну. Истинска Светлост, дакле, просвећује оне људе који су дошли у овај свет врлине, а не оне који пропадају у свету грехова.

са словеначког превео Павле Рак

а Његова реч је неоспорива. Ауторитет против кога се Ериугена буну није Божији ауторитет, већ ауторитет људи, то јест тумачење Божанске речи, која је непогрешива, људским разумом који то није. Извор овог људског ауторитета је на крају крајева разум, и због тога овај ауторитет остаје потпуно зависан од разума. Оно што Бог каже је истина, било да то разум разуме или не; оно што један човек каже је истина само ако то разум одобри. Нико није патристичку традицију више употребљавао од Ериугене; Максим, Дионисије, Григорије Ниски, Августин су тако дубоко укореењени да се посвуда осећа њихово присуство, чак и тамо где нису навођени. Ипак, њихов ауторитет у његовим очима почива само на рационалности онога што су рекли и што традиција њему преноси. Ауторитет је за њега само традиционализам разума. Његов општи став у односу на ове проблеме је, дакле, потпуно потчињавање Божијој речи спојено са потпуном слободом када се ради о слободи људи.“

Примедбе о рационализму ирског мислиоца, Бенедикт XVI, у поменутој катихези, разјашњава навођењем следећих цитата: „Било каква врста власти коју не потврђује прави разум мора се сматрати слабом... Заправо, права власт није ниједна друга до ли она која се подудара са истином откривеном снагом разума, таман да се ради и о препорученој власти што су је због корисности својим наследицима пренели свети Оци“ (PL, 122, col 513BC); „Нека те ниједна власт не застраши или те одвуче од онога што ти помаже раумјети увјерење што си га постигао захваљујући исправном рационалном промишљању. Наиме, истинска власт никада не протурјечи правоме разуму, нити икада може протурјечити правој власти. И једна и друга несумњиво произилазе из истога извора – а тај је Божанска мудрост“ (PL 122, col 511B). Очигледно, папи није било тешко да закључи. „У овоме уочавамо храбру потврду вриједности разума, утемељеног на сигурности да је права власт разума јер је Бог створитељски разум.“

Коментаришући Ериугенину мисао: „Није човек створен за Свето Писмо, којег не би требао да није сагрешио, већ је дапаче Свето Писмо – истакнуто од наука и симбола – дано због човека. Наиме, захваљујући Писму наша разумска нарав може ући у тајне чистога истинскога разматрања о Богу“ (PL 122, col 146C), раније изречену и од светог Јована Златоустог, Бенедикт XVI објашњава како дубоки увид у текст достижемо „захваљујући искључиво трајном чишћењу како очију срца тако и очију разума.“

Јовану Скоту догодило се све оно што је карактерисало и мисао много већих од њега (и на Истоку и на Западу) до времена доктринарних систематизација (на Западу Томе Аквинског): „није правио разлику између онога што разум у открочењу може схватити и онога што му неминовно остаје трансцендентно: због тога се код њега религиозне догме изгледа рационализују, док се његова филозофија губи у теологији и егзегези“ (Е. Жилсон).

Н. Јованчевић

ОБЈЕДИЊУЈУЋА УЛОГА СРПСКЕ ЦРКВЕ У ПРАВОСЛАВНОМ СВЕТУ

Интервју високопреосвећеног Господина др Амфилохија митрополита Црногорско-приморског и заменика оболелог Патријарха Српског Господина Павла Информативној служби Шумадијске епархије

Питање: Ваше високопреосвештенство, пре неколико дана предводили сте молитвено прослављање петогодишњице заснивања фрушкогорског манастира Крушедола, прошле године обележавање шестогодишњице постојања манастира Каленића, а припрема се светковање још неких великих јубилеја наше Цркве. Рецитенам, молим Вас, колико овакви скупови доприносе унапређењу нашег верског и

сам сад, уз помоћ умировљеног владике херцеговачког др Атанасија, успео да приредим тај превод за штампу. И надам се да ће још понешто из ове области ускоро угледати светлост дана. А ево, када о томе говоримо, у последњих годину дана сам превео све Девтероканонске књиге Старог завета, књиге ширег канона Старог завета. Хвала Богу, успео сам да ове Девтероканонске књиге преведем са јелинског изворника, према преводу Седамдесеторице. А како је владика Атанасије већ превео Књиге о Макавејима, ето, надам се да ћемо ове јесени коначно имати комплетну Библију Старог завета на српском језику, Иначе, ми смо били једини европски народ који није имао на свом језику потпуни Стари завет.

Питање: Видимо да се врло често сусрећете са представницима сестринских православних Цркава, познати су ваши блиски односи са руским патријархом Кирилом. Које су теме о којима разговарате?

Митрополит Амфилохије: С обзиром да у последње вријеме замењујем Његову светост Патријарха Павла, по службеној дужности сам у прилици, хвала Богу, да будем на тим свеправославним сабрањима.

црквеног живота, и да ли се на тај начин међу савременим генерацијама учвршћује свест о важности црквеног предања?

Митрополит Амфилохије: Сигурно је да доприносе буђењу духовности и узајамности међу људима, нарочито у Цркви. Доприносе саборнизовању, да тако кажем, Цркве, црквеног живота, а кроз то и јединству самог друштва као таквог. Кроз такве саборе долази до изражаја оно што је најдубље у души народној и природно је да та духовна дубина зрачи, одржава, и то не само оне који су се сабрали око светиње, око свете Чаше, око манастира, око обитељи, него и оне који су на ширим просторима. Тако се буди саборно памћење у народу, сећање на свете Божије људе, на оне који су стварали културу, на градитеље, на оне који су уграђивали своје кости у те светиње, било градећи их и обнављајући их, било жртвујући себе кроз вијкове, као што је то обично било код нас увјек.

Питање: Недавно је објављена књига „Катихезе“ светог Кирила Јерусалимског у Вашем преводу. Како стижете, имајући у виду многоструке обавезе, да се бавите научним радом, јер знамо да тако компликован текст као што су Кирилове „Катихезе“ није лако превести?

Митрополит Амфилохије: Срећа моја да сам то преводио док сам био наставник на факултету и тако

Иначе, и раније сам учествовао на таквим скуповима, на овај или онај начин. Ево, прошле јесени је био скуп свих патријараха у Цариграду, што је било значајно. На свим тим састанцима разговара се о општеправославним питањима, као и кроз општење са предстојатељима других помјесних Цркава. Посебно честе и плодне сусрете имамо са Цариградском и Московском патријаршијом, а обе су нама подједнако блиске и сродне. А наша Црква је увек играла једну трезвену улогу, обједињавајућу, никад се није сврставала у никакве блокове што се тиче овосвјетских проблема, а посебно, не дај Боже, ни у какве блокове који би постојали међу помјесним Црквама. Ми смо увек били за уравнотежене односе, јер је наше историјско искуство такво. Ето, и сада смо на тим позицијама, и у односима са Цариградом и са Московском патријаршијом. Били смо нарочито блиски са досадашњим предстојатељем Московске патријаршије, блажене успомене патријархом Алексијем, који је био наш велики молител пред Богом, тако да кажемо, бринуо је хришћански за наш народ и за нашу Цркву у овим распетим вријеменима. А и његов наследник, патријарх Кирил, који је као митрополит долазио много пута овде код нас, поима све наше проблеме и зна све наше муке. Он се заиста максимално труди да нам помогне, као што се уосталом и ми трудимо, на свој начин, да помогнемо

Руској помјесној Цркви, јер и Руска Црква има сличне проблеме по много чему као и наша Црква. После пада комунизма, дошло је до тих поларизација у поступку стварања нових држава, па се ту јавља изражен национализам, боље рећи етнофилетизам који је једна бољака савременог Православља, нарочито у овим преломним временима. И ту нам треба узејамне помоћи и сарадње, да би то пребродили и да би Црква могла да остане оно што је била кроз вијекове, уједињујућа и обједињујућа снага – и за појединце, и за породице и за заједнице народа и за све народе у свијету. Тако да је ту улога наше Цркве веома значајна.

Питање: Учествовали сте у Крагујевцу у разговору о будућности средњег богословског школовања у нашој Цркви. Каква је судбина наших богословија, колико ће у њима остати традиционалног, а колико ће бити унето савременог и модерног?

Митрополит Амфилохије: Наша Црква уопште, а сходно томе и наша просвијета, држе се оног јеванђељског начела – ново вино у мјехове нове. Ако сипамо ново вино у мјехове старе, онда ће се они подерати и вино ће се просути. Ето, то је управо и жеља наше Цркве, нашег Синода и Сабора, да вјечно ново вино Свјетлости Христове, која просвјећује све и свгда, увек сипамо у нове мјехове. Наравно, када кажемо нове, то не значи да ми сада измишљамо неке новотарије, него сипамо у оне мјехове у које је Црква кроз вијекове сипала, на начелима Живога предања свога у прошлости. Није то некаква мртва прича и неки костур прошлости. Мора се живјети Живи Живот Цркве Божије. И не само да се живи, него да се не умире, томе треба да буде подређено све што се догађа у Цркви. Све оно што се дотакло Живога Бога у било ком времену – то је живо. Бог није Бог мртвих, него је Бог живих. То сипање новог вина у нове мјехове, то је откривање тог Живога предања вијековне црквене просвијете, уз сагледавање, наравно, и токова у времену и простору. Токова који се тичу живота људске заједнице и савремених потреба човјекових. Треба

да дође до крстоносног јединства вертикале и хоризонтале, предања Цркве и свакидашњег људског живљења и искуства, и да се добијају права рјешења, надамо се и прави програми и планови за наставу у нашој црквеној просвијети.

Питање: Веома често сте у Шумадијској епархији и у врло блиском односу сте са нашим Епископом, Господином Јованом. Како живи Црква Божија у Шумадији?

Митрополит Амфилохије: Шумадија је Шумадија, тајанствена и шумовита, и, што је најважније, жива! То је оно што је њено својство. И онда кад изгледа да Шумадија спава, у њој буја живот, као што бива у свим шумовитим и каменитим пределима. Тако је, хвала Богу и сада, види се да буја црквени живот. Не само што се граде многе цркве и што се умножава број посленика на њиви Господњој и што Епархија има и просвијетни завод, па сада и радио. Дакле, не само због тога, него због тога што се на једном ширем плану осјећају ритмови новог живота и народног повртка Цркви, народног повртка богослужењу, оном што је одувек било жила куцавица црквеног живота. У једном историјском тренутку, на општем црквеном плану, та чињеница је била занемарена, нажалост била је занемарена и света Литургија, богослужење, па се на мала врата уселио један тип морализма који није само морализам Јеванђеља него морализам овога света, природни неки морализам. Али, ако Црква спадне на такав ниво, онда црквена мисија губи своју дубину, јер ту дубину нам увјек откива, чува и преноси на нас Божанствена Литургија и богослужење као такво. Тако и молитва, тај живи додир са Живим Богом, који онда осветљава и наш свакидашњи живот и наше понашање, али и живот средине у којој живимо, та Свјетлост која просвјећује све и свја. Кроз ту Свјетлост богослужења и молитве, данас, хвала Богу, видимо Цркву Божију у Шумадији.

разговарао *јереј Горан Мићућ*

Каленик

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каријаки Каридојанис Фиццералд

БАКОНИСЕ У
ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ
Позване на светост и служење

ПОЧЕЛО ЕМИТОВАЊЕ ПРОГРАМА НА РАДИЈУ ЗЛАТОУСТИ

Радио Златоусти Српске Православне епархије шумадијске почео је са емитовањем програма у недељу, 12. јула, на Петровдан. Први сигнал је емитован тачно у подне, а слушаоци су најпре чули тропар највећег хришћанског празника – Васкрсења, а потом поздравну поруку и интервју Његовог преосвештенства Епископа шумадијског г. Јована, из кога, у наставку текста, доносимо изводе. Такође, доносимо и извод из интервјуа радију Златоусти градоначелника Крагујевца господина Верољуба Стевановића. Прва три дана је емитован пробни програм у трајању од два сата, а од 15. јула емитује се програм свих 24 сата. Радио Златоусти је основан у јуну 2007. године благословом епископа шумадијског г. Јована као део информативне делатности Епархије шумадијске. Након двогодишње правне процедуре добио је од Републичког радио-дифузног савета дозволу да емитује програм на фреквенцији 90,5 мегахерца. Овај црквени медиј приступа свету и човеку из литургијског искуства Православне Цркве, са амбицијом да ствара нове верске и културне стандарде. Просторије Радија налазе се у новој згради Богословије “Светог Јована Златоуста” која је у изградњи, а уредници су протојереј Милић Марковић и новинар Гордана Јоцић.

Из интервјуа Његовог преосвештенства Епископа Шумадијског Господина Јована:

Питање: Ваше преосвештенство, колико сте задовољни како јавни сервис и приватни медији извештавају о верским и црквеним питањима у Епархији?

Владика Јован: Мишљења сам да грађански медији не могу у потпуности да задовоље мисију Цркве. То је и разумљиво, јер је њихово да говоре о једној другој стварности, мада треба бити опрезан са овом поделом, јер хришћанин је хришћанин и у свету и у Цркви. Али, по природи посла грађански медиј има други циљ, док црквени медији треба да допуне оно што грађански медији не могу да дају. Да би неко говорио о Цркви потребно је да сам зна шта је Црква, и што је најважније, да живи животом Цркве.

Питање: Цркви се често приговара да није довољно отворена за медије. Саговорници из реда свештенства не желе без Вашег благослова да дају изјаве, а процедура добијања благослова зна да потраје. Шта се у Епархији ради да комуникација новинара и Цркве буде отворенија?

Владика Јован: Са првим делом Вашег питања бих се сложио. Црква заиста није довољно отворена за медије. Управо зато епархијски радио треба

да допринесе обостраном поверењу. Да поверујемо једни другима. Шта значи веровати? Дати поверење и прихватити поверење. Што се тиче онога да свештеници не могу да дају изјаве без мог благослова, није то учињено ни због чега другог него да би се знало ко говори. Различити су дарови у Цркви, неко је обдарен за једно, а неко за друго. С обзиром да се обраћамо народу, потребно је да онај ко говори чини то смислено, да би га слушаоци на прави начин и разумели.

Питање: Мислите ли да отварање црквених радио и телевизијских станица може да доведе до повећања броја верника, односно оних који ступају у заједницу са Христом?

Владика Јован: Не можемо очекивати чудо од радија, али можемо очекивати да буде мост који ће помоћи човеку да дође у Цркву. Да би нешто спознао човек мора то да заволи, да доживи, мора, као што каже апостол, да опипа, као што су апостоли видели и опипали васкрслог Христа. Оно што су слушали, видели и опипали, то су и проповедали. То је записано, и ми то и данас проповедамо. Није наш радио једини пут који треба да доведе вернике у храм, ако сте мислили на богослужење, јер знамо да ово средство некада није постојало, па су људи ипак долазили у Цркву. Али радио треба да буде нека врста црквеног звона, да се верник који га чује, сети да треба да уђе у Цркву и да се сретне са Богом и другима.

Питање: Чини ми се да је отварање радија Цркве велики искорак Епархије. Волела бих да нам кажете шта се још ради у Епархији што се, можда, на први поглед не види, али што заправо развија Цркву у Шумадији?

Владика Јован: Ако мене као Епископа шумадијског питате шта радимо, кратко ћу вам одговорити – ја служим Литургију и молим се Богу. Једино у шта сам убеђен јесте да само обожен и олитургисан човек може да спозна шта је живот и шта је Црква. Моја жеља је да се сви просветимо богопознањем и осветимо литургијом. У Шумадијској епархији покушавамо да осмислимо црквени живот. Није он никада био бесмислен, али је због много чега био потиснут. Мени је веома важно да се у мојој епархији живи црквеним животом, да се литургише. Могу са

задовољством рећи да нема парохије у епархији у којој се не служи празником и недељом. Богу хвала, Епархија шумадијска има чиме да се похвали. Градили смо храмове, парохијске домове и парохијске центре. Када сам, пре седам година, дошао у Крагујевац, у приступној беседи сам рекао да ако не могу ништа да унапредим бар ћу подржати оно што су моји претходници, Владика Валеријан и Владика Сава, учинили. А учинили су много и премного. За ових седам година осветио сам и сам 30 нових храмова. У овом тренутку гради се 52 храма као и 47 парохијских домова, да не говорим о звонарама. Ми то не чинимо у своју славу, него у славу Божју, и то је прека потреба наше Епархије. И овом приликом хоћу да од срца захвалим свима који помажу да се и грађевинска делатност у епархији обавља како ваља. Благодаран сам и мом свештенству и монаштву, а посебно народу Шумадије који могу рећи од уста одваја да сагради своју богомољу. Понекад се и сам чудим колико наш народ задобија Немањићишки дух градитељства и живота. Нека да Бог да се то и даље чини, и да овај наш радио помогне да у целом свету, у нашем роду српском и, наравно, у Епархији шумадијској, процвета љубав без сенке, нада без поклекнућа и вера без сумње.

Гордана Јоцић

Из интервјуа градоначелника града Крагујевца Верољуба Стевановића:

Господин Стевановић: Најпре да искористим прилику да вам честитам и пожелим све најбоље на почетку. Овакав радио је био потребан свима нама. Глас Владике, глас Цркве, је веома битан, посебно у овим тешким временима. Знамо колико је било проблема око простора где је смештен Радио, знамо колико смо желели да пожуримо и да завршимо фискултурну салу и простор за радио, и поред радија простор за нашу децу у православном обданишту, и прилазни део. Хвала Богу, кренуо је Радио. Надам се да ће и комплетан објекат бити завршен у најскорије време.

Питање: Господине Градоначелниче, Ви сте ових дана жртва оштре медијске кампање. Не ради се о томе да ли сте или нисте одговорни за оно шта вас поједини медији оптужују, него о начину како се то ради, а који је по мени прилично сраман за новинарство. Како Ви то проживљавате?

Господин Стевановић: Увек истичем да се уздам у Господа Бога, и сасвим искрено кажем да ми је Он до сада увек помогао, јер сам, чини ми се, потпуно искрено улазио у све послове, а Он то види. Увек сам ишао по савет код Преосвећеног Владике, што је јако битно увек, па и у овом случају, када се против мене води хајка непримерена и невиђена на

овим просторима. Покушавао сам да нађем мир у разговору са Преосвећеним Владиком и са људима из Цркве, и то ме је смиривало. С друге стране, смиривало ме је то што знам да ће на крају истина да се сазна и што ми се чини да ће професионалци у новинарству на крају рећи своју реч, да не може ту политика да одигра своје, нити капитал – крагујевачки или неки други. Управо овај радио, и слични професионални медији, а има их и у Крагујевцу и у Србији, треба да однесу победу над свим овим прљавим стварима.

Питање: Познате су Ваше добре везе и са Црквом као институцијом и са Црквом као заједницом, мада Вас и за то стално оптужују, па Вам се чак и подсмевају. Како Ви мислите да треба да буду уређени односи између Цркве и државе, у конкретном случају између Епархије шумадијске и локалне самоуправе?

Господин Стевановић: То што ми се подсмевају, мени не смета. Реално, мислим да ништа не разумеју, јер се не боје Бога. Ја се једино бојим Бога. Каже велики владар – Соломон, у писмима свом сину, једну важну мисао, која се после пуно пута чула: „Почетак мудрости је страх од Бога.“ Значи, мудар је само онај човек који се боји Бога, кроз то што се боји Бога, дакле боји се и онога шта ради и размишља и никад неће да уради оно што није богоугодно. Дакле, нека ми се подсмевају, мислим да ће на крају лоше да им се врати, ако не схвате на време да треба да размисле шта раде. Постоји још једна ствар коју желим да им поручим путем овога радија, нешто што је Старац Тадеј рекао: „Не постоји ни један неопростиви грех осим греха непокајања.“ Покајаће се они, надам се и молим Бога да се покају, и зато се не обазирем на њихове подсмехе. А што се тиче односа Цркве и градске власти, они заиста треба да буду на овом нивоу на којем сада и јесу. Није ово речено препотентно, заиста то мислим. Прво, мислим да човек који је на овој функцији на којој сам ја, мора да схвати да има много веће обавезе, најпре као човек, а онда мора да слуша некога који сигурно ближи истини, а то је Црква. Нећу да критикујем, не знам, и није моје да кажем, али ми се све нешто чини да није такав однос свуда, и то је грешка. И то није добро и то нам се враћа као лоше. По мени, човек са ове функције на којој сам ја треба да буде апсолутно окренут разговорима, договорима и спровођењу онога што се договора на нивоу Црква – градска власт. Однос мора да буде такав да смо свакодневно или готово свакодневно у прилици да се договарамо о оним потребама које има народ на овој територији. То нису само објекти, то је много тога, то је веома комплексно.

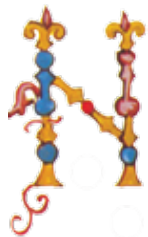
Гордана Јоцић

(Извор: Радио „Златоусти“ - www.radiozlatousti.rs)

ПРВОЈЕРАРХ ЦРКВЕ БОЖИЈЕ У ШУМАДИЈИ СРДАЧНО ДОЧЕКАН У ПРАВОСЛАВНОЈ БУКОВИНИ

Његово преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован, на позив Митрополита Г. Онуфрија, Архијереја Чернивецко-буковинске митрополије која је део Московске Патријаршије, односно аутономне Украјинске Православне Цркве, посетио је ову црквену област, која је имала врло блиске односе са Карловачком митрополијом, односно Српском Православном Црквом. Сусрет домаћина и госта одиграо се 19. јуна ове године у Черновцима, граду у којем је угледни Богословски факултет завршио, током друге половине XIX и у првим деценијама XX века, знатан број српских богослова, потоњих угледних Архијереја

акон путовања кроз Румунију дугог више од хиљаду километара, Владика Јован, у пратњи протојереја мр Рајка Стефановића, секретара Црквеног суда Епархије, игумана Јефтимија јошаничког и свештеника крагујевачке Саборне цркве Драгослава Милована, срдечно је 19. јуна 2009. године доче-

Али, тек је учешће Владике Јована и свештеника из Шумадије на бденију у Саборном храму (Светотројичком) Чернивецко-буковинске епархије показало колико се у Цркви Божијој у Украјини поклања пажње црквеном поретку, благолепију и свему што је својствено православном предању. Нарочито импресионира старање о црквеном појању – и антифоном и хорском.

И податак да се у више од двадесет цркава у самим Черновцима, недељом и празником, служи по две Литургије (рано ујутро и десет часова) својеврстан је доказ црквености народа овог дела Закарпатја. У Саборној Светотројичкој цркви у недељу (21. јуна), уз началствујућег домаћина, Високопреосвећеног Онуфрија, служио је и наш Владика Јован, уз саслуживање великог броја домаћих свештеника и гостију. Не треба истицате да су током свих литургијских сабрања и ова, али и друге цркве биле препуне верника. Литургијско заједништво прудужено је у трпези љубави, када су архијереји Буковине и Шумадије наставили братске разговоре и договоре, о свим питањима која су животна за хришћане, али највише се говорило о продубљивању хришћанског заједништва.

Чувена Успенско-почајевска лавра на око две стотине километара од Черноваца била је наредна светиња коју су посетили чланови делегације Шумадијске епархије. У овој обитељи сада живи

кан у Черновцима од домаћина, Високопреосвећеног Митрополита Господина Онуфрија, кога су пратили викарни Епископ Мелетије и јерођакон Никита, који се као преводилац непрекидно налазио уз госте из Шумадије. Први дан је искоришћен за ближе упознавање са црквеним приликама у Буковини и Шумадији и подсећању на блиске односе у прошлости.

Субота, 20. јун, била је предвиђена да Господин Јован и чланови његове пратње посете познате и угледне светиње Чернивецко-буковинске митрополије, Банчински манастир и обитељ Свете Ане. Посебно се имало шта видети и молитвено доживети у Банчинском манастиру где деведесет монахиња брине о преко две стотине деце са посебним потребама, односно стара се о младима свих узраста који су пострадали од разних недаћа у овом свету, на пример, напуштени су, болесни... Али, и поред великог прегнућа за спас угрожених, сестре ове обитељи су пример црквености, побожности, радиности, старања о уређењу манастирских објеката. И манастир Свете Ане је угледан по беспрекорном поретку, што сведочи да ово православно подручје доживљава запажену црквену обнову.

три стотине монаха, који уз посете готово милион ходочасника годишње, брину о овом светилишту где се чудотворно појавила Пресвета Богородица у раном средњем веку и где се чува њена чудотворна

икона. Иначе, Успенски манастир код малог места Почејева настао је, односно прерастао је у угледну лавру тако што су се пред татарском најездом овде склањали монаси свете Кијевско-печерске лавре.

Са страхопоштовањем и молитвеном смерношћу икони и отиску Богородичиног стопала поклонили су се Владика Јован и чланови његове пратње.

Мада је пут до Кијева дуг више од пет стотина километара, лако се подноси, јер се путује у мајку руских градова, где је пре нешто више од једног миленијума покрштен овај велики народ. Радост је

још већа, јер је главно одредиште света Кијевско-печерска лавра коју је тешко речима описати због вековног богоугодног живота хиљада и хиљада подвижника, о чему сведоче и њихове мошти у пећинским лавиринтима. Делегација је у једној од многобројних цркава Лавре била на Литургији у уторак, 23. јуна. У Кијеву је посећена и позната Духовна академија у којој су високу богословску спрему стицале многе генерације српских свештеника и владика.

У Черновце, делегација из Србије вратила се у среду увече, да би уочи дана када се празнује свети Онуфрије, имендан митрополита православне Буковине, учествовала на празничном бденију које су удостојили многи руски и украјински митрополити. У здравици слављеника током вечере, посебно је поздрављен Господин Јован, Епископ шумадијски, који је замољен да братске жеље за свако добро пренесе српском народу.

Сутрадан, током Литургије, коју је уз многе архијереје служио, Епископ шумадијски Г. Јован имао је прилику да у захвалници домаћину и слављенику за гостопримство, истакне и у каквом стању се налази наш народ, колико је било страдања, али колико га је нажалост и данас, имајући у виду мучеништво Срба на Косову и Метохији. Владика је нагласио да се све недаће лакше подносе када се зна да се сви православни широм Украјине и Русије искрено моле за братски српски народ. Тада је домаћину, Митрополиту Онуфрију уручио Орден Светог Симеона Мироточивог, навише одликовање Шумадијске епархије. Имендан митрополиту черновицко-буковинском честитали су и православни свештеници Румуни из Украјине и Молдавије, који се налазе под његовом јурисдикцијом. И део дана након Литургије, током братске софре у двористи Митрополије, искоришћен је за размену здравица и исказивање искреног уважавања два архијереја, уједно и верног народа на чијем су челу. Певало се искрено – многаја лета! Делегација Српске православне епархије шумадијске је испраћена из Черновца у петак, 26. јуна.

Поклоњење је, током повратка, учињено још једној великој светињи – моштима свете Петке које су се, након склањања у Србију у време турске најезде на Европу, нашле у румунском граду Јашију, седишту митрополије Молдавије сестринске Румунске православне цркве. Епископ шумадијски се у Јашију сусрео са Митрополитом молдавским Теофаном, што је такође била прилика да се изразе међусобно уважавање и верност истинама православног предања. Владика Јован је од свог домаћина на поклон добио јастук на којем је била глава свете Петке, што ће још више продубити искрену молитвену везаност верних из Крагујевца и Србије са овом Богу блиском светитељком.

У Крагујевац је делегација допутовала 27. јуна, духовно укрепљена, јер је заиста ретка прилика да се у тако мало дана учини поклоњење источницима који чине срж Православља у словенском свету. Не треба занемарити ни чињеницу да ће ово путовање допринети унапређењу разумевања и заједништва у православној заједници.

Драгослав Милован, јереј

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ПРОСЛАВА ЦАРА КОНСТАНТИНА И ЦАРИЦЕ ЈЕЛЕНЕ У НАТАЛИНЦИМА

На празник Светих равноапостолних цара Константина и царице Јелене Свету Архијерејску Литургију Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење опленачког свештенства, служио је у Наталонцима. У литургијској беседи Владика је вернима честитао храмовну славу, а затим се осврнуо на речи Христове: *Ја сам Пут, Истина и Живот*, и објаснио да је Господ Исус Христос једини Спаситељ света и човека. Преосвећени није пропустио прилику да нагласи значај доласка на најважнију службу наше Свете Цркве – Свету Литургију. Истакао је да само испуњавајући цркву о недељи и празницима можемо потврдити свој хришћански призив и избор. Долазећи редовно на службу Божију примићемо благослов Божији и преносити га у своје домове. Такође, на служби Божијој моћићемо да доживимо предокус будућег Царства Небескога и да чујемо речи Светог Еванђеља, које ће нас поучити како да практично применимо истине вечног живота. Након Свете Литургије заједничарење се наставило за трпезом љубави, коју је припремио старешина храма протонамесник Радивоје Марић са својим парохијанима.

Никола Симић, јереј

СВЕТА ЛИТУРГИЈА У ВИНОГРАДИМА

У Виноградима, 5. јуна, на оданије Вазнесења, Свету архијерејску Литургију је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење братства храма Свете Петке. Тог Богом дарованог дана вођени својим Епископом, верници ових парохија доживели су своју Цркву као простор истинског завичаја. Преосвећени владика је тумачио прочитани одломак апостола, нарочито речи: *Знање надима, а љубав изграђује*. Објашњавајући ове речи, осврнуо се на личност самог апостола Павла, који је био један од најобразованијих људи тога доба, и на хришћански однос према сазнању и науци, истакавши да “развијати мудрост без доброте води човека у зло, а развијати доброту без мудрости човека води у глупост”.

Драган Брашанац, протонамесник

ЗАДУШНИЦЕ У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Сам појам Цркве као заједнице верних, која се састоји не само од живих (по људском поимању) него и од уснулих њених чланова, као и вера у васкрсење мртвих, имали су за последицу приношење молитава за „блажени покој“ оних који су у Христу уснули. При вршењу помена и молитава за умрле, Црква се руководи апостолском заповешћу *молите се Богу једни за друге* (Јак 5,16). Црква се на свакој Литургији сећа упокојених хришћана. Помињањем

умрлих, према светом Кирилу Јерусалимском, «у време Предложења свете и најстрашније жртве» њихове душе «велику ће корист имати».

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, је у суботу очи Духова, на Задушнице, служио Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Саборног храма у Крагујевцу. У наставку Литургије одржан је парастос за све упокојене.

Срећко Зечевић, јереј

СЕДМИ ФЕСТИВАЛ ХОРОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ У АЗАЊИ

Овогодишњи фестивал хорова 14. јуна, у недељу Свих Светих сабрао је велики број верника у храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи. Храм који је подигнут 1889. године, на свој јубилеј (120 година постојања), био је место окупљања хорова епархије шумадијске. Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са свештенством епархије шумадијске. Радост литургијског сабрања је испуњавала храм који је одисао песмом и молитвом. У својој беседи Владика је гово-

рио о Светој Литургији као центру хришћанског живота, упозоравајући да то није обичан скуп, већ сабрање са живим и свудаприсутним Богом. Као чланови Цркве сви смо позвани и призвани да се Црквом учимо, а не да Цркву учимо. Нажалост, у данашње време много је оних који не схватају саму природу Цркве, већ желе да Цркву прилагоде себи и својим световним потребама. Дођимо у Цркву не да мудрујемо својим разумом, него да наш разум просветлимо разумом Божијим. Епископ је говорио и о празнику који је Црква посветила Свим Светим, којих има толико да њихова имена ни у један календар не би могла стати. Црква је овај дан посветила Свим Светим да би нас поучила каквим животом треба да живимо. Светитељи су се трудили да постану дом Свете Тројице, и тим примером и ми треба да будемо руковођени. Сваки хришћанин је позван и призван да буде дом, односно храм Све-

...из летописа...

те Тројице, како би задобио Царство небеско. Кроз овај празник Црква нам открива да и ми можемо поћи путем светитеља, бити свети. То може чак и највећи грешник, али под условом да се одрекне свега што је нечасно, нељудско и нехришћанско.

После резања славског колача почео је програм у којем је учешће узело десет хорова из Епархије шумадијске. Смотру су отворили домаћини овога скупа са дечијим хором при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана из Азање, а затим је уследило представљање и осталих по већ превиђеном програму: црквени хор „Свети Василије Острошки“ из Ратара, дечији хор „Свети Симеон Мироточиви“ из Крагујевца, женски хор „Свети Архангел Михаило“ из Јагодине, хор при храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, хор барајевског намесништва, катедрални октет „Свети Роман Мелод“ из Крагујевца, црквени хор „Опленац“ из Тополе, хор младих Саборне Цркве у Крагујевцу и црквени хор „Свети Симеон Богопримац“ из Смедеревске Паланке. Након наступа хорова, уприличена је трпеза љубави за све учеснике овог великог молитвеног скупа.

Ненад Петровић, јереј

МАТУРСКЕ СВЕЧАНОСТИ У БОГОСЛОВИЈИ

У суботу, 13. јуна, одржан је последњи усмени матурски испит за кандидате који су четврти разред завршили школске 2008/2009. године у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу. Након овог испита, протојереј-ставрофор проф. др Димитрије Калезић, изасланик Светог архијерејског синода СПЦ, одржао је завршну седницу Испитне комисије. У испиту, а и у радном и свечаном делу последњег дана матурских испита, учествовао је и Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован.

Изасланик Светог архијерејског синода је на седници Комисије похвалио спремност кандидата, што су потврдиле и остварене оцене. Ову школску годину у крагујевачкој Богословији одличним успехом школовање је окончало осам кандидата, а већина кандидата су на свим усменим испитима добијали претежно одличне и врло добре оцене. На свечаном скупу са матурантима, саопштени су резултати матурског испита, а затим су одличним ученицима уручени дарови – књиге. Поуке о даљем школовању, односно о очекиваном укључивању ове генерације матураната у црквени живот, упутили су професор др Димитрије Калезић и ректор богословије др Зоран Крстић. Свечани матурски ручак, у којем су, поред ученика и наставника Богословије, учествовали епископ шумадијски Г. Јован и протојереј-ставрофор проф. др Димитрије Калезић, био је прилика да старији, али и млађи, у здравцама, изнесу завршне утиске о школовању ове генерације. Сви су истицали да нико, где год га живот одвео, не сме заборавити да је неопходно увек корачати путем који води ка спасењу. Ректор Богословије, протојереј-ставрофор др Зоран Крстић, топлим речима захвалио се професорима који одлазе у мировину: протојереју-ставрофору Драгославу Степковићу и

Војиславу Радуновићу, за све што су учинили да ова школа, најмлађа просветна установа Српске Цркве, крене путем који обећава догвечност.

Негослав Јованчевић

ПОЧЕТАК ПОСТА СВЕТИХ АПОСТОЛА У ХРАМУ СВЕТОГ САВЕ НА АЕРОДРОМУ

Своју прелепу праксу да скоро свакога дана началствује евхаристијским сабрањем у некој од крагујевачких цркава, Његово Преосвештенство Владика Јован је наставио у понедељак 15. јуна Светом архијерејском Литургијом у храму Светог Саве на Аеродрому уз саслуживање свештеника крагујевачког намесништва. Благослов литургијског сабрања свештенства и верника око свога Епископа и почетак пута преображаја, покајања, праштања и љубави, учинили су да први дан поста буде незабораван. Томе је допринела и надахнута беседа нашег Владике, као и први причасници у овоме посту. Владика је посебно нагласио "да поред бриге за душу и тело, треба на уму да имамо шта је важније и чему треба дати предност. Душа се губи када се удаљи од Христа и човек постаје без осећаја за Бога и људе, јер све што се одвоји од Христа умире, а оно што је са Христом не умире никада. Потребно је да више размишљамо о духовном животу, јер физички пост неће бити сврсисходан ако у темеље његове не уградимо молитву, љубав и покајање".

Дејан Ђорђевић, јереј

ОСМОГОДИШЊИЦА СМРТИ САВЕ (ВУКОВИЋА), ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ (1977 – 2001)

На дан (17. јуна) када се навршило осам година од упокојења другог епископа шумадијског др Саве, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију и парастос у Саборном храму у Крагујевцу. Након молитвеног сећања у цркви на овог угледног јерарха, Владика Јован је у Епископском двору приредио послужење за велики број свештеника и верника, што је била прилика да се још једном проговори о доприносу блаженопочившег Владике Саве на свим пољима црквеног живота. Очигледно је да се још дуго неће заборавити самопрегорно ангажовање овог црквеног великодостојника, који је пре епископовања у

...из светлости

Шумадији био викарни епископ моравички (1961-1967) и источноамерички и канадски (1967-1977). Памтимо блаженопочившег Епископа Саву као професора, теолога (литургичара и историчара) и научника, члана Српске академија наука и уметности, покретача и уредника значајних црквених књига и часописа, као меродавног учесника у међуцрквеном дијалогу, односно као епископа шумадијског који је започео градњу великог броја парохијских цркава и домова, обнову манастира, који је показивао бригу о социјалном и духовном статусу свештенства и старање о црквеном благољепију... И најважније, као некога ко се трудио да се створе услови да се из дана у дан увећава број оних који се спасавају у заједници са Богом.

ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ МАНСТИРИМА И ЦРКВАМА ВАЉЕВСКОГ КРАЈА

У недељу другу по Духовима, 21. јуна, у организаији поклоничке агенције епархије шумадијске полазници верске наставе при храму Светог Преображења Господњег и други верници Смедеревске Паланке, походили су манастире Боговађу, Лелић. Ћелије, нову цркву Васкрсења Христовог у Ваљево и цркву Светог Димитрија са костурницом у Лазаревцу. У манастиру Боговађа присуствовали смо светој литургији, приступили светом причешћу и поклонили се чудотворним иконама. Наишли смо на срдачност мати игуманије и сестринства, а посебно нас је обрадовао сусрет са монахињом Макрином, која је из наше средине. Наставили смо пут до манастира Лелић, где смо се поклонили моштима светог владике Николаја, а у манастиру Ћелије моштима преподобног аве Јустина. У манастирима смо примани са топлом добродошлицом и гостољубљем. Чак су нама и нашем вероучитељу упућиване похвале на рачун нашег опхођења у светињама. За ту врсту духовног васпитања свакако су заслужни наши духовни пастири и наши ближњи од којих смо се од малена учили побожности. Окрепљени духовним доживљајем светог владике Николаја и преподобног аве Јустина наставили смо пут Ваљева у обилазак нове цркве која доминира градом својом монументалношћу. У Лазаревцу, у крипти прелепе цркве Светог Димитрија, у којој заједно почивају кости браниоца и агресора, помолили смо се за душе јунака погинулих у Колубарској бици. До суза нас је ганула фреска новомученице Милице Ракић, трогодишње девојчице, жртве бездушне агресије у НАТО бомбардовању 1999. године. Киша која нас је пратила целим путем за већину је била благословени "камен у ципели", да се има шта претрпети Христа ради.

Псалмопојац Давид каже: *Жедна је душа моја Бога, Бога живог*. Одлазак светињама у походе је један од начина да се ова жеђ утоли, а да се опет жели пити. Ово поклоничко путовање омогућило нам је да видимо не само наше предивне светиње, већ и да упознамо нове, прелепе крајеве Србије. Права прилика верницима широм Шумадије да све

ово виде и доживе јесте поклоничка агенција, која нам нуди квалитетне услуге и духовно укрепљење.

Снежана С. Влајић

ВИДОВАН У БЕЛОШЕВЦУ

Храм Светог мученика Лазара Косовског у крагујевчком насељу Белошевац и ове године свачано је прославио своју храмовну славу. Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства крагујевачког и лепеничког намесништва, а на Литургији су присуствовале и игуманије манастира Каленића и Драче.

Догађај који је обрадовао све чланове парохијске заједнице јесте одликовање старешине храма оца Милована Антонијевића чином протојереј-ставрофора са правом ношења напрсног крста. Дугогодишњи рад оца Милована на њиви Господњој, који поред парохијских обавеза обавља и дужност секретара Епархије, награђен је у присуству његових многобројних парохијана и његове угледне породице.

На Светој Литургији верном народу обратио се протојереј-ставрофор др Зоран Крстић, тумачећи Јеванђелиста Матеја и његову причу о кушањима Христовим у пустињи. Суштина нашег овоземаљског живота јесте да иштемо Царство Небеско и правду његову, а све остало, по Христовим речима, ће нам се додати. Господ нас неће оставити ни гладне ни жедне, али у хијерархији вредности које се односе на наш живот и његово усмерење, Царство Небеско мора бити на првом месту. То је оно за чим је тежио и свети Кнез Лазар задобивши вечни ореол мучеништва, нагласио је отац Зоран. Након причешћа верног народа, одслужен је парастос Косовским јунацима и пререзан славски колач. Домаћин је била месна заједница Белошевац. У име градских власти овом значјном догађају присуствовао је потпредседник Скупштине града господин Саша Миленић.

Мирослав Васиљевић, ђакон

...*ЦРКВЕНА ШТАТИЈА*...

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ДИВОСТИНУ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је 2. јула, на дан светог Јована Шангајског, служио Свету Архиепископску Литургију у манастиру Дивостину. Након прочитаног Светог Јеванђеља Епископ шумадијски изговорио је богонадахнуту беседу у којој је подсетио на лик и дело овог Божијег угодника. Свети Јован Епископ Шангајски, Западне Европе и Сан Франциска још за живота стекао је ореол светитеља, напоменуо је Владика Јован. Својом скромношћу и несвакидашњим животом, светитељ се још од ране младости определио да служи правди и истини. Прошавши страдања и муке које је са радосћу прихватао, Свети Јован је бежао од људског хвалисања и величања, увек стављајући себе на службу Господу. После заамвоне молитве Епископ шумадијски је заједно са свештенством пререзао славски колач и честитао славу господину Живку Борићу из Крагујевца.

ПРОСЛАВА ПРЕПОДОБНЕ АНАСТАСИЈЕ СРПСКЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋ

И ове године је у манастиру Каленићу о празнику преподобне Анастасије Српске Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио у навечерје празника бденије, а на празник Свету

Архиепископску Литургију. Свету Литургију је својим певањем улепшао женски хор из Звечана, са Косова и Метохије. Проповедајући на Јеванђељску тему о исцељењу капетановог слуге Владика је као пример јаке и чврсте вере навео ову дивну Јеванђељску причу. На нама је да из дана у дан узрастамо у вери, да је снажимо и да је потврђујемо вером у Христа, по примеру капетана из Јеванђеља, пред чијом је вером Христос остао задивљен. Снажну и јаку веру имали су и Свети преци наши. Света Анастасија Српска мајка Светог Саве чији спомен данас вршимо јесте оличење те и такве вере. Господ је препознао и услишио њену молитву, и подарио јој у позним годинама најмлађег сина Светог Саву. Вера ове Свете жене јесте заједно вером у Христа, истакао је на крају своје беседе Епископ шумадијски. После заамвоне молитве пререзан је славски колач, након чега је сестринство манастира Каленића приредило свечану славску трпезу.

Иван Јовановић, јереј

ПОД ЛИПАМА МАНАСТИРА ТРЕСИЈЕ

На празник Рођења Светог Јована Крститеља, у манастиру Тресије одржана је традиционална културна манифестација “Под липама манастира Тресије”. Манифестацији је претходила Света Архиепископска Литургија коју је служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован. Епископу су саслуживали настојатељ манастира Тресије, високопреподобни схи-архимандрит Јован и свештеници шумадијске епархије. У литургијском сабрању активно су учествовали верници космајског краја, као и учесници ликовне и иконописачке колоније које су на данашњи празник отворене у манастиру. У препуном храму верника се обратио Епископ Јован, надахнуто говорећи о благодатном рођењу Светог Јована Крститеља, његовом светом животу и Цркви Христовој као ризници Благодати Божије. Након причешћа Епископа и свештеника, светој чаши је приступио велики број верника.

После Свете Литургије, под манастирским липама је одржан програм у коме је представљена издвачка делатност Библиотеке града Београда и издања са подручја општина Сопот и Младеновац. Програм је обогатен наступом глумице Раде Ђуричин која је говорила песме Светог Владике Николаја, Добрице Ерића и путописне белешке Милована Глишића о манастиру Тресије и Неменикућама. Ова манифестација, заједно са програмом који се, са благословом Владике Јована, одржава у порти Цркве неменикућске на Петровдан, а који носи назив “Дани Милована Видаковића”, представља увод у велику прославу “Седамсто година манастира Тресије”, 13. октобра ове године.

Горан Лукић, јереј

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У МАНАСТИРУ РАЛЕТИНАЦ

У суботу 11. јула, празничним бденијем отпочело је молитвено прослављање Верховних и сваке хвале достојних апостола Петра и Павла, у манастиру Ралетинац. Празнично бденије поводом храмовне славе овога манастира, служио је Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење монаштва и свештенства шумадијске епархије. Након бденија Владика је честитао високопреподобној игуманији Евгенији и свом сестринству као и благочестивом на-

роду храмовну славу. За несебично залагање и свесрдну помоћ манастиру Ралетинац, Владика Јован уврстио је у ред задужбинара Епархије шумадијске господина Борислава Јевтића из Смедеревске Паланке. Молитвено славље настављено је уз трпезу љубави, коју је спремила мати Евгенија са сестринством.

Сретко Петковић, протонамесник

ХРАМОВНА СЛАВА ПЕТРОПАВЛОВСКЕ ЦРКВЕ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Празник првопрестолних апостола Петра и Павла и ове године свечано је прослављен у Аранђеловцу. Нови храм који је њима посвећен био је премали да прими све који су се окупили око апостола Христових и око свог Архијереја. Прослава је отпочела Светом Архијерејском Литургијом коју је

служио Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање старешине храма протојереј-ставрофора Миће Ћирковића, старешине цркве Лазарице у Сиднеју протојереј-ставрофора Миодрага Перића, свештенства орашачког намесништва и тројице ђакона. Радост празника увеличана је рукоположењем теолога Милоша Ждралића из Аранђеловца у чин ђакона. Обраћајући се народу и честитајући храмовну славу, Владика је нагласио значај и величину апостола Петра и Павла и истакао да је позив и дужност свакога хришћанина да буде апостол и благовесник вере Христове. Сви треба да се угледамо на њихову пламену веру и неизмерну љубав, која је идеал сваке хришћанске врлине. Након Свете Литургије обављена је Литија око храма и пререзан славски колач, а потом је радост примања новог члана у Цркву Божију испунила Петропавловски храм, јер је Владика Јован крстио малог Растка, унука ктитора храма, покојног Раденка Марјановића. Славље је настављено трпезом љубави у сали парохијског дома, са жељом да храмовна слава сваке наредне године буде још свечаније и радосније прослављана.

Александар Миловановић, јереј

ПЕТРОВДАН У СЕЛУ НЕМЕНИКУЋЕ КОД СОПОТА

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, у оквиру културне манифестације „Дани Милована Видаковића“ у цркви Светих Петра и Павла у селу Неменикуће одржан је помен Миловану Видаковићу, који је служио Епископ Јован са свештеницима Епархије

шумадијске. Након помена одржан је културно-уметнички програм који су отворили својим поздравним говором јереј Горан Лукић, парох неменикућки и господин Живорад Милосављевић, председник Градске општине Сопот. У програму су учествовали музички састав „Жива вода“, књижевни критичар Милета Аћимовић Ивков, глумац Небојша Дугалић, и ултурно-уметничка друштва „Градмир“ из Београда и „Шумадија“ из села Влашке. У цркви су били изложени радови Иконописачке колоније манастира Тресије, док су учесници Ликовне колоније „Неменикуће 2009“, своје радове изложили испред Петропавловске цркве. Покровитељ ове манифестације били су: Библиотека града Београда, Библиотека „Милован Видаковић“, Општина Сопот и Црквена општина Неменикуће.

Х.М. Вујучић

ХРАМОВНА СЛАВА У РАЧИ КРАГУЈЕВАЧКОЈ

И ове године свечано је прослављена слава храма Светих апостола Петра и Павла у Рачи крагујевачкој. Свету Литургију служио је Архијерејски намесник јасенички протојереј-ставрофор Драгослав Сенић, уз саслужење свештенства шумадијске епархије и учествовање великог броја верних. Надахнуту беседу је одржао протонамесник Видоје Рајић говорећи о значају светих апостола. Свети Петар је од самог почетка био уз Господа Исуса Христа сведочећи га верно током читавог познијег живота, док је свети Павле имао другачији животни и духовни пут, али они стоје раме уз раме као два велика апостола и мученика хришћанства. После Литургије вршена је свечана литија око храма и пререзан је славски колач. Затим је одржан пригодан културно-уметнички програм, да би на крају уследила трпеза љубави.

...ЦРКВЕНА ШТАМПА...

ХРАМОВНА СЛАВА ЦРКВЕ У СИПИЋУ

Слава храма Светих Врачева Козме и Дамјана и ове године свечано је прослављена у Сипићу. Свету Литургију служили су протојереј Србољуб Марковић, пензионисани свештеник протојереј Петар Манић и јереј Миломир Васиљевић, уз саслужење ђакон Дејана Шишковића. Беседу у којој је описао значај светих бесребрника одржао је јереј Миломир Васиљевић. Он је нагласио моралну величину Светих Козме и Дамјана, наводећи да је потребно да се данашњи лекари угледају на њихов пример. Уједно је говорио и о значају Свете Литургије као предукусу Царства Божијег и централном догађају нашег живота. На крају, честитајући присутном народу храмовну славу, пожелео је да се и следећих година окупљају у великом броју славећи Бога и заштитнике њиховог места. После Литургије вршена је свечана литија око храма и пререзан је славски колач, да би на крају уследила трпеза љубави.

Дејан Шишковић, ђакон

СЛАВА ЦРКВЕ У ЗАГОРИЦИ

Његово Преосвештенство Епископ Шумадијски Г. Јован на дан храмовне славе Светих Бесребрника Козме и Дамјана 14. јула, служио је Свету

Архијерејску Литургију у Загорици крај Тополе. Житељи овог лепог шумадијског села учинили су дело достојно својих светих предака, јер су подигли нову Цркву посвећену Светим Козми и Дамјану. Честитајући славу, Владика је рекао да је највеће богаство за човека вера његова. Имати Бога у себи значи имати највеће богаство. Свети бесребреници су добили највећи дар од Бога, јер су снажно и искрено посведочили Христа. А највећа опасност за нас јесте среброљубље, приврженост материјалним добрима. Поред свештенства Оленачког намесништва Владике су саслуживали космајски намесник отац Љубиша и игуман брезовачког манастира отац Сава. Велика благодат се јавила овог празника, јер су добијене мошти ових светитеља благодарећи оцу Сави и ипођакону Невену. Након Литургије и резања славског колача, за свештенство и верни народ приређена је трпеза љубави.

Никола Симић, јереј

СЛАВА ЗАЈЕДНИЦЕ ЗЕМЉА ЖИВИХ У БРАЈКОВЦУ

На празник Полагања ризе Пресвете Богородице Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован посетио је Заједницу Земља живих у Брајковцу и поводом славе ове заједнице служио Свету Архијерејску Литургију уз саслуживање јеромонаха Макарија игумана манастира Светог великомученика Георгија у Ћелијама и свештеника Бранка Ђурчина из Новог Сада који руководи пројектом Земља живих. Подсећамо да је Заједница Земља живих у Брајковцу једна од четири куће у којој се под слоганом ora et labora (рад и молитва) ради на првом кораку у ресоцијализацији бивших зависника и њиховом враћању смислу и лепоти живота као Божијег дара.

Владика је у беседи истакао да увек треба да имамо свест о томе да смо створени за вечни живот и од тога ће нам зависити и квалитет овог живота који нам је дат и задат као дар оном човеку који зна да искупи време, јер тај човек и овај свет оставља у радости знајући да је овим (животом) купио вечност. Не треба се плашити греха већ се треба плашити непокајања и упорности остајања у греху, јер Бог је јачи и од греха и од смрти. После Литургије пререзан је славски колач, који су као и трпезу љубави припремили штићеници Заједнице над којима очинском љубављу бди отац Александар Новаковић, улажући велики труд да ови момци постану узор младима и корисни чланови друштва.

Марко Мумић, протојереј

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У СЕЛЕВЦУ

На празник Светог мученика Јакинта и преподобног Анатолија, 16. јула, у селевачком храму Силаска Светог Духа на апостоле Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслуживање шумадијског свештенства. Оживљавајући древно предање Цркве, Владика је кроз Литургију обавио чин крштења, уводећи малог Вука, сина надлежног

пароха јереја Ненада Петровића, у Цркву Христову. У својој беседи Владика је богонадахнуто говорио о смислу и значају свете тајне крштења, подсећајући на значај благодати Божије која се током крштења излива на новокрштеног. Владика је посебно нагласио значај Свете Тајне Причешћа – сједињења са

Христом. Крштењем постајемо чланови Цркве, али без живота са Црквом и у Цркви, немогуће је ући у Царство Небеско. На крају је Владика Јован чести-тао родитељима и куму, али их и подсетио на велику одговорност према новокрштеном Вуку. Овај богоугодни чин улепшало је појање дечијег црквеног хора из Азање. Након Свете Литургије, Његово Преосвештенство, присутни свештеници и верни народ, узели су учешће у трпези љубави коју су припремили родитељи новокршеног Вука.

Ненад Петровић, јереј

ОСВЕЋЕЊЕ ПАРОХИЈСКОГ ДОМА У ВЛАШКОМ ДОЛУ

На дан преподобног Атанасија Атонског, 18. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у храму Светог Јована Богослова у Влашком Долу служио Свету Архијерејску Литургију. Мноштво народа, међу којима је било доста деце, дошло је да дочека свог Епископа. Пре почетка Литургије Владика је освештао новоподигнути парохијски дом. Дечији црквени хор из Азање је својим умилним појањем улепшао овај богоугодни чин. У својој беседи Владика Јован је рекао да ми долазимо на Свету Литургију да се нахранимо речју Бога живог, да се нахранимо истинитим Телом и истинитом Крвљу Христовом. То и јесте наш главни циљ, да се сјединимо са Богом, као што је то чинио и Свети Атанасије Атонски, који је био један од оснивача Свете Горе. Он је прави пример хришћанина који можда није много причао, али је живео и делао по речи Божијој. Није довољно рећи да смо хришћани, већ треба то показати и на делу, јер једино тако призивамо Духа Светога, и једино тако можемо ући у Царство Небеско.

Епископ је одликовао орденом Војска Карађорђа господина Петра Јелића за заслуге према цркви влашкодолској. Такође, Владика је одликовао и влашкодолског пароха јереја Срђана Ковачевића правом ношења црвеног појаса. После Свете Евхаристије, организована је трпеза љубави коју је Владика поделио са свима који су присуствовали Светој Литургији.

Ненад Петровић, јереј

СЛАВА ЦРКВЕ У ДЕСИМИРОВЦУ

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован на дан храмовне славе Свете великомученице Недеље 20. јула, служио је Свету Архијерејску Литургију у Десимировцу. Епископу су саслуживали архијерејски намесник крагујевачки протојереј мр Рајко Стефановић и свештенство шумадијске епархије. И овога пута Владика је изговорио снажну и дубоку беседу говорећи о Светој великомученици Недељи и њеном животу који је посведочен Христом. Њена вера у Христа, мучнички венац који је понела, пример су како треба да изгледа и наш хришћански живот. У току Свете Литургије Владика је рукоположио у чин ђакона Николу Урошевића. После заамвоне молитве пререзан је славски колач. Домаћин колачар био је Страхиња Перков, унук надлежног пароха протојереја-ставрофора Животе

Марковића. После Литургије, на којој је певао женски хор из Звечана са Косова и Метохије, приређена је трпеза љубави.

СЛАВА ЦРКВЕ У ОВШИШТУ

На дан Светог велекомученика Прокопија у Овсишту крај Тополе Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Опленачког намесништва. У току Литургије Епископ је причестио децу и вернике, благословио и поучио народ о животу, љубави, праштању, о животном крсту сваког од нас. После свете литургије и резања славског колача, приређена је трпеза љубави. Домаћин славе је био Горан Павловић, а за идућу годину домаћини ће бити браћа Дејан и Горан Ђорђевић.

Дејан Петровић, јереј

РУКОПОЛОЖЕЊЕ У БЕЛОШЕВЦУ

У среду 22. јула Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Светог Кнеза Лазара у Белошевцу, уз саслужење братства овога храма и архијерејског намесника лепеничког протојереја-ставрофора Саве Арсенијевића. На овој Литургији је у белошевачком храму по први

пут извршено рукоположење у чин ђакона. Рукоположен је свршени богослов Далибор Сентић из Ракитова код Јагодине. Поучавајући новорукоположеног ђакона, Епископ у први план ставља важност одговорног служења Цркви и наглашава колики је значај свете тајне рукоположења, те колику је благодат удостојен да прими, и да у сразмери с тим стоји и његова одговорност. Тумачећи данашње Јеванђеље, Владика је нагласио суштину слободе човекове личности и важности правилног избора пута којим ћемо ићи.

Након Литургије новорукоположени ђакон је приредио трпезу љубави коју су присуствовали сви верни, а Владика се задржао у разговору са братством храма, разматрајући теме из актуелног живота Цркве.

Мирослав Васиљевић, ђакон

...*Црква Светог Духа*...

ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У СТАРОЈ ЦРКВИ

У четвртак 23. јула Владика Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Старој Цркви, у капели посвећеној изношењу Часног Крста. Епископу је саслуживало братство храма и пензионисани протојереј-ставрофор Лазар Јагличић. По пракси ране Цркве, у којој чин хришћанског увођења у Цркву није био раздвојен и у којој су Свете Тајне

Крштења, Миропомазања и Евхаристије чиниле једну целину, Епископ је у току Свете Литургије крстио малу Софију кћерку Николе и Анђелије Кресић, унуку архијерејског намесника лепеничког протојереја-ставрофора Саве Арсенијевића. Крштењем нам се дарује Живот Вечни јер примамо у себе Христа Спаситеља истакао је Епископ шумадијски. А то значи да се ми крштењем сједињујемо са Васкрелим Господом, као што каже Свети апостол Павле да се Христос уобличава (Гал 4,19) у свакоме од нас. Живот новокрштене Софије јесте живот који се тиче читаве црквене заједнице на челу са својим Епископом.

Након крштења, дугогодишњи чтец Старе Цркве Сава Николић добио је благослов Архијереја за ношење орара. Литургијско славље је за све верне настављено старањем протојереја-ставрофора Саве Арсенијевића и његове породице у канцеларијским просторијама Старе Цркве.

Мирослав Васиљевић, ђакон

СЛАВА ЦРКВЕ У МАЛИМ ПЧЕЛИЦАМА

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован на дан храмовне славе Пресвете Богородице Тројеручице 25. јула, служио је Свету Архијерејску

Литургију у крагујевачком насељу Мале Пчелице. У новоподигнутом храму Епископу је саслуживало свештенство крагујевачког и лепеничког намесништва, а појао је хор младих Саборне Цркве. Пригодном беседом Владика је нагласио важност нашег молитвеног обраћања Мајци Божијој. Све што нам је Бог дао, дао нам је преко Пресвете Богородице и Њеног Сина Господа Исуса Христа.

За труд на Њиви Господњој надлежни парох Зоран Митровић одликован је достојанством протонамесника. Након Литургије и резања славског колача, ученици Основне школе из Малих Пчелица песмом и игром подсетили су на дивне обичаје овог дела Шумадије. Културно-уметнички програм настављен је свирањем на виолини Лазара Павловића, ученика другог разреда Музичке школе. Литургијско сабрање продужено је трпезом љубави коју је спремио колачар Слађан Миленковић из Крагујевца.

Зоран Митровић, протонамесник

СЛАВА МАНАСТИРА ВОЉАВЧА

Светом Архијерејском Литургијом 26. јула, на дан Сабора Светог Архангела Гаврила, обележена је слава манастира Вољавче. Епископу Шумадијском Г. Јовану саслуживали су свештеници опленачког намесништва, а верном народу беседом се обратио архијерејски намесник крагујевачки протојереј мр Рајко Стефановић. Манастир Вољавча се налази 5 километара од Страгара, на североисточним падинама Рудника. По предању потиче из XI века.

ХРАМОВНА СЛАВА У ЈАРУШИЦАМА

Слава храма Сабора Светог Архангела Гаврила и ове године свечано је прослављена у селу Јарушицама. Свету Литургију служили су пензи-

онисани протојереј Петар Манић, протонамесник Велибор Јовановић и јереј Радивоје Стојадиновић, уз саслужење ђакон Дејана Шишковића. Након Литургије извршена је свечана литија око храма и пререзан је славски колач, да би на крају уследила трпеза љубави. Надлежни свештеник јереј Милан Тошић је у краткој беседи бираним речима позвао вернике да се и следеће године окупе на Светој Литургији славећи Бога и поштујући ангеоске силе којима је посвећен празник.

Дејан Шишковић, ђакон

СЛАВА МАНАСТИРА БРЕЗОВАЦ

На дан Сабора Светог Арханђела Гаврила прослављен је престолни празник Цркве манастира Брезовца под Венчацем. Уочи празника бденије је служио Епископ Јован са презвитерством и ђаконством шумадијске и сремске епархије, уз учешће великог броја верника. Том приликом Господин Архијереј се обратио верницима пригодном беседом, благословио све нас и укрепио да надаље можемо носити благи жарам Христов. У току бденија Владика је обукао у подрасник брата Милована Ђуришића, првог манастирског искушеника. На дан празника Свету Литургију служио је брат наш Високопреподобни Макарије јеромонах, игуман ћелијски, уз саслужење Високопреподобног Пантелејмона јеромонаха, намесника новохоповског и Високопречасног Александра Миловановића, презвитера петропавловског у Аранђеловцу. Лепоти пуноће Службе придодали су причасници Светих Тајни у пристojном броју. Након отпојане Литургије приређена је трпеза љубави којом је као наставком богослужења насићено и тело и управо показана тежња и молитва не само за спасење душе, него комплетне личност човекове.

Братија светоарханђелска најтоплије благодари Богу, Господину Епископу, клиру и посебно верном народу што нас и сада и свагда милују и походе да бисмо скупа поделили молитву и корицу хлеба. Нек би дао Бог да под окриљем Светих Арханђела и скутима Пресвете Богомајке будемо приведени пред престо славе Његове и скупа са свима светима благујемо кроз сву вечност. Амин!

Сава (Богдановић), синђел

ХОРОВИ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ НА БАЛКАН ФОЛК ФЕСТУ У БУГАРСКОЈ

У периоду од 18-ог до 25-ог јула ове године црквени хор Оплепац из Тополе боравио је са братским хором Свети Симеон Богопримац из Смедеревске Паланке у Китену, у Бугарској, где се већ неколико година уназад под покровитељством Европске Уније одржава Балкан Фолк Фест – Смoтpa културно-уметничких друштава, хорова, оркестара и музичких група из целог света. Наши хорови имали су неколико запажених наступа у три градића на обали Црног мора. Осим представљања разноликог репертоара духовне и световне музике, зашта су

добили признање од организатора овог културног догађаја, хорови Шумадијске Епархије учврстили су и своје пријатељство које већ годинама негују.

Марија Ракоњац

ХРАМОВНА СЛАВА У СВОЈНОВУ

На празник Свете великомученице Марине 30. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Свете великомученице Марине у Својнову. Владици су саслуживали Архимандрит Алексеј, игуман манастира Светог Луке у Бошњану, Архијерејски

намесник темњићи протојереј-ставрофор Љубисав Ковачевић и свештенство овог намесништва. У надахнутој беседи Владика је истакао потребу да живимо истинским и истинитим животом, а то је једино живот у Богу, са Христом кроз Светог Духа, животом којим је великомученица Марина постала светитељка и задобила вечно Царство Божије. Након резања славског колача и трпезе љубави, Владика је обишао манастир Светог Николе у Својнову где је поразговарао са присутнима.

Срђан Миленковић, јереј

...*УЧУВАВАЈМОС*...

ОТВАРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ ИКОНА "СВЕТИ АПОСТОЛ ПАВЛЕ"

петак, 10. јула, у 18 часова, у Музеју наивне уметности, Његово Преосвештенство Епископ шумедијски Г. Јован отворио је изложбу икона поводом свечане прославе 110-годишњице храма Светих апостола Петра и Павла у Јагодини.

Изложба под називом "Свети Апостол Павле" настала је на иницијативу Хришћанског културног центра, а поводом прославе 2000-годишњице од рођења великог Апостола. На конкурс се одазвао велики број иконописаца из целе Србије, тако да се у оквиру поставке могу видети различите технике иконописања (темпера, вез, мозаик...) и различити уметнички изрази, доживљаји и представе светог Апостола Павла. Аутор поставке је госпођа Рада Марјановић. Изложба је доживела своју велику премијеру у галерији Прогрес у Београду, а Јагодина је имала част да након тога прва добије изложбу.

На самом отварању, у препуном музеју, гостима се обратио јереј Небојша Младеновић, старшина Петропавловског храма, који се захвалио свима, а затим препустио реч госпођици Андријани Крстић, теологу, која је у име Хришћанског културног центра говорила о поставци изложбе и о личности светог Апостола Павла. Затим је Његово преосвештенство Епископ шумедијски Г. Јован на исцрпан начин говорио о светом Апостолу Павлу, као и о смислу и значају православних икона. Уставку је присутнима пројектован документарни филм "Ходочашће у вечни град", аутора Владимира Хотиненка, који на један посебан, аутентичан и веродостојан начин говори о животу светог Апостола Павла.

Миломир Тодоровић, јереј

Беседа Његовог преосвештенства Епископа шумедијског Г. Јована:

Говорити о апостолу Павлу значи говорити о једном од најобразованијих људи тога времена; човеку који је најпре имао сасвим супротно мишљење о животу и његовим вредностима него што су имали тадашњи хришћани. Будући да је био незнабожац,

од Хришћанства ништа није хтео да прими. Напротив, он Хришћане није могао ни да смисли. Зато је био један од највећих гонитеља и прогонитеља Хришћана, како нам то казује Јеванђеље. Но, тако је то било, али и јесте, све док се човека не дотакне Бог. Тако се Савлу, како се Павле звао раније, када је био на врхунцу своје мржње према Хришћанима, јавио сам Господ наш Исус Христос и рекао му: «Савле, Савле, зашто ме гониш?» «Ко си ти Господе?», пита Павле, да би добио одговор: «Ја сам Христос кога ти гониш, тешко ти је противу бодила праћати се.» Тако се гонитељ Цркве, познавши Силу Божију, крсти од апостола Ананије, и Савле постаде Павле; постаде и остаде до краја свога живота ревносни следбеник Христа и Његовог Јеванђеља. Павле заиста постаде *сасуд изабрани*, који је сво своје знање употребио на идење за Христом. Он је заиста сав живео Христом и сав се уподобио Христу, тако да је с правом могао рећи, а тиме и нама препоручити: «Не живим ја више, него Христос живи у мени.»

Апостол Павле се назива Апостолом народа, док је апостол Јован, Апостол љубави. Он је сву своју мржњу према Христу и Његовим следбеницима претворио у љубав према Христу и Цркви. Зато апостол Павле свуда означава љубав Божију као узрок свега учињеног ради нас, свега што се догодило и онога што ће се догодити. Следујући њему, тако чине и други свети Оци, конкретно свети Јован Златоуст, који каже: «Љубав Божија је спојила земљу са небом; љубав Божија је посадила човека на Царски престо; љубав Божија је показала Бога у телу на земљи; љубав Божија је Господара учинила слугом; љубав Божија је за непријатеља дала Љубљенога, за мрзителије – Сина, за слуге – Господара, за људе – Бога, за робове – Слободнога. И није се на томе зауставила, него нас је позвала и на веће ствари.» Та љубав Божија, по Апостолу Павлу, излила се и излива се на нас кроз Љубљенога, «у Љубљеноме», како он каже у Посланици Ефесцима. Једино кроз Њега и у Њему и ради Њега љуби нас Вечни Отац, и зато у Њему почива сво благовољење Божије за нас, и сабира се сва човекољубива Икономија = Домострој Његов за нас. Зато у изразу Апостоло-

изложбе

вом «у Љубљеноме» можемо видети сву Икономију спасења. То је разлог што се и Христос, кога проповеда апостол Павле целим својим бићем, у Светом Писму често назива «Љубљени» и «Вољени».

Говорити о Павлу, значи говорити о Христу и Цркви. По њему: Црква је Христос. Не само Божанска природа, или само људска, него сједињење двеју природа; то сједињење управо јесте Оваплоћење Логоса – Христа. Тако је, по Павлу, Црква Тело Христово управо зато што се у њој догодила, једном за свагда, и продужује се кроз векове, кроз Свете Тајне, потресна тајна мешања тварнога са нетварним, обесмрћења и овековечења свега. То је «нова твар» – Црква. И зато апостол Павле каже: «Ко је у Христу нова је твар.» Због тога, када Оци Цркве говоре Христос, истовремено подразумевају и Цркву; када говоре Божанска Евхаристија, Крштење и уопште свете Тајне, опет подразумевају Цркву. Али, и поред успешног еклисиолошког истраживања, данас постоји опасност да се Црква посматра и изучава споља, као један «објекат» изван нас. Зато нам је за све потребно искуство Православне Цркве. Овај став Цркве представљен је и на иконама Православне црквене традиције, на којима нема перспективе која од гледаоца улази у слику, као што је то случај у западњачкој традицији. Уместо тога, перспектива је из лика са слике према гледаоцу. Ово би се могло назвати и обрнутом перспективом Православне иконографије и, без сумње, за оне уметнике који су прошли сликарске школе, ово може изгледати као једна врло наивна врста перспективе. Али, оно што треба овде схватити, када говоримо о иконама, то је да Бог и светитељи на иконама «долазе» да нас поздраве, да нас сретну, као да је небо овде присутно да би обогатило наш свакодневни живот. Кроз ово и овакво схватање можемо да схватамо и разумевамо време.

Свете иконе јесу и уметничка дела и споменици културе и опште-човечанско културно наслеђе, али и много више од тога: оне су документа хришћанске

вере, вере у тајни и непролазни смисао и боголикоост лика људског, хришћанске личности светитеља као истинских људи. Први такви истински људски лик пројавио је сам Христос. Уметнички лик на светим иконама је достојаније наше љубави и поштовање, кроз које се видљиво испољава непролазна лепота и достојанство у личности човекољубивог Господа Христа као Богочовека, и такође, неприкосновена вредност и лепота непролазног Христолика у личности човека. Свете иконе нам на видљив начин пројављују ту боголикоост и христоликоост, то јест, оно што човека управо и чини човеком – дивном и боголиком живом личношћу, вредним и способним за вечну лепоту, за вечни истински живот у љубави са Богом и другим људима. Људско биће је у назначењу створено боголико и богоподобно и управо је зато Син Божији постао човек, оваплотио се и очовечио, да би лично показао и у Себи пројавио боголепоту човека као најмилијег створења Божијег, назначеног за вечног пријатеља и сина Божијег. Свете иконе, у храмовима и по до-

мовима, видљиво нас подсећају на истину човекољубља Божијег и боголикоости људске. Као свети уметнички ликови, пред којима са љубављу и поштовањем стојимо, посматрамо их, молимо се, црквене иконе нас литургијски узводе ка светом Прволику, прослављеном на небу светим људима, како је то рекао свети Василије Велики.

Гледајући иконе, сећамо се побожног живота оних који су на њима представљени, и то нас побуђује да се угледамо на њих, да и ми испуњавамо хришћанске врлине као они, што нас просто нагони на топлију и усрднију молитву. Истина је да се човек може молити и без икона, али оне боље задовољавају људску природу, јер је човек састављен из душе и тела, па му је потребно нешто видљиво да би у њему изазвало представу невидљивог и створило веће молитвено расположење. Свете иконе су као отворена књига из које уче сви, а посебно неучи. Свети Јован Дамаскин каже: «Икона је као учитељ за просте, који не знају читати, а књига за писмене; она говори погледу, колико реч слуху. Икона

је као књига која нам помаже да се сетимо дела Божијих и светитеља Његових.» Зато иконе треба поштовати. А поштујемо их ако их стављамо у храмове, куће и друга места, ако им се поклањамо, ако их целивамо, кадимо и свеће пред њима палимо.

Нека и ово наше вечерашње сабрање пред иконама посвећеним светом апостолу Павлу буде свећа воштаница за ових сто десет година постојања цркве посвећене Светим апостолима Петру и Павлу овде у Јагодина.

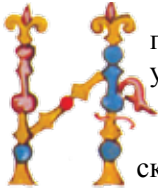

ИКОНОГРАФИЈА

О КТИТОРУ МАНАСТИРА НИКОЉА РУДНИЧКОГ

Само два средњовековна манастира Шумадијске епархије, Богородичина црква Каленића и храм Светог Николе Мирликијског Никоља рудничког у Шаторњи (подигнута почетком XV века), имају поуздано утврђене ктиторе. Да је Каленић задужбина протовестијара Богдана дознајемо из ктиторске композиције у припрати, а да је ктитор Никоља Никола Дорјановић, сведочи запис из 1425. године, над порталом цркве. Како се научна литература (и раније /Сима Ћирковић/, али и поводом недавног научног скупа о шестогодишњици подизања Каленића /Јованка Калић/) подробније бавила личношћу протовестијара Богдана, ове скромне податке о Николи Дорјановићу, дворјанину и ктитору, што је био и Богдан, треба сматрати позивом меродавнима да се приступи прикупљању више података и о њему

поред тога што је наша историографија успела да идентификује многе значајне личности српске историје почетком XV века, најчешће у дубровачким и угарским архивима, име никољског ктитора Николе Дорјановића није лоцирано ни у једном другом документу осим на добро очуваном натпису о подизању цркве који је урезан на надвратнику од мермера изнад врата између припрате (доцније дозидане) и наоса. Још се може разабрати да је био веран властелин деспоту Стефану и да се упокојио пре завршетка задужбине.

Захваљујући студији *Друштвени положај ктитора у деспотовини* Гордане Бабић (*Моравска школа и њено доба*, Београд 1972), на посредан начин долазимо до сазнања о месту које у Србији на почетку XV века имају Никола Дорјановић и његова задужбина: „Посматрајући споменике настале захваљујући делатности деспота Стефана и људи из његове најближе околине, упоредо са осталим, скромнијим, намеће се закључак да је избор мајстора зависио не само од материјалних могућности наручиоца, већ исто толико и од идејних и уметничких захтева ктитора, од наруцбе коју су мајстори морали бити у стању да остваре... широки круг покровитеља уметности прве половине XV века чине људи различитих сталежа, различитог друштвеног положаја и угледа. Моћнији феудалци, разуме се, градили су веће и бројније задужбине, мање имућни људи и монаси зависили су у оваквим подухватима од својих саулагача или од помоћи најзначајнијег мецене уметности свога доба, деспота. Занимљиво је, ипак, приметити, да шири круг покровитеља уметности из прве половине XV века у Србији није увек ни могао, а ни желео, да прати компиковане идеје високог стила неговоаног у Раваници, Каленићу, Ресави. Одсуство сваке намере да сјајем и кићеношћу, скупоценим материјалом и сложеним архитектонским облицима изразе своје схватање о уметности, потпуно издваја ктиторе Липовца, Вољавче, Шаторње, Бање у Дре-

ници, Враћевшнице, од осталих оновремених наручилаца. Неки ктитори вероватно нису желели, а други нису ни могли да захтевају израду богатог сплета орнамената, сликаних и резаних у камену, на својим црквеним фасадама. Па и они ктитори, који нам се чине мање образовани и скромни по својим идејама и материјалним могућностима, јер се одлучују за једноставне, једнобродне грађевине – као што су Бања у Дреници, Никоље Рудничко, Борачка црква, Тресије, Брезовац под Венчацом – често без икакве украса, окречених зидова, одиграли су изванредно значајну улогу, подржавајући градитеље на својој земљи и издржавајући сликаре скромнијих квалитета. Захваљујући том слоју наручилаца и извођача без већих амбиција, нестанак деспота Стефана и његових моћних сарадника, војвода, челника, протовестијара, није значио и крај свих уметничких збивања у Србији.“

Дакле, ово је потврда са највишег научног нивоа, да је Никоље веома важна карика нашег црквеног и државног трајања, која одржава континуитет у најтежим временима; молитве никољских подвижника и у тако чемерним периодима као што су турско ропство и не тако давно доба безбожњаштва, као и благочестивост задужбинара, чували су и преносили до данас науку Господа Исуса Христа и српску државотворну идеју.

Све до четврте деценије XX века ктиторски натпис није тачно прочитан, тако да литература из XIX века као ктитора наводи деспота Стефана Лазаревића. На основу лошег преписа Јоакима Вујића (*Путешествије по Србији II*, Београд 1902), са више грешака прештампано га је Љуб. Стојановић у првој књизи (Београд-Сремски Карловци 1902) *Старих српских записа и натписа* (број 238). Тек су П. Поповић и С. Смирнов у чланку *Два српска натписа из прве половине XV века* (*Гласник Скопског научног друштва XII*, Скопље 1933), детаљно описали и разјаснили ово драгоцено сведочанство: „Натпис је урезан споља у горњи хоризонтални камени рагастов западних црквених врата. Како је, вероватно доцније, на западу дозидана при-

прата са звонаром, то је сада тај натпис у припрати. Крајеви (леви и десни, нарочито горњи) не виде се, јер је, при поправци храма, око горњег дела врата полукружно омалтерисано и малтер заклања нека слова. Величина предње стране рагастова, на којој је натпис, дуга је око метар и 50 сантиметара, а висина око 40 сантиметара. Рагастов је од углачаног мермера, са једним узаним, хоризонталним и плитким – око пола сантиметра – правоугаоним удубљењем, у његовом горњем делу, на коме је последњи ред натписа. Први ред овог натписа писан је крупним словима, док су редови који ниже иду резани све ситнијим словима. Размак између редова је много мањи од висине слова (око једне трећине). Слова нису много лепа и правилна, али су читка, са мало лигатуре и скраћеница. “Аутентичност ових описа потврђена је у књизи Гордане Томовић, *Морфологија ћириличких натписа на Балкану* (Београд 1974). Професор Сретен Петковић примећује да би се презиме ктитора могло и другачије изговарати ако би четврто и пето слово презимена имали другачију гласовну вредност (*Српска уметност у XVI и XVII веку*, Београд 1995).

Текст који је уклесан 1425. године, када се ктитор већ упокојио а манастир био завршен, у преводу на савремени језик гласи:

Намером Оца и ревношћу Сина и свршетком Светог Духа милошћу и љубављу и с благословом сазда се овај свети и божаствени храм у име светог и славног великог архијереја и чудотворца Николе у дане благочестивог и христољубивог и преславног великог господина

деспота Стефана самодршца свих српских земаља и Подунавља и Угарске и делом бугарске земље и босанске и Арбаније и Поморја с трудом и откупом вернога властелина господина деспота Николе Дорђановића да му је блажени покој и вечни помен и да му је помоћник у дану страшног суда Христовог. Лета 6933 (1425).

Поред ктиторског записа, писани извори о манастиру Никољу, старији од XIX века, свде се на несистематичне и недовољно поуздано објављене турске катастарске пописе који често наводе на двосмислене закључке. Посредни извори о суседним манастирима, боравцима деспота Стефана Лазаревића и Ђурђа Бранковића у околини, о црквеном устројству у време обнављања Пећке патријаршије и аустријској управи почетком XVIII века могу само помоћи да се сагледа место манастира у ширем географско-историјском окружењу. Нема ни помена о ктитору и

Николи Дорђановићу. На њега не упућују ни оскудна археолошка ископавања, као ни народно предање. Нажалост, остали су непознати и записи о ранијем животу манастира, којих је било на северној фасади цркве, јер су препокривени новим малтером. За сада, једина нада да би се у поузданом историјском извору могло пронаћи више података о личности Николе Дорђановића, лежи у евентуалној могућности да се још више „отворе“ првобитне фреске, из 1425. године, чије су фрагменте (делови архијереја из *Службе Агнецу*) у олтарској зони, у другој половини XX века открили стручњаци крагујевачког Завода за заштиту споменика културе и који за њих тврде да се одликују оштрим и прецизним цртежом, свежим колоритом и сигурном моделацијом фигура, односно да је реч о веома квалитетном сликарству. Можда би се на првобитном живопису нашао неки податак, кроз запис или представу, о задужбинару. Вероватно не би била узалудна ни археолошка ископавања, наравно, под надзором стручњака.

Може се учинити да је Никоље манастир нижег реда, имајући у виду да је ктитор, осим именом, остао неидентификован и да, због тога, вероватно не припада горњем слоју Лазаревићеве властеле. Поред тога, његову задужбину не красе ни репрезентативне архитектонске и ликовне одлике осталих манастира Моравске Србије. Да није тако, видимо најпре по врло развијеној владарској титули деспота Стефана у очуваном ктиторском натпису. Да ли би на некој неважној црквици у забитом месту, писало да се подиже у време владара који у својој ти-

тули обједињује *све српске земље, и подунавске и угарске, и део бугарске земље, и босанске, арбанаске и приморске?* На другој страни, Никоље је морало бити важно светилиште када је сачувано у несијурно време. Треба замислити колико је снаге и свести о благочестивости посла морало бити када је манастир почетком XVII века темељно обновљен и када је припрата осликана, више него коректним живописом. Развијен богослужбени живот манастира у наше дане, то јест његово оживљавање почетком последње деценије XX века, са сестринством које га је учинило поносом Шумадијске епархије, утврђују у уверењу да је Никоље подизано на благословеном месту искреним старањем богољубивог задужбинара, да би се име Господње у њему прослављало у векове векова.

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ О СВЕШТЕНОМУЧЕНИКУ ЈОАНИКИЈУ

препуној сали Епархијског дома Саборне цркве у Крагујевцу 17. јуна 2009. године одржано је представљање књиге „Бог ми је сведок“, која представља писано сведочанство о страдалништву Светог Јоаникија Липовца Митрополита црногорско-приморског. О књизи су говорили Његово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски и Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован и аутори књиге господина Жељко В. Зиројевић и Ђорђе Д. Миловановић.

Учеснике трибине и све присутне поздравио је домаћин владика Јован, изражавајући захвалност свима који су се окупили у цркви Божијој у Шумадији, истичући „да нас је окупила благодат Духа Божијега и молитве Светог Јоаникија“. Затим је нагласио да је вечерашње сабрање „први корак на путу ка истини о мучеништву и страдању Митрополита Јоаникија, и проналажењу његовог гроба, а ако Бог да да дођемо до његовог гроба, онда ћемо заиста бити богатији моштима

Светог мученика Јоаникија, како Црква у Шумадији, тако и Црква у Црној Гори“. Владика је изразио наду да ће ово бити и почетак освешћивања нашег народа у самосазнању о мучеништву кроз које су прошли наша Црква и народ, јер „у Шумадији још увек крв мученика вапије из земље да се дође до њихових гробова, и мислим, браћо и сестре и оци драги, да неће ни бити мира међу нама, у времену смутном какво је ово, ако се прво не помиримо са нашим прецима“.

Митрополит Амфилохије се обратио присутнима речима: „Када свештеник или епископ припрема Свету Литургију, на ономе делу који се зове проскомидија – принос наших дарова, нашега хљеба и вина, дајемо Господу као уздарје за Његове неизрециве дарове, којима нас је обдарио, започињемо речима *Во воспомињаније* (У спомен) Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа. Сва Литургија није ништа друго до *Воспомињаније*, Памћење, али не памћење у смислу психолошком, него живо и животно присутњење кроз то памћење Онога кога се сећамо и кога памтимо, Његовог богочовјечанског дјела и Његовог лика чудесног, у лепоти кога се сабира све љепоте васионе, све љепоте људске природе, свега оног што је видљиво и што је невидљиво.“ Затим је говорио о значају Памћења и Сећања на Живог Бога, као корена свега постојећег, Њега који је Алфа и Омега, Почетак и Крај, Први и Последњи. „Памћење је оно што човјека чини човјеком. Што је дубље памћење то је дубљи човјек, то је дубљи људски ум, то је дубљи људски живот, то су стаменији темељи на

којима човек гради своје биће – свој живот.“ На крају је истакао значај лика Светог Јоаникија и његову верност Лику Господа Христа, која га је довела до мученичког венца, а „крв мученика је семе за нову поброту“. У овом времену заборављања постоји опасност да народ који заборавља оно што је највредније у њему иде распећу, самозабораву. Али велико је то што се у наше дане обнавља сећање на Васкрслог Господа, па онда и на Свете Његове.

Професор Жељко Зиројевић укратко је говорио о мотивима за настанак овог дела и о личности Светог Јоаникија, жртве, и личности једног од целата чијим кајањем је откривена истина о злочину, нагласивши

да ова књига није велика по обиму, али је преголема по нашој тузи и жалости. Коаутор Ђорђе Д. Милоновић рекао је да му вечерашњи скуп представља нарочиту част, јер је радећи на књизи са уваженим професором Зиројевићем имао прилику да потврди своју љубав према православљу, коју је стекао у окриљу породице и да разуме дубљи смисао страдања у животу хришћана. На крају,

након краће дискусије, представљање књиге завршено је молитвом – песмом Пресветој Богородици.

Зоран Врбашки, јереј

На дан страдања Светог Јоаникија Митрополита црногорско-приморског, 18. јуна, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у Саборном храму у Крагујевцу. По завршетку Литургије, господин Жељко Зиројевић, аутор књиге о светом Јоаникију, свечано је предао Владика Јовану прстен светог Јоаникија, добијен од мајора Раке Ивановића након 58 година, колико га је чувао. Владика је уз певање величанија Светом Јоаникију похранио прстен у кивот Саборне цркве са моштима светитеља.

Митрополит Јоаникије се богословљу учио у Задру. Филозофски факултет је завршио у Београду, а године 1912. је рукоположен у чин свештеника. Био је парох и катихета у Котору, а затим професор у Цетињској богословији и гимназији. Године 1940. изабран је за викарног Епископа будимљанског Митрополије црногорско-приморске, а онда и за Митрополита 1941. године. Године 1944. са око 25000 жена, деце и војника, кренуо је из Црне Горе преко Босне до Хрватске и Словеније. Комунисти су га ухватили код Загреба. Осуђен је на Преком суду и убијен испод Букуље, у околини Аранђеловца.

Срећко Зечевић, јереј

ИКОНОПИСАЧКА КОЛОНИЈА СВЕТИХ АРХАНГЕЛА

МАНАСТИР ТРЕСИЈЕ 5 -12. ЈУЛ 2009. ГОДИНЕ

оследњих пет година у време петровског поста од 5. до 12. јула у организацији манастира Тресије на Космају окупљају се иконописци у оквиру колоније Светих Архангела. Овогодишњи пети сазив, са темом *иконостас*, сјединио је тридесет уметника из разних крајева Србије. По броју учесника и квалитету насталих радова ова колонија се издваја не само у Србији већ и на територији југоисточне европе.

На колонији је у предходних пет година деловања настало преко 150 икона и неколико мозаика од којих су неки већ уграђени у сам манастир. У раду колоније негује се жива размена искустава, различити правци и приступи у раду, те богословски дијалог и теоријско промишљање савремене црквене уметности, које се највише огледа у представљању књига и часописа, пројекцијама филмова, трибинама и другим сличним активностима организованим у време трајања колоније. Инсистира се на еклисиолошком и литургијском утемељењу црквене уметности. Колонији посебан печат даје молитвено заступништво и очинска брига схиархмандрита Јована.

У току трајања колоније у Центру за културу у Сопоту 10. јула организована је изложба икона насталих у предходних пет година на колонији, под називом *Ретроспектива*. Непосредно пред отварање изложбе одржана је промоција књиге *Посне сликарске технике, допуњене методе иконописања* Југослава Оцокољића, који је заједно са др Виолетом Цветковском Оцокољић представио и књиге које су ова два еминентна аутора превела у предходном периоду са енглеског језика: *Смисао икона*, Леонида Успенског и Влаимира Лоског те *Иконе и тајновите основе хришћанства*, Ричарда Темпла, ова потоња у издању наше епархијске издавачке куће *Каленић*.

У оквиру колоније основана је и школа иконописа и мозаика која од 2006. године успешно делује како у самом манастиру, тако и у Београду. Године 2008. основано је Удружење за развој црквене уметности, чији је циљ актуализовање еклисиолошког изворишта иконописа, утемељење живље заједнице хагиографа свих домена, размена искустава и усавршавање, организовање педагошког рада, презентација црквене уметности у земљи и иностранству.

Војин Милосављевић и
Дејан Манделц

www.crkvenaumetnost.org

РУСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА ПРЕД ОКТОБАРСКУ РЕВОЛУЦИЈУ

Руска Црква уочи промена, крај деведесетих година XIX века – 1918. година

Сергеј Лвович Фирсов

Каленић, Крагујевац 2008

издању издавачке куће епархије шумедијске «Каленић» објављена је једна интересантна историјска књига. Њен аутор је млађи руски историчар Сергеј Фирсов који је своју докторску дисертацију објавио 1991. године на тему «Православна црква и руска држава 1907. до 1917.

године: социјални и научни проблеми». Он је у Русији добро познат аутор који је објавио велики број научних и научно популарних књига.

У овој обимној књизи бави се занимљивом тематиком – периодом пре Октобарске револуције и ситуацијом у Цркви која је била пред реформом. Овај период привлачи велико интересовање научника и публициста који покушавају да пронађу разлоге

који су велику империју довели до пропасти, а Цркву до страдања и раздора. Многе расправе воде се и око улоге последњег руског цара Николаја II Романова у реформама које су требале да Цркву ослободе од претеране зависности од државе.

Књига је подељена на пет поглавља која нам постепено дочаравају слику руске Цркве и државе у овом битном периоду. У првом поглављу се упознајемо са положајем Православне Цркве у руском политичком систему кроз финансијска и правна питања. Посебно се представљају најважније личности тог периода: цар Николај II Романов, митрополит Антоније (Вадковски) и виши прокурор Светог Синода К. П. Победоносцев. Руска Црква није имала патријарха и у том периоду припреман је Сабор на којем би било обновљено канонско црквено уређење. Следеће поглавље се бави публицистичком «припремом» и почетком реформи. У њему се обрађују религиозно-филозофски скупови у Санкт-Петербургу у периоду од 1901-1903. године, руска штампа почетком двадесетог века, почетак разраде питања везаних за црквене реформе, период од објављивања декрета 17. априла до манифеста 17. октобра 1905. године. По-

себан део овог поглавља бави се одзивима архијереја у вези са црквеним реформама. Треће поглавље почиње анализом радова Одбора за припрему Сабора и проблемом старовераца. Посебно је обрађен однос деснице према црквеним реформама, појава либералних клирика, црне сотње... Четврто поглавље бави се проблемом црквене изградње после неуспеха из 1905-1907. године, када нада у сазивање Сабора још није била изгубљена. У овом поглављу су обрађени и догађаји након смрти митрополита московског Антонија, постављења и премештаји руских архијереја, а такође и односом државне Думе и Православне Цркве. Последње, пето поглавље, посвећено је догађајима након револуционарног слома: талас свргнућа епископа, први демократски избори епархијских архијереја, скупштине одржане у саставу свештенства и народа, долазак револуционарног Вишег прокурора, али је најважнија била припрема Сабора који је коначно одржан и на којем је враћен партијаршијски систем у Цркву. Закључни одељак је посвећен одлукама донетим на Сабору и избору московског митрополита Тихона за патријарха. Патријаршија је била симбол независности Цркве од државе у времену револуционарног превирања. Изгледа да је револуција била спољашњи фактор који је помогао Цркви да сазове Сабор и дође у стање канонског поретка. Ситуација у Русији је, после пада царске империје била непредвидива, тако да је Црква била заиста брод на таласима велике буре.

Сергеј Фирсов је користио веома обимну литературу која обухвата публиковане документе и књиге, али исто тако и документе који се чувају у архивима, као и мемоаре, писма и дневнике до којих је могао да дође. Међу најинтересантнијим изворима су преписке цара Николаја II, царице Александре Фјодоровне, Вишег прокурора К. П. Победоносцева, председника комитета министара С. Ј. Витеа, митрополита Антонија (Вадковског) и митрополита Антонија (Храповицког). У писмима су саопштавали оно што нису смели да изнесу јавно, оно што су слутили и намеравали да ураде. Веома је интересантан дневник власнице првог салона у Петербургу А. В. Богданович, у чијој су се кући окупљали највиши чиновници и црквени јерарси. Веома је значајан и дневник генерала А. А. Кирејева, који је важан за проблематику функционисања синодске Више прокуратуре, јер је генерал био близак пријатељ Вишег прокурора.

За крај бих навела речи самог аутора: «Разуме се да ова књига не може да реши сва питања у вези са тим преломним временом за Руску Православну Цркву. Али тај задатак аутор и није себи поставио. Његов циљ је био много скромнији: да исприча оно што је представљала Црква епохе Николаја II, колико је она била спремна на спровођење реформи и како је дочекала напад ратоборног богоборства након пада самодршца.»

Јелена Миловић

Тумачење Посланица светог апостола Павла Филипљанима и Филимону

Свети Теофан Затворник
Каленић, Крагујевац 2008
са руског превео Небојша Ћосовић

ладика тамбовски и владимирски Теофан (1815 – 1894), у миру Георгије Васиљевич Говоров, у својој личности, попут древних отаца и учитеља Цркве, спаја ревносног пастира Христовог словесног стада, строгог подвижника, истински ученог теолога и плодног црквеног писца. Препознавши његову облагодатењу личност по многобројним плодовима које је остварио у свом архипастирском служењу и богословском делању, Руска Православна Црква га је прибројала лику светих 1988. године, на Сабору посвећеном х и љ д у г о д и ш њ и ц и покрштавања Русије, додавши уз његово име и назив Затворник, по једном од начина на који се подвизавао.

Свети Теофан Затворник је завршио високе богословске школе свог доба (Кијевску духовну академију) стекавши темељно теолошко образовање. Након завршених студија, одређено време проводи у црквеној просвети, најпре као професор за канонско право на Петроградској духовној академији, затим као ректор Олонечке богословије и, нешто касније, као ректор Духовне академије у Петрограду. Осим тога, провео је шест година у Јерусалиму, као члан Руске духовне мисије и, нешто касније, годину дана у Цариграду, као старешина Руске цркве при тамошњем руском посланству. Време проведено у Јерусалиму и Светој земљи, поред многих других користи, донело му је могућност обиласка и упознавања тамошњих монашких обитељи, што је резултирало књигом *Древни монашки устав*, која у себи садржи преводе на руски језик монашких устава преподобног Пахомија Великог, светог Василија Великог, преподобног Јована Касијана и преподобног Венедикта. Боравећи у Светој земљи и у Цариграду, свети Теофан је што стекао што усавршио своје знање грчког, француског, јеврејског и арапског језика, што је за његов плодан богословски и преводилачки рад било од изузетне користи.

Монашки постриг је примио још 1841. године у Кијеву. Исте године је рукоположен у чин јерођакона, а затим и јеромонаха. Епископ тамбовски и шацки постаје 1859. године, а на угледну владимирску епископску катедру прелази 1863. године. Ипак, како је од своје најраније младости био жељан аскетског подвига и научног рада, 1866. године подноси молбу за разрешење од епархијских дужности, која ускоро бива одобрена од највиших црквених власти. Након тога, повлачи се у манастир, у такозвану Вишинску пустињу, где се након шест година подвизавања у општежићу, 1872. године, одлучује на подвиг затворништва. Не излазећи из својих одаја, владика свакодневно (у капели посвећеној

Крштењу Господњем) служи Свету литургију. Неуморно чита, пише и преводи. Такође, свакодневно води обимну преписку (од двадесет до четрдесет писама дневно) са многим свештеницима, монасима и лаицима, дајући им утеху, благослов, савете, молитвену подршку и духовно руковођење.

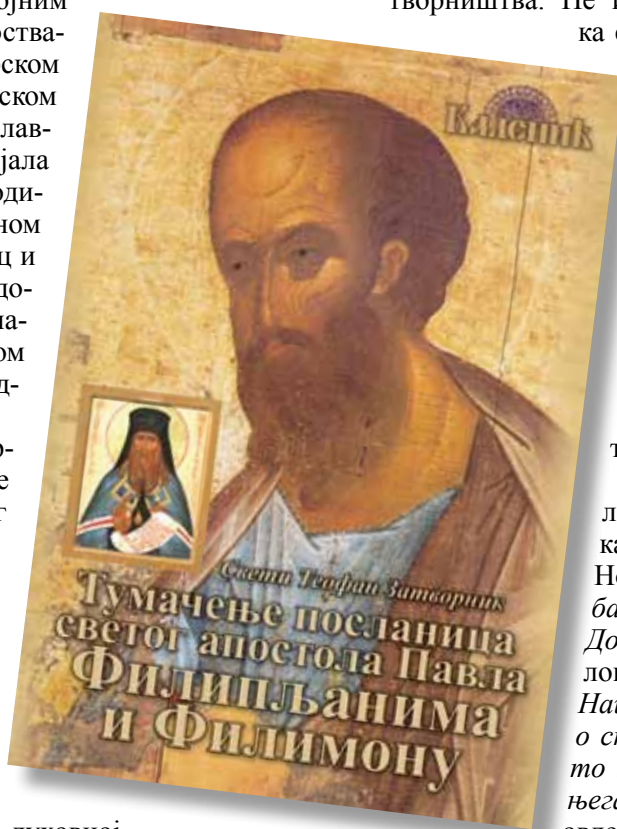
Петроградска академија му је 1890. године доделила звање доктора теологије.

На руски језик је између осталог превео и таква капитална дела као што су *Дела светог Симеона Новог Богослова*, *Невидљива борба* Никодима Светогорца и зборник *Добротољубље*. Пише многе богословске књиге, нпр. *Пут ка спасењу*, *Нацрт за хришћанску етику*, *Писма о стварима вере и живота*, *Шта је то хришћански живот и како се на њега настројити*, као и оно што нас овде највише интересује, а то су вишетомна *Тумачења Посланица светог*

апостола Павла.

Осим *Тумачења Посланица светог апостола Павла Филипљанима и Филимону*, која су и повод овог скромног осврта на личност и дела светог Теофана Затворника, издавачка кућа наше епархије припрема за штампу и друга Теофанова тумачења Посланица светог апостола Павла (тренутно је у припреми *Тумачење Посланице светог апостола Павла Ефесцима*, а након тога, ако Бог да, *Тумачење Посланице светог апостола Павла Титу*).

Метод и структура тумачења Посланица Филипљанима и Филимону, као и осталих Посланица светог апостола Павла које свети Теофан тумачи, углавном су једнообразни. Наиме, тумачење почиње *Уводом*, у којем се најпре излажу основни подаци о историјском оквиру, затим о времену и месту настанка, као и о поводу за писање конкрет-

Н
А
В
Л
А
Т
У
М
А
Ч
Е
Њ
А

не Посланице. Затим се, у кратким цртама, излажу и анализирају циљ, садржај, особености и структура Посланице која се тумачи. Након тога следи само *Тумачење Посланице*. Владика Теофан тумачи опширно и детаљно сваки стих понаособ, понекад се задржавајући и на једној јединој речи или групи речи, покушавајући да им одреди право лингвистичко и богословско значење. У томе му је од велике користи завидно познавање језика оригинала, али и великог дела светоотачке егзегетске литературе која му претходи, што за резултат има вишеструко корисно и занимљиво штиво и за данашњег читаоца.

Дакле, иако су писана пре више од стотину година, и без обзира на бројна важна достигнућа потоње библијске егзегетике, ова тумачења су још увек подстицајна и корисна за наше разумевање Посланица светог апостола Павла, и то најмање из два разлога:

Први разлог се очитује у чињеници да је владика Теофан своја тумачења засновао на најбољим светоотачким тумачењима Посланица великог Апостола. Још једном треба подсетити на већ поменуто изванредно познавање грчког језика светог владике, као и на обимно и зналачко коришћење ранијих егзегетских списа, а понајвише светог Јована Златоустог, Теодорита Кирског и блаженог Теофилакта Охридског у овим тумачењима. Теофанова тумачења обилују обимним и пажљиво одабраним цитатима из дела поменутих (али и других, нпр. свети Јован Дамаскин и свети Фотије Цариградски) православних тумача и знаменитих егзегета Светог писма.

Други разлог је тај што ови списи у себи садрже аутентично духовно искуство свог облагодатењеног аутора, његов живот по Јеванђељу и Предању Цркве, као и његово неоспорно богословско знање. Такође, не треба пренебрегнути композицију и стил излагања ових тумачења која, као и остала дела светог Теофана, одликује изузетна прецизност и јасноћа излагања, што их чини разумљивим и корисним не само за богословски образоване читаоце, већ исти тако и за све оне који се желе поучити истинама православне вере и продубити своје познавање и разумевање богословља светог апостола Павла.

Завршимо овај кратки осврт речима угледног руског и свеправославног теолога, протојереја Георгија Флоровског, изреченим о светом Теофану Затворнику: «...у Теофановом погледу на свет постоји некаква васељенска смелост, велика духовна слобода и еластичност, слобода од свакодневице.»

Никола Миловић, протојереј

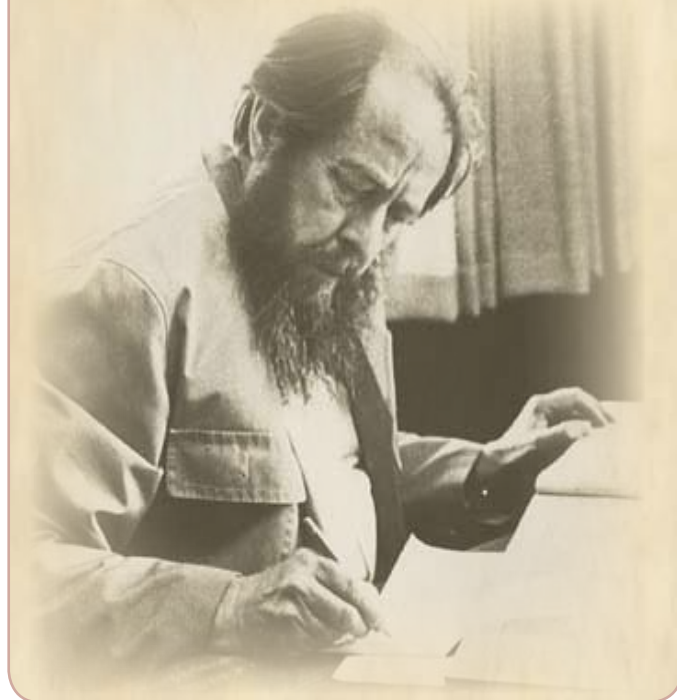
Александар Солжењицин

МОЛИТВА

Лако ми је да живим с Тобом Господе!
 Лако ми је да верујем у Тебе!
 Када се у недоумици шири
 или сужава ум мој,
 када најпааметнији људи
 не виде даље од данашње вечери
 и не знају шта треба радити сутра –
 Ти ми шаљеш несумњиву вредност да
 постојиш
 и да ћеш се Ти побринути
 да сви путеви добра не буду затворени.
 На леђима славе земаљске
 с чуђењем се осврћем на овај пут
 са кога сам и ја могао да пошаљем
 човечанству
 одсјај зракова Твојих.
 И ако је потребно
 да их и даље одржавам –
 Ти ћеш ми то дати.
 А ако не успем –
 значи, Ти си за то одредио друге.

+++

Из циклуса *Мрвице* (1958 – 1960),
 превела с руског *Мирјана Грбић*
 Објављено у: *Источник*, број 67 (2008)

СТВАРАЛАЧКО ПОИМАЊЕ ПРАВОСЛАВНОГ ПРЕДАЊА

Мада констатације да на нашем језику нема довољно превода светоотачких текстова, односно да смо их у периоду старословенског и српкословенског језика у нашој Цркви имали више (што треба истаћи) припадају врло често експлоатисаним стереопима, понављамо их, да бисмо истакли како су преводи светих Отаца на савремени језик ипак све чешћи, као и преводи тумачења светоотачке мисли од стране угледних страних теолога. Уз скретање пажње читалаца на неке новообјављене књиге и часописе из ових области, указујемо како је приликом поимања светоточаког богословља неопходно имати на уму Мајендорфов аксиом: „Основна карактеристика патристичке теологије је да је она увек могла да се суочи са изазовима свога доба, остајући при том доследна оригиналној апостолској православној вери“

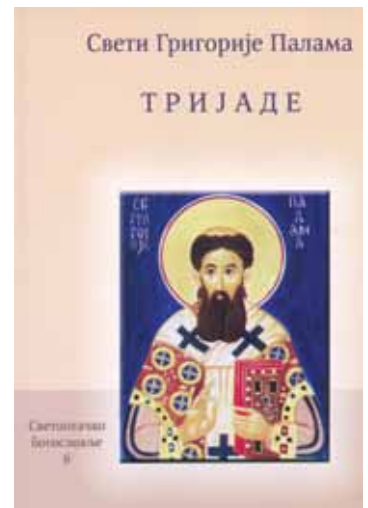
ре најављеног пописа, да поменемо још једно питање, које је такође често отворано: да ли је за превод коришћен одговарајући (прави) изворник (изворници)? Летимичан увид у преведене књиге потврђује да су у многим случајевима коришћени разнородни „оригинали“, од поузданих и критичких (Migne, Sources chrétiennes...), до добрих превода на руски (Теофан Затворник), али и мање ваљани који нису само превод са превода, већ и „посрбљавање“ које понекад иде и до кривотворења. Нажалост, сусрешћемо се и са књигом из које се не види одакле је неко светоотачко дело преведено! Како ова питања неће бити скоро затворена, и ми дописујемо још упитника, које несумњиво треба скидати с дневног реда: да ли су нам потребнији научно-критички или популарни, али регуларни преводи; каква треба да буде корелација лингвистичке и теолошке спреме преводиоца или зашто се ретко примењује мултидисциплинарни преводилачки метод; зашто не користимо искуства већих језика и Црква о усмереном и организованом (под патронатом Цркве и националних културних институција) превођењу; зашто се за овај посао (ни из једног извора) не издвајају ни минимална средства?

Свети Јован Златоусти, *Катихезе*, Београд 2008 (Глобосино д. о. о. Александрија, библиотека *Јовањски пут*). Са старогрчког превела Лада Акад. **Ναὴνν Ηρυσσοστομῶν, Ομιλίαι Κατηχητικαί**
Из појашњења Драгомира Санда и Елевтерија Меретакиса која се налазе испред дванаест Златоустових беседа, сазнајемо да су оне

накнадно добиле епитет катихетске и да припадају различитим циклусима, односно да нису јединствена целина намењена онима који се припремају за свето крштење или су га тек примили. Већина њих је ипак изговорена у данима Страсне седмице и циљни слушаоци били су људи који хоће да се *просвете* на Велику суботу. У њима доминирају образовно-васпитне поуке (осам је намењено оглашенима, а четири су мистагошке), али ниједна није без хришћанског разрешења актуелних питања из живота. Интересантно је да су осам од ових катихетских беседа биле непознате до 1955. године, када их је у светогорском манастиру Ставреникити открио А. Wenger. Објавио их је 1957. године као педесету књигу серије Sources chrétiennes.

Свети Григорије Палама, *Тријаде – беседе у одбрану свештених тиховатеља*, Београд – Шибеник 2008 (Истина, Даламатинска епархија, едиција *Светоотачко богословље*). С енглеског изворника превод сестринства Тројеручице – Шибеник, редактура превода Епископ далматински Фотије и монах Давид Перовић. Наслов изворника: Gregory Palamas, *The Triads*, Editend with an Introduction by John Meyendorf, Preface by Jaroslav Pelikan.

Шесту књигу библиотеке *Светоотачко богословље „Истине“*, издавачке установе Далматинске епархије, сачињавају подужи одломци из Паламиних *Тријада* (девет беседа разврстаних у три групе по три беседе /тријаде/), насталих од 1338. до 1341. године као усмена и писмена полемика са калабријским хуманистом Ваарламом. Реч је о одбрани *свештенотиховатеља* – монаха отшелника који живот посвећују созерцању и непрекидној молитви од Ваарламовог оповргавања исправности њихових

Нова издања

духовних подвига и исказа о доживљавању Божанског присуства. Да је ово најзначајније дело светог Григорија Паламе, посведочиће и наслови поглавља *Тријада* (датих од приређивача), јер се тичу саме суштине религијског искуства хришћанског Истока: *Философија не доноси спасење; Апофатичко богословље као позитивно искуство; Исихазам и преображење тела; Обожење у Христу; Нестворена слава; Божанска суштина и енергије.*

Свети Григорије Богослов, Три беседе о епископима (О светом Атанасију, О светом Василију, Опроштајна епископима Васељенског сабора), Врњци – Требиње 2009 (Манастир Тврдош, Братство Светог Симеона Мироточивог, библиотека Отаца Цркве). Превод са грчког и словенског, увод и схолије Епископ Атанасије, умировљени херцеговачки

Познато је да епископ Атанасије Јевтић своје књиге пише или приређује са великом акрибијом и ерудицијом и да оне садрже додатке који превазилазе уобичајене напомене које подразумева класичан научни апарат. Таквав приступ од читалаца тражи додатну пажњу и

напор, али доноси и многе користи. Све ово се односи и на преводе три беседе светог Григорија Богослова „о двојици најзнаменитијих и највећих Епископа и богослова његовог времена, а можда и свих времена – Атанасија и Василија; трећа пак беседа је репрезентативна за самог Григорија као Епископа, тачније Архиепископа Цариградског, коју је он упутио сто педесеторици Отаца учесника Другог васељенског сабора и представља подсетник на дуг свију да у љубави и истини граде и чувају јединство Цркве Христове“ (Прослов Епископа западноамеричког Максима Васиљевића). Након кратког Прослова Владике Максима, следи *Избор из литературе* који упућује на најмеродавније студије о делима Григорија Богослова и на њихова издања (и критичка грчка и француска), која је преводилац користио (Migne PG t. 35-36; ВЕПЕС, t. 58-64, Атина 1982-86; ЕПЕ, т. 1-10, Солун 1975-86; SCh, Cerf/Paris 1969-1999). Преводиоцев *Увод* је опширна студија (стр. 11-78) *Свети Григорије Богослов (329-390) као Архиепископ Цариградски (379-381)*. Напомена *О беседама Светог Григорија укратко* доноси попис свих 45 сачуваних, са назнаком о чему се и када говори. Преведене у овој књизи су: двадесет прва, *Похвала Атанасију Великом*, о празнику светог Атанасија, 2. маја 379. године; четрдесет трећа, *Надгобно слово Великом Василију*, Кесарија, август-септембар 381 (или

1. јануар 382. године); четрдесет друга, *Опроштајна у присуству сто педесет Епископа Сабора у Цариграду*, говорена у храму Свете Софије крајем јуна – 9. јула 381. године. Дају се и информације о словенским преводима Григоријевих беседа у рукописима (руске и српске провијенције) од XII до XV века, које је Владика Атанасије такође консултовао током превођења *Три беседе о епископима*. Испред сваке преведене беседе је краћи *Увод преводиоца* са мноштвом занимљивих података који се односе на шири контекст у којем конкретна беседа настаје. Нормално, многи делови све три беседе, у форми фуснота, имају опширна објашњења (схолије) Епископа Атанасија. Као додаток, Владика Атанасије је превео педесетак стихова Григоријеве песме *О свом животу*, чије смо делове недавно објавили, у преводу Челице Миловановић, у *Каленићу*. (Додуше, Владика Атанасије тај превод критикује, јер је, по њему, Ч. М. ту песму „препричала; теолошка места доста лоше“.) На самом крају књиге је превод *Химне Божовца Христа* (Песма 32, 1-19).

Из Отачника, часописа за светоотачку праксу и теорију, година III, свеска 1, Београд 2009, издавајмо: Максим Исповедник, Одговори Таласију (питање 33, 34. и 35), 8-15

Тематски блок часописа *Теологија богослужбених симбола* отвара превод Предрага Петровића Максимових одговора са схолијама Таласију на следећа три питања: *Шта је (то): „заиста вам кажем, ако ко рече гори овој, подигни се и баци се у море и не поколеба се у срцу своме, него поверује да ће се оно што говори (и) десити, биће му то што пре“? И шта је то „и не поколеба се“?; Шта је опет, „зато вам кажем, да све што молећи се затражите и верујете да ћете примити, биће вам“? Како неко може да верује да све добија онај који затражи, ако је Божије да зна да ли тражено користи (човеку) или не? И ако из незнања тражи оно што (му) не користи, како (то) прима? И ако не прима оно што не користи а што тражи из незнања, како неко може веровати да добија све што затражи, и да ће (то) бити тако?; Будући да је Логос постао тело, и не само тело већ и крв и кости, а заповеђено нам је да једемо (његово) тело и да пијемо (његову) крв, а не да ломимо (његове) кости, молим да научим шта је троделна ова сила очовеченог Логоса?*

Часопис *Отачник* са преводом доноси упоредо и оригинални грчки текст, према Migne PG 90, 373AB-380C.

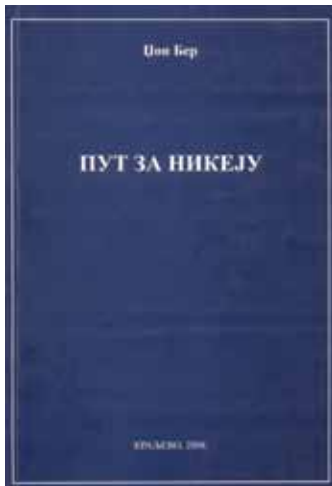
Блаженог Теодорита, Епископа кирског, Тумачење Посланице Јеврејима, 10. глава, 16-27

Након *Одговора Таласију*, Отачник објављује превод Вукашина Милићевића (са упоредним грчким текстом) тумачења десете главе Павлове *Посланице Јеврејима* од стране Теодорита Кирског (393-466), контраверзног учесника Халкидонског сабора, умереног заступника Несторијевог учења, због чега није свети, већ „блажени“. Изворник за Милићевићев превод налази се у Thesaurus Linguae Graecae (TLG), University of California, 030 82.745.49 – 030 82.757.9.

Теофил (Антиохијски) Автолику, прва књига, 278-289

Полемику (из прве књиге) Теофила, епископа на антиохијској катедри, за кога се претпоставља да је умро почетком осме деценије II века, са образованим паганином Автоликом, превео је за Отачник Александар М. Петровић, док је *Увод* и коментаре написао Благоје Пантелић који наглашава да „Теофил Антиохијски заснива свој говор о Богу, то јест своју теологију, на основу божанског кретања *ad extra*, на основу Његовог учествовања у творевини“.

Џон Бер, Пут за Никеју, Краљево 2008 (Епархијски управни одбор Епархије жичке, Библиотека Свети Сава). Превод са енглеског Ивица Чаировић. Наслов оригинала: Fr John Behr, The Way to Nicea, St. Vladimir's Seminary Press, Crestwood, New York 2001

Метафорични наслов књиге упућује да аутор, декан Академије Светог Владимира у Њујорку, разматра доникејско богословље, што он и потврђује у предговору српском издању. Аутор нас још упозорава да од читања раних Отаца нећемо имати много користи ако их разумемо преко појмова формираних у IV веку и касније, односно са предзнањем које имамо на основу апсорпције њиховог учења од стра-

не каснијих Отаца. „Када их ми будемо читали користећи њихове појмове, ипак ћемо бити силовито погођени живим и непосредним сведочењем, које су они исказали о Распетом и Васкрслем Господу, почетку и свршетку (*алфи* и *омеги*) свих ствари.“ Књига, поред *Увода*, има три дела, I *Јеванђеље Господа Исуса Христа (Свето Предање и канон Јеванђеља по Писму, Библијски Христос)*; II *Логос Божији (Игнатије Антиохијски, Јустин Мученик, Иринеј Лионски)*; III *Син Очев (Иполит и расправе у Риму, Ориген и Александрија, Павле Самосатски и Сабор у Антиохији)*.

Издавач и преводилац, након предговора аутора, донели су краћи *Предговор* (стр. 11-14) који је потпи-

сан именом *Андреј Лут*, без икакве атрибуције текста и аутора. Претпостављамо да је реч о Ендрју Лауту, како је устаљено транскрибовање на наш језик имена Andrew Louth (свештеника Руске заграничне Цркве и шефа катедре за патристику на Универзитету у Бирмингему).

Ендрју Лаут, Извори хришћанског мистичног предања, од Платона до Псеудо-Дионисија Ареопагита, Београд – Карловац 2009 (Епархија горњокарловачка, Издавачка установа Мартирија, едиција *Савремено богословље* 1). Са енглеског превели Маријана и Срећко Петровић. Наслов изворника: Andrew Louth, The Origins of the Christian mystical Tradition, from Plato to Denys, 2nd edition, Oxford University Press Inc, New York 2007

Ауторов *Предговор* нас обавештава да је књига прво издање имала 1980. године и да је друго, са којег је начињен превод, остало неизмењено. Иначе, настала је од предавања о мистичном богословљу код Отаца на Богословском факултету Оксфордског универзитета, која су поновљена за сестринство англиканског реда *Љубави Божије* у манастиру Оваплоћења у Оксфорду. У *апстракт*у Лаутовог *Увода* објашњава се природа књиге: „Проучаваоци патристичког доба су обратили више пажње на догматско предање овог периода него на развој хришћанског мистичког богословља. Ова књига је намењена успостављању равнотеже између ова два. Схватајући да је интелектуално обликовање мистичког предања било под снажним утицајем платонистичких идеја о односу душе и Бога, књига започиње истраживањем Платона и платонизма. Расправа о учењима Светих Отаца која следи показује како је мистичка традиција у самој сржи њихове мисли и како догматско предање истовремено и обликује мистичко предање и одраз је мистичких увида и разматрања.“

Нажалост, и ова књига уредничко-преводилачке групе (Александар Ђаковац – Марина и Срећко Петровић) показује, као и њихова раније објављена (*Савремена православна теологија*, Каленић, Крагујевц 2008), да је у припреми текста за штампу неопходана озбиљнија лекторско-коректорска, па и уредничка редактура онога што ће бити штампано, како у озбиљним теолошким текстовима не би било непримерних мањкавости.

Из Источника, часописа за веру и културу, година XVII, број 67, Београд 2008, издвајамо:

Александар Сидоров, Старохришћански аскетизам у II и III веку, 42-55

Чланак је с руског превео Илија Марић, према изворнику: Сидоров, А. И., *Древнехристианский аскетизм и зарождение монашества*, Православный папломник, Москва 1998, сс. 54-85.

Герхард Б. Ландер, Филозофска антропологија светог Григорија из Нисе, 56-90

Изворник за овај чланак, који је Мирослав Поповић превео с енглеског је: Dumbarton Oaks Papers, 12 (1958), str. 61-94.

Н. Јованчевић

Нова издања

ТЕОЛОГИЈА И ВИЗИЈА СЛУЖЕЊА ЖЕНА ЋАКОНА

Ћаконисе у Православној Цркви: позвање на светост и служење

Киријаки Каридојанис Фиццералд

Каленић, Крагујевац 2009

превео с енглеског јереј Вукашин Милићевић

наслову овог приказа истакнуте су речи из предговора књизи који је написао професор Евангелос Теодору (некадашњи ректор Атинског универзитета), најзначајнији истраживач питања служења жена ћакона у православној традицији и челник покрета у Грчкој православној Цркви да се ова служба обнови. У својој првој књизи о овој теми, *Јунакиње љубави: ћаконисе кроз векове* (Атина 1949) Е. Теодору истиче како његов рад означава „реализацију првог корака настојања да се у Јеладској цркви обнови служба жена ћакона“. Речју, и књига К. К. Фиццералд је на истом трагу, на једној страни показује и доказује утемељење и трајање служења жена ћакона у Црквама на Истоку, а на другој, врло отворено, чини се аргументовано, заговара реафирмацију ове службе у наше дане. То се најбоље види из завршеног поглавља књиге *Ћаконисе у Православној Цркви: позвање на светост и служење*, насловљеног *Служба за данас?*:

„Како смо показали у овој студији, чини се да се данас чује позив на обнову овог реда без преседана. У новије време се овај позив први пут зачуо почетком XIX века. Он је дошао из многих крајева света у којима бораве православни. Он није ограничен на одређену помесну православну цркву или одређену локацију. Приметан је пораст и личне жеље међу православнима за искуством овог чина у животима многих верних данас, те за њим као важним изразом службе. (...) У сваком нараштају и стицајем околности Господ позива и оспособљава Цркву да, присуством Духа Светога, одговори на тренутне пастирске потребе. За оне који хоће да виде, изгледа како има више него довољно посла да се уради. У том погледу, Господ даје ово јасно упутство својим пријатељима: *подигните очи своје и видите њиве како се већ жуте за жетву* (Јован 4, 35).

Поред овога веома снажнога упутства које долази од самог Господа, добро је да још једном дамо одељак из *Сиријске Дидаскалије* која говори о женама ћаконима. Текст, наиме, подсећа епископа на не-

опходност службе ћаконисе. Одељак укратко захтева од епископа да неизоставно узму жене за блиске сараднице у вршењу своје службе. Продирући кроз маглу времена, овај текст их подстиче да учине исто што и Господ који је у свом служењу прихватио жене за сараднице:

Због тога кажемо да је служење жена ћакона нарочито потребно и важно. Наиме, и Господу нашој су служиле жене служитељи, Марија Магдалина и Марија, кћи Јаковљева и мајка Јосијина, и мајка синова Заведејевих, заједно са другим женама. А и ти имаи потребу за службом ћаконисе у многим стварима (Дидаскалија, 16, 3, 12).“

Иначе, основни текст књиге Киријаки Каридојанис Фиццералд састоји се од следећих поглавља: *Рани развој, Идентитет ћакониса, Сведочанство светих жена ћакона, Харизма жена ћакона: поредак из Апостолских установа, Харизма жена ћакона: византијски поредак рукоположења, Проблем рукоположења: спор ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ VS. ΗΕΙΡΟΘΕΣΙΑ, Оподање женског ћаконског чина, Ка обнови службе жена ћакона, Жене ћакони: духовно стање или духовна прилика*. У додацима се налази делимичан списак светих жена ћакона, византијски поредак рукоположења ћаконисе, као и закључци више међуправославних саветовања о месту жене у Православној Цркви који се залажу за реафирмацију ове службе.

На почетку књиге налази се писмо Васељенског патријараха Вартоломеја ауторки из којег се види да Његова Светост подржава истраживање и идеје госпође К. К. Фиццералд: „Молимо се да ово дело Вашег Превсходства охрабри и подстакне и друге на шире и дубље истраживање предања наше Цркве уопште, али и посебно доприноса нарочитих дарова жена потпунијем савршењу спасоносног дела Цркве, Тела Христовог, у коме нема више мушког ни женског, јер сте сви један (човек) у Христу Исусу (Галатима 3, 29)“. А ауторка у свом предговору из 1998. године истиче да су је у њеном вишегодишњем раду о питањима служења жена као ћакона још охрабривале еминенте личности из православног света, као што су патријарх Антиохије и свега Истока Игњатије IV, већ помињани професор Евангел Теодору, митрополит пергамски Јован Зизјулас, многи митрополити Јеладске цркве, отац Јован Романидис, отац Јован Мехерас, отац Томас Хопко, отац Стенли Харакс, отац Томас Фиццералд...

Н. Јованчевић

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово Преосвешћенство Епископ шумадијски Господин ЈОВАН благоизволео је у периоду од 1. јуна до 31. јуна 2009. године:

ИЗВРШИТИ РЕГУЛАЦИЈУ:

Између Прве парохије у Смедеревској Паланци при Преображењском храму и Друге и треће парохије при овом храму, Архијерејско намесништво јасеничко;

Између Треће парохије у Смедеревској Паланци при Преображењском храму и Прве и Друге парохије у Смедеревској Паланци при храму Свете Петке, Архијерејско намесништво јасеничко.

ОДЛИКОВАТИ:

Ореденом Светог Симеона Мироточивог

Високопреосвећеног Митрополита черновицко-буковинског Г. Онуфрија (Московска патријаршија).

Орденом Војска Карађорђа

Преосвећеног Епископа хотинског Г. Мелетија, викара Митрополита черновицко-буковинског.

Уврстити у ред задужбинара манастира Ралетинца

Борисава Јелића из Смедеревске Паланке.

Правом ношења напрсног крста

Протојереја Милована Антонијевића, привременог пароха Прве белшевачке парохије (Крагујевац) и секретара Епархијског управног одбора Шумадијске епархије.

Архијерејском граматом признања

Предшколску установу *Нада Наумовић* у Крагујевцу; Жељка Видакова Зиројевића из Крагујевца; Драгољуба Миловановића из Крагујевца.

ПОСТАВИТИ:

Јереја Небојшу Младеновића, привременог пароха Четврте јагодинске парохије при храму Светих апостола Петра и Павла за старешину овог храма, Архијерејско намесништво беличко.

РАЗРЕШИТИ:

Протојереја Ставрофора Радослава Станковића, пензионисаног пароха Прве јагодинске парохије при храму Светих апостола Петра и Павла, даље дужности старешине овог храма, Архијерејско намесништво беличко.

ИЗДАТИ РЕШЕЊЕ О ПРАВОСНАЖНОСТИ ПРЕСУДЕ:

Против јереја Младена Ђурановића, бившег привременог пароха Друге белшевачке парохије (Крагујевац), којом је именовани свештеник кажњен забраном свештенослужења, највише до годину дана, односно до писменог покајања и писменог повлачења изнетих оптужби против Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу и свештеника и лаика, професора ове Богословије.

ПОДЕЛИТИ КАНОНСКИ ОТПУСТ:

Јеромонаху Антонију (Милићевићу) за свезу клира Епархије жичке.

ПРИМИТИ У БОГОСЛОВИЈУ:

Ђорђа Тришића из Крагујевца;
Јована Деспотовића из Кораћице;
Бобана Недељковића из Јовановца;
Николу Иванковића из Петке;
Уроша Живковића из Бошњана;
Александра Јовановића из Раче;
Јована Прокина из Аранђеловца;
Жељка Петровића из Поповића;
Ненада Секулића из Рабровца;
Трифун Јанковића из Лапова;
Давида Јеремића из Сибнице;
Стефана Михаиловића из Лесковца;
Николу Стојановића из Орашја;
Владимира Лакића из Смедеревске Паланке;
Уроша Гајића из Смедеревске Паланке;
Андрију Пантовића из Грошнице;
Владимира Кнежевића из Ариља.

ЗАВРШИЛИ БОГОСЛОВИЈУ:

Филип Стојановић из Јагодине;
Никола Трифуновић из Јагодине;
Петар Вујисић из Јагодине;
Марко Стевановић из Крагујевца;
Драган Смиљанић из Поточца;
Марко Пауновић из Крагујевца.

ПОДЕЛИТИ БЛАГОСЛОВ ЗА УПИС НА ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ:

Горану Рајковићу из Смедеревске Паланке;
Протонамеснику Сашу Огњановићу из Крагујевца;
Јереју Радовану Газдићу из Поточца;
Ивици Сврзићу из Горњег Катуна;
Александру Богојевићу из Трнавце;
Петру Вујисићу из Јагодине;
Јелени Урошевић из Дреновца;
Марку Пауновићу из Крагујевца;
Стефану Радосављевићу;
Драгану Смиљанићу из Поточца;
Филипу Стојановићу из Јагодине;
Јовани Живковић из Баљевца;
Јереју Зорану Ивановићу из Драгова.

ПОДЕЛИТИ БЛАГОСЛОВ ЗА УПИС НА ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У АТИНИ:

Стефану Радисављевићу из Варварина.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. јуна до 31. јула 2009. године

ЈУН 2009:

1. јун 2009:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Брајковцу и посетио заједницу *Земља живих*;
Посетио Петропавловску цркву у Аранђеловцу и Светоарханђелски манастир Брезовац.
2. јун 2009:
Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Станову – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији.
3. јун 2009:
Служио Литургију у цркви Светих цара Константина и царице Јелене у Наталинцима и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Посетио породицу Борић у Врбици, поводом крсне славе.
4. јун 2009:
Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
Рад у Епархијској канцеларији;
Присуствовао духовном концерту хора цркве Лазарице у Крушевцу у крагујевачкој Саборној цркви.
5. Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;
Примио професора Жељка Зиројевића;
Посетио манастир Петковицу у Страгарима ради надгледања текућих радова;
Примио групу лекара Војно-медицинске академије у Београду.
6. јун 2009 – Духовске задушнице:
Служио Литургију и општи парастос у Саборној цркви у Крагујевцу;
Одржао пријемни испит за ученике првих разреда средњих богословских школа;
Учествовао на матурском испиту из Светог писма у крагујевачкој Богословији;
Примио архимандрита Алексеја, настојатеља манастира Светог Луке и протојереја ставрофора Златка Димитријевића, архијерејског намесника колубарско-посавског.
7. јун 2009 – Духови:
Служио Литургију и вечерње у Саборној цркви у Крагујевцу.
Примио протојереја ставрофора др Димитрија Калезића, изасланика Светог архијерејског синода СПЦ на матурским испитима у крагујевачкој Богословији.
8. јун 2009 – Духовски понедељак:
Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Предводио литију улицама Крагујевца.
9. јун 2009 – Духовски уторак:
Служио Литургију у Светотројичкој цркви у Цервцу код Крагујевца и пререзао славски колач поводом храмовне славе;
Крстио у цркви Силаска Светог Духа у Јунковцу код Лазаревца малу Ангелину, кћерку свештеника Милана Матића.
10. јун 2009:
Учествовао на матурском испиту из догматике и етике у крагујевачкој Богословији;
Посетио, у пратњи Верољуба Стевановића, градоначелника Крагујевца и Славице Ђорђевић, помоћнице градоначелника за заштиту културне баштине и уређивање града, манастир Грнчарицу, ради договора о сређивању манастирске економије и наставку других радова на манастирским објектима.
11. јун 2009:
Рад у Патријаршији СПЦ у Београду;
Посетио Српску академију наука и уметности у Београду ради договора о штампању Зборника радова са научног скупа поводом шестогодишњице манастира Каленића.
12. јун 2009:
Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;
Учествовао на матурском испиту из црквеног права у крагујевачкој Богословији;
Посетио, у пратњи свештеника Драгана Брашанца, Славице Ђорђевић из Скупштине Града Крагујевца и других стручњака, манастир Петковицу у Страгарима.
13. јун 2009:
Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
Учествовао на матурском испиту из литургије у крагујевачкој Богословији;
У Светониколајевској цркви у Ковачевцу крстио малу Наталију Чокић.
14. јун 2009:
Служио Литургију у храму Светих бесребреника Косме и Дамјана у Азањи и благословио фестивалску смотру црквених хорова Шумадијске епархије.
15. јун 2009:
Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;
Примио председника општине Варварин Зорана Миленковића и свештенство овог града;
Рад у Епархијској канцеларији.
16. јун 2009:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Станову – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији;

Састао се у Београду са Р. Луковићем, мајстором мозаика за трпезарију Владичанског двора у Крагујевцу;
Посетио на Војно-медицинској академији у Београду оболелог архимандрита жичког Герасима.

17. јун 2009:

Служио Литургију и парастос у Саборној цркви у Крагујевцу, поводом осмогодишњице упокојења Епископа шумедијског Саве (1977-2001);

Примио Господина др Амфилохија, митрополита црногорско-приморског;

Учествовао и одржао уводно слово на представљању књиге Жељка Зиројевића *Бог ми је сведок* о страдању митрополита црногорског Јоаникија Липовца.

18. јун 2009:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу и поставио прстен митрополита црногорског Јоаникија у кивот за мошти.

18 – 27. јун 2009:

Посета епархијама Московске патријаршије у Украјини.

28. јун 2009 – Видовдан:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац; пререзао славски колач поводом храмовне славе; одликовао протојереја Милована Антонијевића правом ношења напрсног крста.

29. јун 2009:

Боравио у Београду поводом епархијских послова и на ВМА посетио оболелог архимандрита жичког Герасима.

30. јун 2009:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Станову – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

ЈУЛ 2009:

1. јул 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

Осветио земљиште за нови конак манастира Прерадовца.

2. јул 2009:

Служио Литургију у Благовештењском манастиру Дивостину и пререзао славски колач Александру Борићу.

3. јул 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

4. јул 2009:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;
Примио Стефана Карагановића из Сједињених Америчких Држава;

Служио бденије у манастиру Каленићу.

5. јул 2009 – Преподобна Анастасија Српска:

Служио Литургију у манастиру Каленићу и пререзао славски колач поводом храмовне славе манастирске капеле;

Примио др Драгана Продановића, председника општине Рековац;

Пререзао славски колач у манастиру Прерадовцу.

6. јул 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Упознао се са припремама просторија за Радио Златоусти;

Посетио, у пратњи протојереја ставрофора Саве Арсенијевића, архијерејског намесника лепеничког, цркве у Корману, Маршићу и Илићеву, ради упознавања са током градње црквених објеката;

Примио делегацију из села Чибутковице поводом градње цркве у Барзиловици;

Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

7. јул 2009:

Служио Литургију у Светоархангелском храму манастира Тресија и присуствовао представљању нових књига издвача из Београда, Сопота и Младеновца.

8. јул 2009:

Учествовао на седници Светог архијерејског синода СПЦ и одржао више састанака у Патријаршији СПЦ.

9. јул 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Председавао седници органа Епархијских фондова.

10. јул 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Отворио изложбу икона светог апостола Павла у Јагодина.

11. јул 2009:

Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;

Рад у Епархијској канцеларији;

Служио бденије у Петропавловском манастиру Ралетинцу и Боривоја Јелића прогласио задужбинаром овог манастира.

12. јул 2009 – Петровдан:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу; рукоположио у чин ђакона дипломираног теолога Милоша Ждралића; пререзао славски колач поводом храмовне славе; крстио малог Растка Марјановића;

Служио парастос књижевнику Миловану Видаковићу у Неменикућама.

13. јул 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Обавио испит кандидата за рукоположење у свештенички чин;

Примио протојереја ставрофора Миодрага Ћирковића из Сиднеја са супругом, протојереја ставрофора Мићу Ћирковића из Аранђеловца са супругом и Томислава Јаношевића из Лос Анђелеса, у чијој пратњи је посетио манастире Каленић и Прерадовац.

14. јул 2009 – Свети бесребреници Косма и Дамјан:
Служио Литургију у храму Светих Косме и Дамјана у Загорици и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Посетио у болници, у Београду, оболелог протојереја Слободана Павловића из Рогаче;

Предао у Београду Драгану Радојевићу повељу задужбинара црквено-парохијског центра у Лазаревцу;

Посетио у Пожаревцу Господина др Игнатија, Епископа пожаревачко-браничевског.

15. јул 2009:

Служио Литургију у храму светог великомученика Георгија у Брајковцу и посетио заједницу *Земља живих*.

16. јул 2009:

Служио Литургију у храму Силаска Светог Духа у Селевцу и крстио малог Вука, сина пароха селевачког Ненада Петровића.

17. јул 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Примио групу инжењера из РЕИК-а *Колубара* у Лазаревцу.

18. јул 2009:

Служио Литургију у храму Светог Јована Богослова у Влашком Долу и осветио нови парохијски дом у овом селу;

Учествовао на бденију у Саборној цркви у Крагујевцу.

19. јул 2009:

Служио Литургију у Светониколајевском храму манастира Манастирка;

Венчао у Саборној цркви у Крагујевцу Милоша и Сандру из Крагујевца.

20. јул 2009:

Служио Литургију у храму Свете великомученице Недеље у Десимировцу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Посетио цркву у Чумићу;

Примио Гордану Тошић, директорку Завода за заштиту споменика културе у Краљеву;

Примио Господина Теодосија, Епископа липљанског и игумана манастира Дечана.

21. јул 2009 – Свети великомученик Прокопије:

Служио Литургију у храму Светог Прокопија у Овсишту и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Посетио цркву у изградњи Свете Анастасије Српске у Копљарима.

22. јул 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац и Далибора Сентића из Ракитова рукоположио у чин ђакона;

Примио Драгана Минића, новопостављеног директора Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу и Славицу Ђорђевић, заменицу градоначелника Крагујевца;

Примио делегацију верника из Смедеревске Паланке ради договора о градњи нове цркве у кругу паланачке болнице;

Примио Господина Хрисостома, Епископа жичког.

23. јул 2009:

Служио Литургију у храму Часног Крста у порти Старе крагујевачке цркве и обавио литургијско крштење мале Софије, кћерке Николе и Анђелије Арсенијевић из Ванкувера.

24. јул 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац и обавио литургијско крштење малог Андрије из Крагујевца;

Рад у Епархијској канцеларији.

25. јул 2009:

Служио Литургију у цркви у изградњи Чудотворне иконе Богородице Тројеручице Хиландарске у Малим Пчелицама; пререзао славски колач поводом храмовне славе; јереја Зорана Митровића, пароха малопчеличког, одликовао достојанством протонамесника;

Служио бденије у Светоархангелском храму манастира Брезовца.

26. јул 2009 – Сабор архангела Гаврила:

Служио Литургију у Светоархангелском храму манастира Вољавче и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

Посетио предузеће *Флорес* у Дивостину, поводом славе ове компаније;

Осветио новоизграђену чесму у порти цркве у Вучковици.

27. јул 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

28. јул 2007:

Посетио на Војно-медицинској академији у Београду Патријарха српског Господина Павла и архимандрита жичког Герасима.

29. јул 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у Епархијској канцеларији.

30. јул 2009:

Служио Литургију у храму Свете Марине у Својноу и пререзао славски колач поводом храмовне славе;

Примио у Владичанском двору професора др Владету Јеротића и групу професора из Београда.

ДЕЧИЈА СТРАНА

«КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊИ С ПЪЕГА»

РОЂЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Деца Дева Марија роди се од старих родитеља својих, Јоакима и Ане. Отац јој беше из племена Давидова, а матер од рода Аронова. И тако она беше по оцу од рода царска, а по мајци од рода архијерејска, и тиме већ предображаваше Онога, који ће се из ње родити, као Цара и Првосвештеника. Њени родитељи беху већ остарели, а немаху деце. И зато беху постидни пред људима и скрушени пред Богом. И у скрушености својој мољаху се Богу с плачем, да обрадује старост њихову даровањем једнога чеда, као што је некад обрадовао старца Авраама и старицу Сару даровавши им сина Исака. И Бог свемогући и свевидећи обрадова их радошћу, која је превазилазила далеко сва њихова очекивања и све најлепше снове. Јер им дарова не само кћерку но и Богомајку; озари их не само радошћу временом него и вечном. Даде им Бог само једну кћерку, која им доцније роди само једног унука – али какву кћерку и каквог унука! Благодатна Марија, благословена међу женама, храм Духа Светога, олтар Бога Живога, трапеза хлеба небеснога, кивот светиње Божије, дрво најслађега плода, слава рода људског, похвала рода женског, источник девства и чистоте – то беше Богом дарована кћерка Јоакима и Ане. Рођена у Назарету, а после три године одведена у храм јерусалимски, одакле се вратила опет у Назарет, да ускоро чује благовест светог архангела Гаврила о рођењу Сина Божијег, Спаситеља света, из њенога пречистог и девичанскога тела.

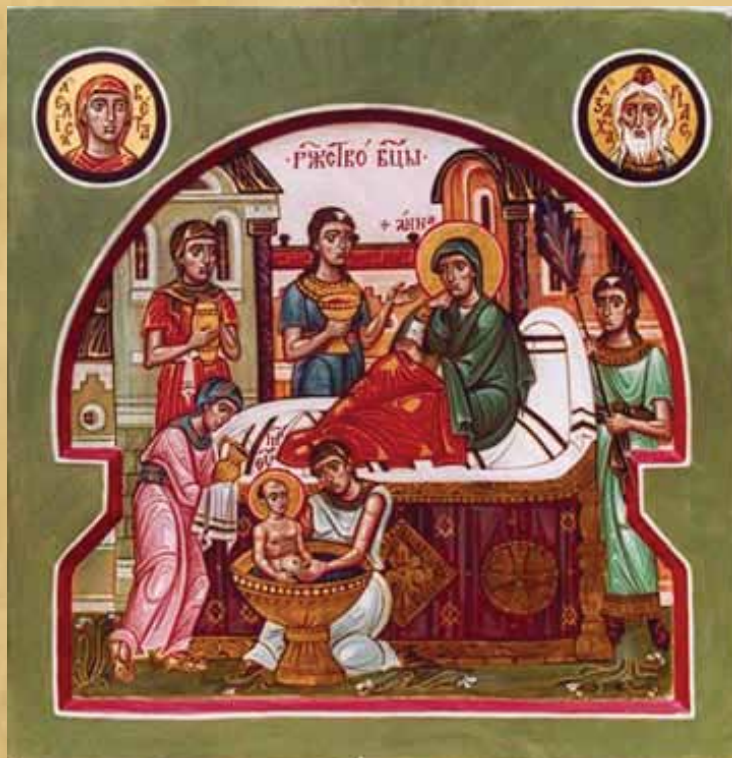
Свети владика Николај Велимировић

Тропар Рођења Пресвете Богородице:

Рођење Твоје, Богородице Дево, објави радост свему свету, јер из тебе засија Сунце Правде, Христос Бог наш, и укинувши проклетство даде благослов, а уништивши смрт, дарова нам живот вечни.

Тропар претпразништва Рођења Пресвете Богородице:

Данас се рађа, од лозе Јесејеве и слабина Давидових, Марија, Дева Божија; зато се читав свет радује и обнавља. Радују се заједно небо и земља, а народи земаљски певају јој радосну песму хвале. Јоаким је усхићен, Ана од радости кличе: она која је рођена рађа Мајку Бога Сведржитеља живота.

УПОЗНАЈТЕ ВАСКРСЛОГ ХРИСТА

ваке недеље ујутру одвија се важан догађај. Током Јутрења чита се поука из јеванђеља. То је циклус од једанаест одломака из јеванђеља и сваки говори о једном од једанаест јављања васкрслог Господа. Сваке недеље ујутру чита се друга поука из јеванђеља, док се не заврши свих једанаест, а онда почиње нови циклус.

Током и после читања сведоци смо поновног васкрсења Господњег. Обучен као анђео у беле хаљине, свештеник чита поуку из јеванђеља објављујући славно васкрсење. Он не чита поуку са проповедаонице, већ са десне стране олтара која представља Исусов гроб, а то је баш место где је анђео стајао када је објавио васкрсење мироносицама које су дошле рано ујутру да уљима помажу Његово тело.

Поновно васкрсење се наставља. Преко очију вере народ Божији присуствује васкрсењу испричаном у поуци из јеванђеља. Они тада иступају да се поклоне васкрслем Господу. Свештеник износи књигу јеванђеља, на којој је са једне стране угравиран лик васкрслог Господа, из олтара до народа. То представља излазак Христа из гроба и Његово заустављање међу ученицима. Попут мироносица и Његових ученика, и ми иступамо нудећи му пољубац љубави и преданости док љубимо икону Његовог васкрсења на књизи јеванђеља. Попут њих, и ми сада можемо да објавимо свету: “Видели смо Господа који смрћу својом уништи смрт, који је и сада међу нама да нас подигне из гробова смрти у којима смо себе заробили, Оног који долази да нам подари мир Божијег опроштаја.”

Илустрације на обе стране: мозаици из Свете Софије у Цариграду

ОБНАВЉАЊЕ ПРАВЕ ИКОНЕ

Рхеолози су годинама радили на зиду цркве Свете Софије у Цариграду. Полако и марљиво, уклањали су слој по слој малтера док најзад нису угледали један од најлепших мозаика Господа Исуса Христа.

Зар се то исто не догађа и лику Божијем у нама? Годинама покриван наслагама греха, он мора да се обнови према лику свог творца Исуса. Често толико пажње поклањамо иконама у уљу и на дрвету, да заборављамо рећи нешто о духовној икони, лику Божијем у нашој души. То је икона коју заиста данас треба обновити, икона којој се свештеник клања када се окрене од олтара током литургије и кади нас. То је икона коју је Свети Дух насликао и за чије обновљење Син Божији није оклевао да пролије своју драгоцену крв. Нека нам Свети Дух помогне да увидимо жалосно стање те унутрашње иконе и обновимо је покајањем, исповешћу, молитвом и евхаристијом.

ДЕЧИЈА СТРАНА

О С В Е Б Е Њ Е Д О М А

иван обичај православне Цркве је позивање парохијског свештеника да благослови нови стан или кућу. То може бити учињено пре уселења или пошто се сместимо.

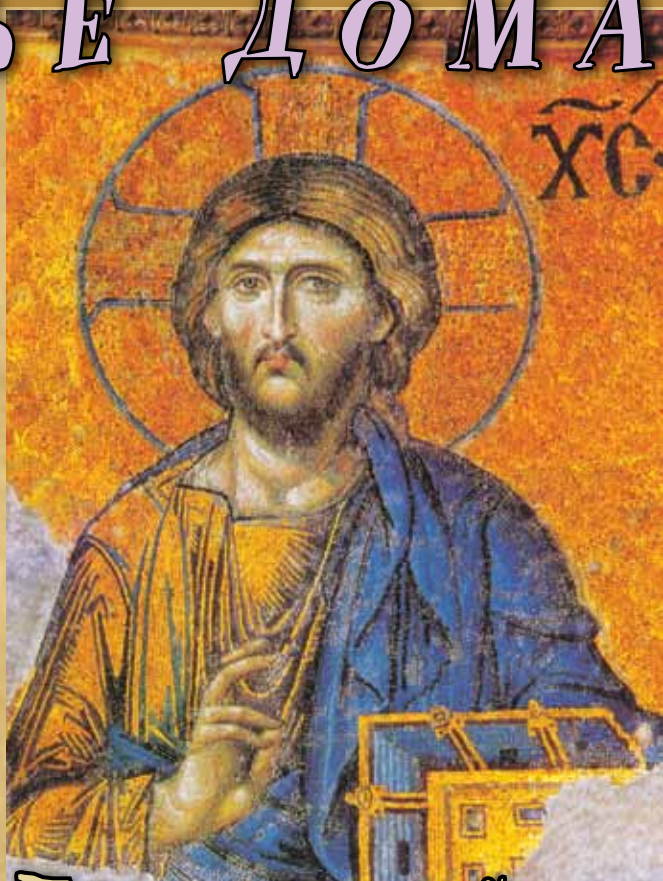
Свештеник ће спровести кратку службу са молитвом после које ће светом водом благословити сваку особу у вашој породици и сваку собу у вашем дому.

У Откривењу Јовановом (глава 3. стих 20.) читамо: «Види, стојим на вратима и куцам; ако ко чује мој глас и отвори врата, ућићу к њему и јешћу с њим – и он са мном.» Ово је диван приказ шта Христос жели да буде учињено кад се уселимо у нову кућу или стан. Он жели да остане и дружи се са нама на веома присан начин, изражен овде заједничким јелом и пићем.

Баш то чинимо када позивамо свештеника да благослови нас и наш нови дом: отварамо врата да пустимо Исуса да уђе. Ако имамо нову икону за наш нови дом, даћемо је свештенику да је у цркви и формално благослови. Он ће је донети са собом да је постави на право место у вашем дому и да упали пред њом први пут заветно кандило.

Осим примљеног благослова, таква кућна посета свештеника пружиће одличну прилику вашој деци да упознају свог пароха као драгог и блиског пријатеља у Христу. То ће их такође научити да православни хришћани увек траже Божији благослов пре важних подухвата у животу.

Никад нећу заборавити сведочење једног пријатеља: «Кад сам био веома мали наш дом посетио је парох. Његово присуство било је тако импресивно да и данас, после 45 година, још могу да опишем где је седео. Не сећам се речи које је изговорио, али памтим његово присуство. Мора бити да му је наша породица била важна кад нас је посетио. Бар сам се ја осећао веома важно.»

ПРОМЕНЉЕН СМЕР

ажан фактор који искрено покајање подразумева је промена смера. Та промена начина размишљања у покајању је толико темељита да води до промене правца живота. Јеврејска реч за покајање у преводу значи «преокрет». Грчка реч за покајање дословно значи «промена мишљења». Право покајање и јесте баш то: окретање од зла ка Богу.

Једног дана, човек који се беше изгубио упита неког колико је далеко град који он тражи. Човек му одговори: «Ако наставиш путем који си кренуо, то је око 25 000 миља. Али ако се окренеш и кренеш оним путем, онда само три миље.» Окретање аутомобила можда и није дозвољено на нашим улицама јер може изазвати загушење саобраћаја и несреће, али је то често најбоље што можемо учинити у животу кад смо суочени са погрешним смером. Свети апостол Павле је направио потпуни заокрет на путу за Дамаск. Изнад свега, покајање је потпуни заокрет, промена смера живота тако да се окренемо Богу. Ако смо направили један погрешан корак на том путу, не значи да морамо направити и други.

О СВЕТИТЕЉИМА

Први човек, Адам, створен је по лику Божијем. Лик Божији наследили су и Адамови потомци – сви људи. Сваки човек поседује у себи лик Божији – као парче огледала у коме се Бог огледа. Тај лик је замућен прародитељским грехом, који је резултирао одвајањем од Бога. Огледало Божјег лика као да се замутило и добило многобројне тачкице и оштећења.

Рођењем Богочовека Исуса Христа ова оштећења су отклоњена и поново је постало могуће да лик Божији заблеста у људима. Сваки човек има шансу да своје парченце огледала, које је у свакоме од нас посебно, изгланца до пуног сјаја. Мека крпа којом се ово чини јесте љубав. Гланцање лика Божијег у себи јесте служба свих људи.

Они који су овој служби посветили читав свој живот и у којима је лик Божији заблестао у пуноћи, најбољи су међу људима. То су светитељи. Бити свет значи бити испуњен светлошћу Будућег Царства Божијег. За светитеље Будуће Царство постоји сада и овде и они су у стању да виде његове Тајне. Светитељи су, као и Христос, прошли кроз смрт и остали живи.

Они су, иако покојни, део Цркве. Ту су, и на фрескама и на иконама. Одсутни су и присутни истовремено. Сваки човек има шансу да постане светитељ. Светитеља има разних, најразличитији људи испуњавали су задатак намењен свим људима од Бога – да се са Њим сједине, да у себи открију лик Божији.

Тако, има светитеља мученика, који су у време незнабожачких царева, али и кроз целу историју, гинули у име Христово, сведочећи истину о Царству Божијем.

Има и пустињака, оних који су читав свој живот служили Богу далеко од света – у суровој пустињи.

Има међу светитељима и свештеника и владика и обичних људи. Има и жена, наравно, и деце.

Има и светитеља за које нико осим Бога не зна.

Има и светитеља које можемо да сретнемо на улици. За некога ко је благ и пун љубави према свима, каже се да је живи светац.

И ми, кад се сједињујемо са Богом, свети смо. Пред свето Причешће, које је најчвршће сједињавање са Богом, каже се – Светиње светима. А после свако има слободу да свој свети лик у себи гланца до пуног сјаја или да га запусти, па да се лик Божији претвори у непрепознатљиву брљотину.

У највећем и најлепшем задатку наших живота, постизању светости, могу нам

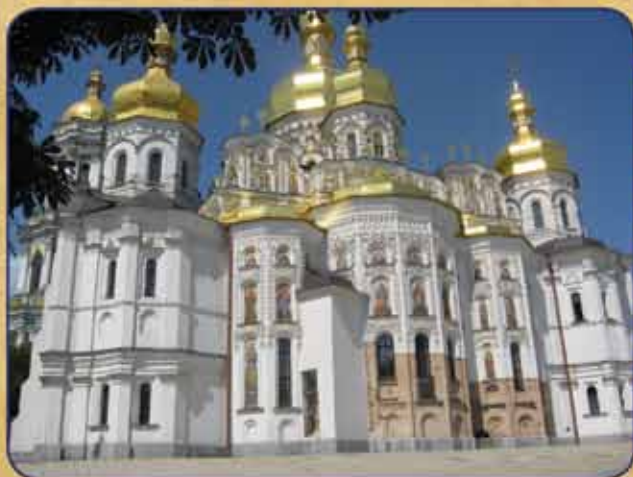
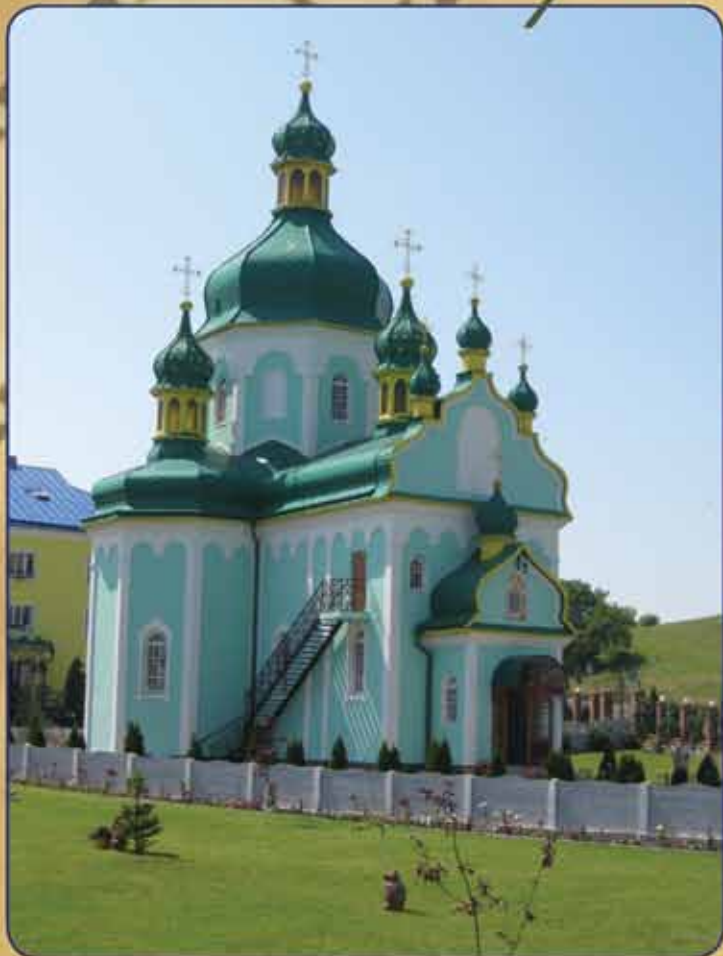
помоћи они који су тај задатак већ испунили и који знају шта треба чинити. Светитељи су ту да нам помогну, јер и они су, иако свети, ипак само људи.

Разни светитељи - свештеник Андреј Давидов

ДЕЦА СТР АНА

фото
репортажа

Бегово преосвештенство Епископ шумадјиски Господин Јован и делегација
Шумадијске епархије у посети епархијама Московске патријаршије у Украјини

УСКОРО! нова едиција

ЕДИЦИЈА ЗОГРАФ

Каленик

РИЧАРД ТЕМПЛ

ИКОНЕ

И ТАЈНОВИТИ ИЗВОРИ ХРИШЋАНСТВА

Ричард Темпл је основао *Темпл-галерију* у Лондону шездесетих година овог века као место за проучавање, рестаурације, излагање и сакупљање икона. Објавио је низ књига, каталог и чланака о иконама и одржао бројна предавања. Књига *Иконе и тајновити извори хришћанства* представља зениц његовог бављења и проучавања хришћанске тајновитости.

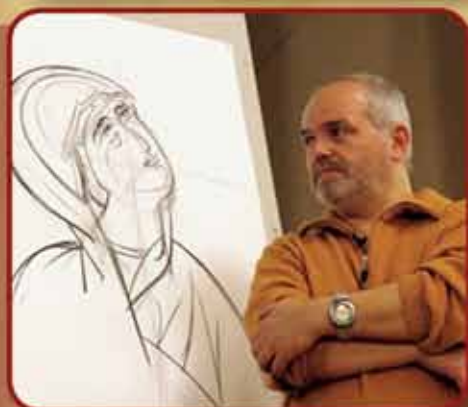
ИКОНЕ

И ТАЈНОВИТИ ИЗВОРИ ХРИШЋАНСТВА

РИЧАРД ТЕМПЛ

САВЕТНИК
Каленик

Јоргос Кордис

Др Јоргос Кордис је познати иконописац и предавач на Богословском факултету у Атини. Излагао је на преко двадесет самосталних изложби у Грчкој и шире, као и на више групних изложби. Насликао је многе иконе и фреске у црквама и светим местима у Грчкој, Либану, Светој Гори... Нписао је више значајних студија и чланака о византијском сликарству, теологији иконе и њеној естетици.

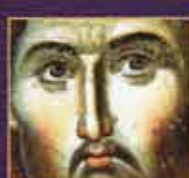
ЈОРГОС КОРДИС

У ритму

Етос линије у византијском иконопису

САВЕТНИК
Каленик

ЈОРГОС КОРДИС

ФАЈУМСКИ
ПОРТРЕТИ
И
ВИЗАНТИЈСКА
ИКОНА

САВЕТНИК
Каленик